

INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI

Analýza trendů kriminality v roce 2012

Alena Marešová a kol.

Praha 2013

Autoři:

PhDr. Alena Marešová, Ph.D.

PhDr. Martin Cejp, CSc.

Mgr. Jakub Holas

Mgr. Karel Kuchařík

PhDr. Milada Martinková, CSc.

PhDr. Miroslav Scheinost

Recenzenti:

Dr. Oldřich Krulík, Ph.D. (Policejní akademie ČR)

PhDr. JUDr. Jana Firstová, Ph.D. (Policejní akademie ČR)

Technická redakce: Lucie Černá

Tento text neprošel jazykovou korekturou

ISBN 978-80-7338-136-3

© Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013

www.kriminologie.cz

OBSAH

Úvod Alena Marešová	5
1. Trendy kriminality v České republice v roce 2012 Alena Marešová	7
2. Organizovaný zločin na území České republiky v roce 2012. Základní charakteristiky skupin a jejich nelegálních aktivit Martin Cejp	27
3. Vztah mládeže k Romům a dalším společenským menšinám Jakub Holas	41
4. Vybraná bezpečnostní rizika v sociální síti Karel Kuchařík	59
5. Evidované oběti trestné činnosti v České republice pohledem celostátních policejních statistických údajů za rok 2012 Milada Martinková Přílohy: 1 – 8 statistika k obětem trestné činnosti v roce 2012	63 74
6. Stav a vývoj trestné činnosti cizích státních příslušníků na území České republiky Miroslav Scheinost	82
Resumé	99
Summary	101
Přílohy 1-8	104
Příloha č. 1 Celková kriminalita v ČR od r. 1973	
Příloha č. 2 Trestná činnost v ČR v roce 2012 podle územního členění	
Příloha č. 3 Trestná činnost v Praze podle jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR v roce 2012	
Příloha č. 4 Kriminalita od roku 1987 z pohledu policejní statistiky a statistik státních zastupitelství a soudů	
Příloha č. 5 Přehled o počtu vražd na území ČR od roku 1974	
Příloha č. 6 Přehled o počtu policíí evidovaných loupeží od roku 1973	
Příloha č. 7 Vývoj stavu obviněných a odsouzených v ČR v letech 1998-2012	
Příloha č. 8 Indexy zastoupení vězňů ve vybraných zemích (poměr počtu vězňů osob v té které zemi k počtu obyvatel tamtéž)	

Úvod

Základním zdrojem informací téměř o čemkoliv je v současnosti internet. Všechny základní informace včetně statistických přehledů získáváme především jeho prostřednictvím. K návštěvě knihoven a listování v tištěných publikacích dochází, jen pokud hledáme informace z dob, kdy internet neexistoval a které nebyly ani dodatečně digitalizovány. Ale přesto existují jedinci i instituce, které tištěným publikacím stále, v alespoň omezené míře, dávají prostor. Právě, když píše svůj úvod k publikaci, která hodnotí aktuální trendy kriminality v ČR, v rámci resortu MSp již druhým dnem nelze zprovoznit internet. V Institutu pro kriminologii se tak rozprostřelo „informační vakuum“. Asi k takové situaci dochází zcela výjimečně, ale je to současně situace, kdy lze pokračovat v práci s daty pouhým sáhnutím do knihovny pro starší publikace a materiály v tištěné podobě. Rozložit si je na stůl a porovnáním dat z různých období pokračovat v analytické práci.

Již od roku 1992 Institut pro kriminologii a sociální prevenci vydává tiskem každoročně publikaci, jejímž cílem je uceleně popsat stav kriminality v roce předcházejícímu roku jejího vydání, s využitím všech oficiálních i vnitroresortních informačních zdrojů, a to včetně materiálů dostupných jen na internetu. Nedílnou součástí studie jsou časové řady vybraných ukazatelů kriminality, a to od počátku počítačového zpracování statistických dat o kriminalitě, tj. od let 1973 a 1974. „Analýza trendů kriminality v roce...“ má podobu tištěnou, ale je k mání i v elektronické podobě na webových stránkách IKSP. Možnosti zveřejnění publikace prostřednictvím internetu, který informace v ní obsažené opravdu zpřístupňuje široké odborné veřejnosti bez jakýchkoliv omezení, si opravdu ceníme.

Při zpracování všech v publikaci obsažených kapitol jsou maximálně využívány statistické údaje získané z odboru systémového řízení a informatiky Policejního prezidia ČR, a to v posledních letech též s využitím internetu. Tyto základní údaje jsou doplněny o statistické údaje z resortu Ministerstva spravedlnosti ČR, o informace a údaje ze zpráv Nejvyššího státního zastupitelství, z ročenek Vězeňské služby a z některých dalších resortních i mimoresortních materiálů hodnotících stav a vývoj kriminality a stav a vývoj počtu stíhaných, obžalovaných, odsouzených a vězňů pachatelů v tom kterém roce a v podobě vývojových řad. Vydáním studie se snažíme jednak zveřejnit vlastní pohled na kriminalitu v určitém období, jednak soustředit všechny základní dostupné informace o stavu kriminality v daném roce, a to bez úzké resortní specializace a v kontextu delšího časového vývoje. Tím, že „analýza“ má i tištěnou podobu se její užití ještě rozšiřuje a je opakovaně kladně hodnocen komfort, který tištěná podoba uživatelům poskytuje.

Cílem předkládané studie je informovat co nejširší odbornou veřejnost, ale i všechny případné další zájemce o trendech kriminality v České republice, a to především z pohledu roku 2012, tj. s využitím posledních dostupných resortních dat mapujících kvantitativní ukazatele o kriminalitě v České republice.

V první kapitole studie komentuje vedoucí autorského kolektivu (A. Marešová) základní ukazatele o kriminalitě v roce předchozím a jejich změny v posledním desetiletí, dále uvádí informace o pachatelích, v členění podle pohlaví, věku, recidivy. Obecně jsou zde popsány změny v počtu evidovaných obětí a některé informace o sebevraždách. Na tuto část navazují v závěru studie publikované přílohy - tabulky, které současně doplňují v příspěvku uvedené grafy o další statistická data.

Další kapitoly informují o aktuální problematice s kriminalitou související, která je však v resortních materiálech zpracovávána kuse, bez širších souvislostí a trendových změn. Autory jednotlivých kapitol jsou jak pracovníci IKSP, tak i jeden externista.

V druhé kapitole je tak popsán organizovaný zločin na území České republiky v jeho vývoji až do roku 2012. Jsou zde podrobněji charakterizovány skupiny organizovaného zločinu toho času působící na území republiky a jejich nelegální aktivity.

Ve třetí kapitole jsou shrnuty výsledky srovnání vztahu české mládeže ke společenským menšinám, a to srovnání provedené po 16 letech. Získaná data jsou konfrontována s jinými výzkumy.

Čtvrtá kapitola se zabývá aktuálními vybranými bezpečnostními riziky v sociální síti. V této kapitole není kladen důraz na trendy kriminality, ale má spíše charakter úvahy, zamyšlení nad hrozbami či bezpečnostními výzvami, které současným klientům sociálních sítí, jejich užívání nastoluje.

Pátá kapitola je věnována problematice obětí trestné činnosti v České republice v roce 2012 a jejím vývojovým trendům a je nejrozsáhlejším materiálem poskytujícím souhrnné informace o obětech jinde nezveřejněných.

V šesté - poslední kapitole - je pojednáno o stavu a vývoji trestné činnosti cizích státních příslušníků na území České republiky, a to od roku 1993 až do roku 2012.

Vzhledem k množství navzájem nesouvisejících grafů, tabulek, poznámek pod čarou a příloh jsou tyto pro lepší přehlednost v každé kapitole číslovány zvlášť.

Marešová

Kapitola 1

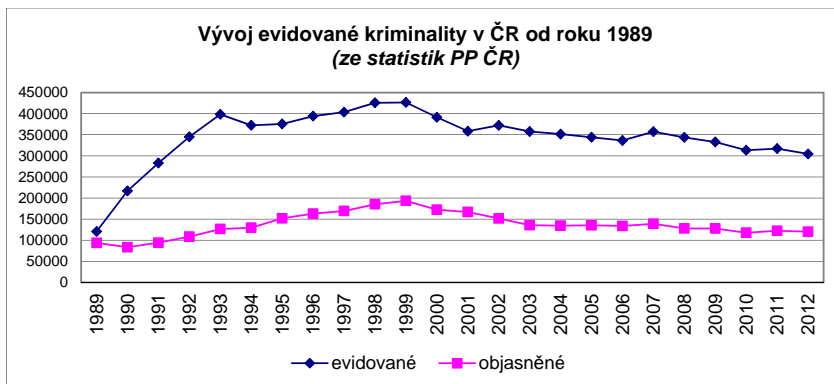
Trendy kriminality v ČR v roce 2012

(především z pohledu statistik Policie ČR)

Alena Marešová

V roce 2012 bylo v České republice Policejním prezídiem ČR evidováno 304,5 tis. trestných činů – což je nejnižší počet od doby osamostatnění České republiky – tj. od roku 1992. Nejvyšší hodnoty evidovaných trestných činů byly v ČR dosaženy v letech 1998 a 1999, kdy počet evidovaných trestných činů představoval hodnotu vyšší než 420 tisíc trestných činů ročně - od té doby dochází k trvalému a postupnému poklesu úrovně evidované kriminality až na současných zhruba 300 tisíc trestných činů ročně, tj. cca 70 % z nejvyšší v ČR dosažené hodnoty kriminality (avšak současně to je zhruba 2,5 násobek hodnot před rokem 1989 - srov. příloha č. 1).

Graf 1

Z prezentovaného vývoje kriminality by mohl vzniknout dojem, že současný stav kriminality v ČR je relativně dobrý. Avšak dynamiku kriminality posledních dvaceti let je nezbytné hodnotit a komentovat vždy s ohledem na v tomto období proběhlé změny v oblasti trestní legislativy a na celkové proměny ve společnosti, včetně změn v přístupu ke kriminalitě a některým sociálně patologickým jevům.

Pohyb v trestní legislativě ČR totiž za posledních 20 let vyústil ve více než 80 menších i větších úprav trestního zákona a v roce 2009 v přijetí nového trestního zákoníku (platného

od roku 2010), přičemž v žádném případě tento pohyb v trestní legislativě nebyl platností nového trestního kodexu ukončen.

Jednou z prvních novelizací trestního zákona po roce 1989 byly zrušeny přečiny (nový trestní zákon z roku 2010 se k pojmu přečiny znovu vrátil a ještě přidal označení zločiny) a byly zdvojnásobeny hranice škody, která členila část majetkové a hospodářské kriminality na trestné činy a korespondující přestupky (z 1 tis. Kč na 2 tis. Kč). Změna uvedené hranice začala platit od 1.1.1994. V roce 2002 pak tato hranice byla opětovně více než zdvojnásobena – na dodnes platných 5 tis. Kč.

Od roku 1990 doznala skladba činů označovaných v ČR jako trestné činy značných kvalitativních změn. Kromě skokového nárůstu podílu majetkové kriminality na úkor ostatních druhů (zejména násilné a hospodářské), docházelo k dalším změnám ve struktuře kriminality, především v souvislosti s probíhajícími procesy dekriminlizace, depenalizace a kriminalizace nových forem sociálně patologických jevů.

Teprve v posledních cca 5-6 letech jsou podíly jednotlivých druhů kriminality ve struktuře kriminality téměř neměnné. Zajímavý byl a stále je především zvyšující se podíl trestné činnosti označovaný v policejní statistice jako ostatní a zbývající kriminalita¹. I v době platnosti nového trestního zákoníku tvoří značnou část struktury – zhruba pětinu ze všech policíí v tom kterém roce evidovaných trestných činů (v roce 2012 to bylo rovných 20 % a u mladistvých pachatelů dokonce 40 % ze všech jimi v tom roce spáchaných trestných činů). Právě pod tímto označením se často skrývají činy kriminalizované teprve v posledních letech². Skutky, ještě nedávno hodnocené jen jako nevhodné porušování sociálních norem, příp. přestupky (např. tzv. ohrožující delikty, mnohá nedbalostní jednání způsobující menší škodu či újmu osobě či instituci, překračování předpisů a pokynů v dopravě, nedodržování norem v souvislosti s vyřizováním finančních záležitostí, s vymáháním pohledávek a dluhů, při řešení osobních konfliktů či v jednání vůči institucím apod.), ale i skutky, které dříve neexistovaly (např. zneužití internetu, včetně zneužívání tzv. sociálních sítí a krádeží identity). V současnosti tyto kriminalizované skutky zaujímají ve struktuře kriminality stále významnější podíl a spolu se změnou hranice škody, rozdělující některé majetkové a hospodářské trestné činy od přestupků, prokazatelně ovlivňují její rozsah a vývojové trendy. Pro policii sympatickým znakem je jejich vysoká objasněnost (mezi 80 – 90 %) daná skutečností, že pachatel je policii oznamován současně s oznámením trestného činu (např. u

---

¹ Ostatní a zbývající kriminalita zahrnuje především: maření výkonu úředního rozhodnutí, výtržnictví, sprejerství, drogovou kriminalitu, podílnictví, poškozování cizích práv, zanedbání povinné výživy, dopravní nehody silniční, v krátkém období též řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění aj.

² Avšak nejen zde, ale i pod označením majetková kriminalita a hospodářská kriminalita lze nalézt mnoho nově kriminalizovaných jednání, a někdy v míře, že ovlivňují celkový stav kriminality.

zanedbání povinné výživy, maření výkonu úředního rozhodnutí), či lehce identifikován na místě činu (dopravní nehody silniční, drogové delikty, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, výtržnictví), což pozitivně ovlivňuje ukazatele úspěšnosti práce policie. Logickým následkem změn struktury kriminality je pak výrazná změna skladby osob, ze kterých trestní stíhání, rozsudek soudu a případně uvěznění dělá osoby obviněné z trestných činů, obžalované, odsouzené a vězněné osoby. Počty stíhaných osob za trestné činy označované jako ostatní a zbývající kriminalita jsou opravdu velmi vysoké, a např. **v roce 2012 bylo cca 50 tisíc osob stíháno a vyšetřováno za ostatní a zbývající kriminalitu, přičemž za majetkovou (s 20 % objasněností) bylo stíháno a vyšetřováno „jen“ 35,5 tis. osob!**³

Změna struktury kriminality je ovlivněna především skutečností, že od devadesátých let v ČR docházelo, a tento vývoj stále pokračuje, k více i méně nápadným změnám ve způsobu života ve společnosti, jejichž vliv na kriminalitu ani nelze odhadnout - např. k bouřlivému rozvoji informačních technologií, ke skokovému vývoji nových forem obchodování včetně jeho mezinárodního rozměru, šířícímu se využívání sociálních sítí v osobní komunikaci, a současně i ke zneužívání nových technologií a jevů pro páchání zločinů. Nezanedbatelný vliv na skladbu kriminality měly a mají též různé negativní jevy ve společnosti, šíření nových omamných látek, a v mezinárodním měřítku i teritoriální rozšiřování válečných konfliktů a projevů extremismu, terorismu atd.

Se změnou skladby trestných činů a pachatelů, doprovázených mezinárodní snahou sjednotit národní statistiky o kriminalitě do porovnatelných celků, lze očekávat i změny v policejní evidenci trestných činů a pachatelů v ČR. Zatím se tomu Policie ČR brání s odkazem na nezbytnost zachování kontinuity statistických dat o kriminalitě s daty zpracovávanými od roku 1973.

Metodika evidence trestných činů u Policie ČR v posledním cca dvacetiletém období sice doznala též častých úprav (např. řešila otázky, zda do počtu trestných činů započítávat i přípravu a pokus o trestný čin, jak zpracovávat data, kde je více pachatelů, včetně trestně neodpovědných, v jakém stadiu trestního řízení zahrnout skutek - trestný čin - do evidence atd.), avšak základní zásady statistiky kontinuálně navazovaly na zásady předchozího období, stanovené v době přechodu na počítačové zpracování statistických údajů o kriminalitě u policie i u trestní justice v 70. letech minulého století. Základním kamenem evidence kriminálních skutků a pachatelů zůstává definice trestného činu převzatá z platného trestního kodexu, včetně určení (u vybraných majetkových a hospodářských trestných činů) výše škody, rozdělující kriminální skutky na přestupky a trestné činy, včetně definice pokračujícího trestného činu, určení věkové hranice trestní odpovědnosti pachatelů, se kterou souvisí

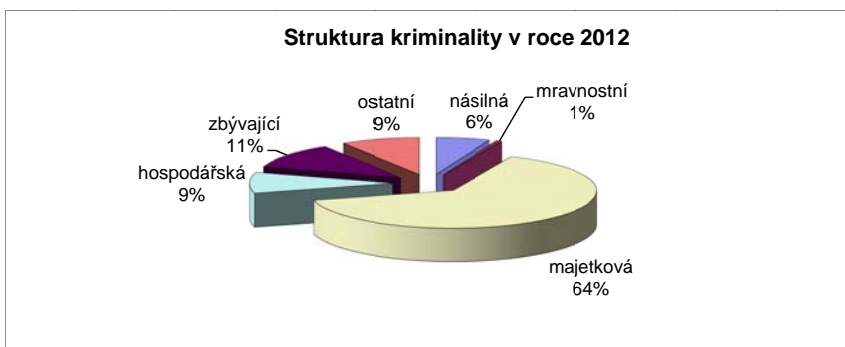
³ V období let 1994-2007 bylo cca 10 % obyvatel ČR – konkrétněji více než 930 tisíc. osob stíháno nebo vyšetřováno Policií ČR pro podezření ze spáchání trestného činu. Srov. Marešová, A., Kotulan, P., Martinková, M. *Sonda do problematiky osob v ČR poprvé trestně stíhaných a poprvé vězněných*. Praha: IKSP 2004, ISBN 80-7338-034-X, s. 12

rozdělení na trestné činy u dospělých a provinění u mladistvých pachatelů a činů jinak trestných u dětí do 15 let atd.

Vliv rekodifikace trestního práva přijetím nového zákona od 1. ledna 2010 se ve statistice o celkové kriminalitě v České republice zatím nijak výrazně neprojevil. Nový zákon definoval nová ustanovení kriminálního jednání, nicméně většina z těchto nově vzniklých ustanovení byla již stíhána podle zákona předchozího.

Ke změnám, byť nikoliv výrazným, dochází v posledních letech v počtu přestupků evidovaných Policií ČR. Ty však do evidované trestné činnosti zpracovávané do základních statistických sestav nejsou zahrnovány. Např. v roce 2010 řešila policie v ČR celkem 1,36 mil. přestupků, v roce 2011 již 1,63 mil. přestupků a v roce 2012 1,34 mil. přestupků (z toho cca 980 tis. se týkalo bezpečnosti silničního provozu).

Graf 2

Jak je z grafu struktury kriminality v roce 2012 patrné, **majetková kriminalita zůstává hlavní složkou kriminality celkové a zpravidla určuje trendy vývoje kriminality v ČR**. Je také, jak již bylo v textu uvedeno, kriminalitou s nejnižší objasněností – 20 %.

Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012 (ve srovnání s rokem 2011), která z pohledu policí evidované kriminality situaci v ČR označuje jako stabilizovanou, uvádí tři nejčtenější trestné činy, které v souhrnu tvořily více než 60 % veškeré policí evidované trestné činnosti v roce 2012. Byly to: 1) trestný čin krádeže, 2) poškození cizí věci a 3) zanedbání povinné výživy. Dle standardních sestav zveřejněných na webových stránkách Policie ČR bylo v roce 2012 následující pořadí jednotlivých trestných činů: 1) krádež (krádež tzv. prostá i krádež vloupáním – celkem 175 tis. tr. činů), která tvořila 60 % ze všech v tom roce policí evidovaných trestných činů. Dále, co počtu následovaly: 2) trestné činy zanedbání povinné výživy se 14 tis. tr. činů, 3) maření

výkonu úředního rozhodnutí s cca 13 tis. tr. činů a 4) poškozování cizí věci s cca 12 tis. tr. činů. Spolu s krádežemi vyjmenované trestné činy představovaly 70 % ze všech policí evidovaných trestných činů v roce 2012.

Celkový pokles evidované kriminality v posledních letech je doprovázen poklesem počtu trestných činů u všech základních souhrnných kategorií kriminality, a to ve většině regionů. U majetkové kriminality pokračuje pokles krádeží motorových vozidel a věcí z automobilů. U násilné kriminality poklesl počet evidovaných loupeží a trestných činů nebezpečného vyhrožování. Snižuje se počet trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí. Bezpečnostním problémem zůstává drogová kriminalita, trestné činy krácení daně a podvody. Zvláštní pozornost v roce 2012 vyvolala tzv. kauza Metyl, jejíž podstata spočívala v nedovolené výrobě a šíření alkoholu s vysokým procentem závadného metylalkoholu, která si vyžádala více než 120 obětí, z toho cca 40 obětí zemělo.

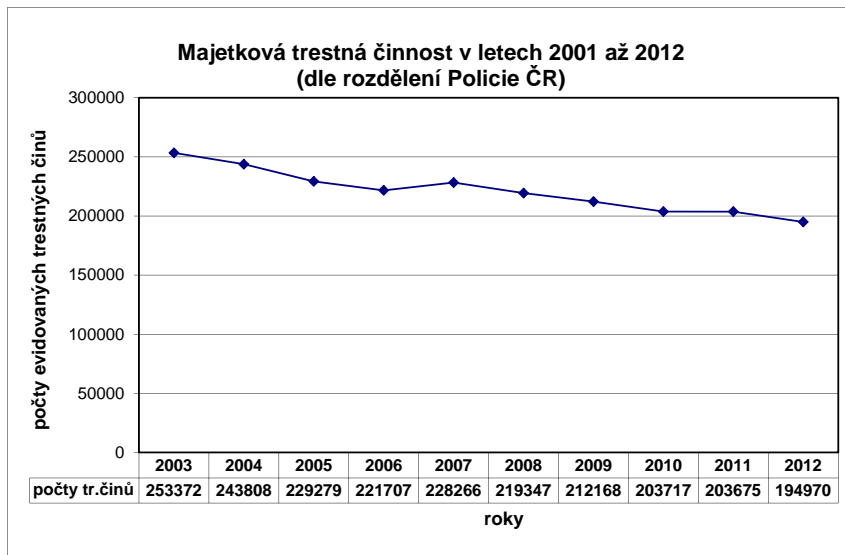
Výrazně vzrostly v roce 2012 celkové zjištěné škody způsobené trestnou činností (o cca 40 % oproti roku předchozímu), což je vysvětlováno vysokou aktivitou specializovaného útvaru policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské kriminality. Objem zajištěných hodnot (na místě činu nebo v časovém sledu krátce poté) však poklesl, i když Policie ČR (dle Zprávy) dosáhla historicky nejlepších výsledků při zabavování výnosů z trestné činnosti v průběhu trestního řízení. Rozhodující vliv na výši zjištěných škod měla tradičně hospodářská kriminalita. V roce 2012 však, ve srovnání s rokem předchozím, opět v policejních statistikách došlo k poklesu počtu evidovaných trestných činů hospodářské kriminality – tento klesající trend pokračuje již od roku 2005. Dle policie poslední pokles byl způsoben mj. poklesem počtu zjištěných trestných činů proti měně a platebním prostředkům.

Státní zástupci⁴ odborů závažné hospodářské finanční kriminality zjistili následující nové jevy u vybraných majetkových a hospodářských trestných činů: 1) v širší míře byly zaznamenány případy poškozování finančních zájmů EU (zneužívání dotací), 2) v oblasti daňové kriminality bylo zjištěno obchodování s emisními povolenkami, a to jak českými, tak i zahraničními obchodními společnostmi; 3) byla zjištěna protiprávní jednání s cílem dosáhnout neoprávněného vyplacení peněžní podpory v nezaměstnanosti za pomoci fiktivně navozené podmínky tzv. nekolidujícího zaměstnání a podvodné jednání s cílem neoprávněného získání státního příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Oproti předchozím obdobím pak, dle státních zástupců, výrazně vzrostl počet osob stíhaných za trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže a porušení chráněných průmyslových práv. Nárůst byl zaznamenán u korupčních trestných činů (při nadále celkových nízkých absolutních hodnotách), konkrétně u trestného činu přijetí úplatku, doplácení – většina případů byla i medializována. O míře korupce a její latenci však Zpráva státních zástupců nečiní závěry se zdůvodněním, že by byly spekulativní. O tom, že tato latence je vysoká, však státní zástupci nepochybují.

⁴ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2011, s. 11,12.

Odhalování nových kriminálních jevů, ale i dalších, je dle názorů státních zástupců, komplikováno existencí vnitřních problémů u Policie ČR, spojených se změnami v její organizaci, ale i s odchodem zkušených policistů a personální neobsazeností (což se ovšem projevuje nejen v počtech, ale také v odbornosti a ve zkušenostech nových policistů). Jedním z důsledků je i menší aktivita policie při vyhledávání trestné činnosti z vlastní iniciativy.⁵

Graf 3

Klesající křivka v grafu 3, znázorňující vývoj evidované **majetkové kriminality** od roku 2003 sice utěšeně klesá, ale zda tomu tak je i ve skutečnosti, můžeme jen hádat. Jednak je to druh kriminality s nejvyšším podílem latentních trestných činů (zejména pokud jde o kapesní krádeže, krádeže vloupáním), jednak značná část trestných činů má stále častěji i přeshraniční rozměr (vykrádání kamióňů, krádeže aut). Dle Zprávy má ČR pověst „pračky odcizených vozidel“. Mezinárodní charakter mají často i krádeže v síti nadnárodních bank a institucí. K poklesu v posledních letech dochází především u krádeží motorových vozidel a věcí z nich – jen v roce 2012 to bylo u obou skupin trestných činů o více než 10 % oproti roku předchozímu.

Zhruba totéž platí i o hospodářské kriminalitě, u které, díky médiím, je veřejnost přesvědčena o zvyšujícím se podílu trestně stíhaných skutků hospodářské povahy

⁵ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012, s. 5,8.

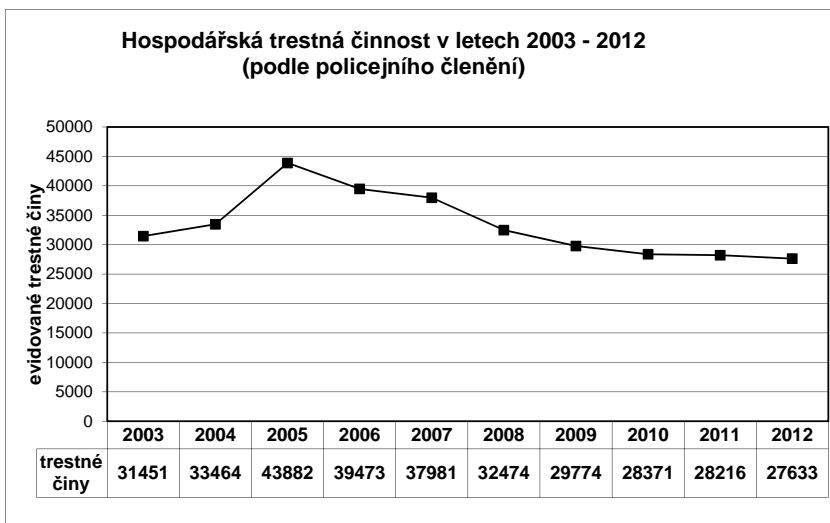
(a především je páchajících osob), včetně korupčního jednání, ale skutečnost v podobě policejních statistik kriminality tomu neodpovídá.

Nejčtenějším trestným činem hospodářské kriminality evidovaným policií je již tradičně neoprávněné držení platební karty (cca 30 %) s nízkou objasněností (cca 20 %), která odpovídá objasněnosti majetkové kriminality, s níž tento trestný čin prokazatelně souvisí (krádež osobních věcí včetně platebních karet). Trestní legislativou byl tento čin v trestním zákoně platném do roku 2010 také mezi majetkovou trestnou činností řazen. V novém trestním zákoníku (po „změně názorů“ trestních legislativců pod vlivem policejní praxe) byl pod § 234 vydefinován nový trestný čin „Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku“, a byl zařazen do skupiny trestně činy hospodářské.

Jen mj. podotýkám, že tím v justiční statistice vypadl z hlavy majetkové kriminality a přesunul se do hospodářské, což nikdo při srovnávacích analýzách neuvádí!

Nejzávažnějším trestným činem hospodářské kriminality, s ohledem na vyšší způsobené škody, stále (i v roce 2012) zůstává daňová kriminalita v podobě krácení spotřebních daní, ale i další druhy daňových úniků.

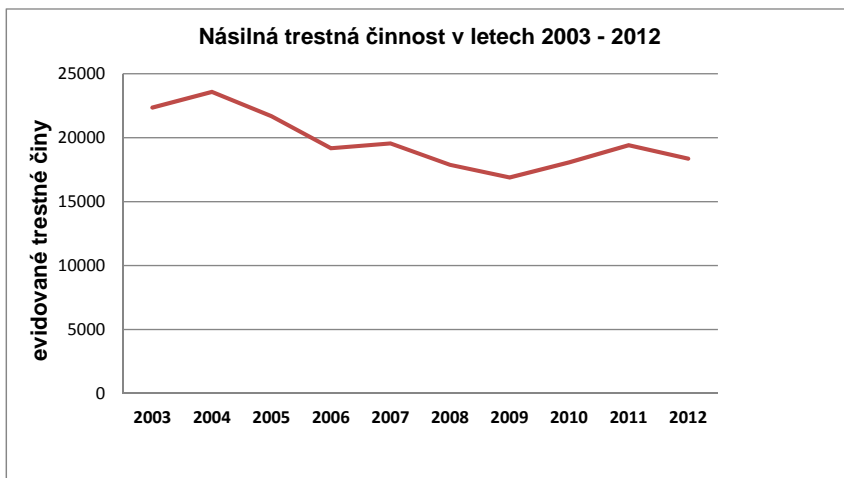
Graf 4

Pozn.: skok v roce 2005 byl způsoben zvýšeným stíháním úvěrových podvodů.

Graf 5 zachycuje vývojový trend u **násilné kriminality**. I zde dochází k poklesu počtu evidovaných trestných činů. U násilné trestné činnosti je relativně vysoká objasněnost – v roce 2012 téměř 70 %. Je to však mj. důsledkem i stálého poklesu počtu evidovaných loupeží, které spolu s úmyslným ublížením na zdraví představují zásadní podíl na násilné kriminalitě – téměř polovinu. U loupeží objasněnost nepřevyšuje 50 %. Nejčastěji k násilným útokům dochází tradičně v Moravskoslezském kraji. Při přepočtu násilných trestných činů na index k počtu obyvatel pak vede v roce 2012 Liberecký kraj. Zpráva však uvádí, že v posledních letech stoupá počet tzv. pouličních loupeží, které představují cca 2/3 každoročně evidovaných loupeží. Pachatelé jsou zpravidla mladí a mladiství muži a oběťmi osoby nějakým způsobem hendikepované (věkem, zdravotním stavem). Útoky jsou často motivovány nákupem drog a krytím dluhů.

Graf 5

U části násilné kriminality, konkrétně vydírání, je známo, že tam, kde se jedná o vydírání - vymáhání výpalného, prováděného v rámci uzavřených komunit cizinců, nebo o projevy vydírání mezi českými „podnikateli“, podnikajícími na hranici nebo i pod hranicí zákona (v lihovinách, pohonných hmotách, autoopravnách, stavebním průmyslu, realitách, ale i např. fotbalu), je velmi vysoká latence. Takže skutečný počet vydírání je podstatně vyšší než počet podchycený kriminální statistikou. V případě úmyslných ublížení na zdraví⁶ pak je na

⁶ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2011, s. 17

pováženou, že značná část násilných deliktů je stále vyvolávána podnapilostí, či se jedná o vyústění dlouhodobých konfliktů v rodině. Stále častěji se jedná o útoky vyvolané malichernými příčinami a provedené ve veřejných prostorech i na neznámých a náhodných obětech⁷.

Nejnižší podíl ve struktuře kriminality má vždy **mravnostní kriminalita**. Škoda způsobená obětím ji však řadí mezi nejzávažnější druhy trestné činnosti. Nejčtenějším trestným činem u mravnostní kriminality zůstává znásilnění. Pokud jde o pohlavní zneužívání, tak jeho rozsah je dán nejen předpokládanou vysokou latencí, ale i tím, zda statistika se opírá o počty známých pachatelů či zjištěných obětí. Zjednodušeně o statistiky policie či ministerstva práce. Např. v roce 2012 Policie ČR uvádí 695 evidovaných trestných činů pohlavního zneužívání (včetně v závislosti) a 546 známých pachatelů tohoto činu a ministerstvo práce (statistika sociálních pracovníků) uvádí 813 případů sexuálního zneužívání dětí (655 dívek a 158 chlapců). Dle výzkumné studie ministerstva práce citované na internetu,⁸ třetina případů sexuálního zneužívání dětí se odehrává v úplných rodinách, dalších 37 % v rodinách neúplných. U zneužívaných dívek je nejčastěji pachatelem muž v roli otce – vlastní či nevlastní a jen každá čtvrtá dívka opakovaně zneužívání oznámila. Chlapce nejčastěji zneužívají cizí lidé či známí typu učitele, vedoucího kroužku nebo kněze.

Regionální rozložení kriminality v České republice i v roce 2012 zůstává zhruba stejné jako v předchozích letech – vysoký podíl (cca čtvrtinový) hlavního města Prahy na celkové kriminalitě odpovídá zkušenostem s kriminalitou v jiných hlavních městech, a je především výsledkem vysokého podílu Prahy na majetkové a hospodářské kriminalitě, avšak i v ostatních druzích kriminality se hlavní město drží na předních místech – např. v počtu vražd a loupeží. Současně se Praha dlouhodobě vyznačuje nejnižší mírou objasněností evidovaných trestných činů – v roce 2012 to bylo 22 %. **Celkové procento objasněné trestné činnosti v celé ČR v roce 2012 přitom představovalo zhruba dvojnásobek - 39,5 %. Nejvyšší bylo u vražd – 93,1 % a nejnižší u kapesních krádeží – 5 %.**

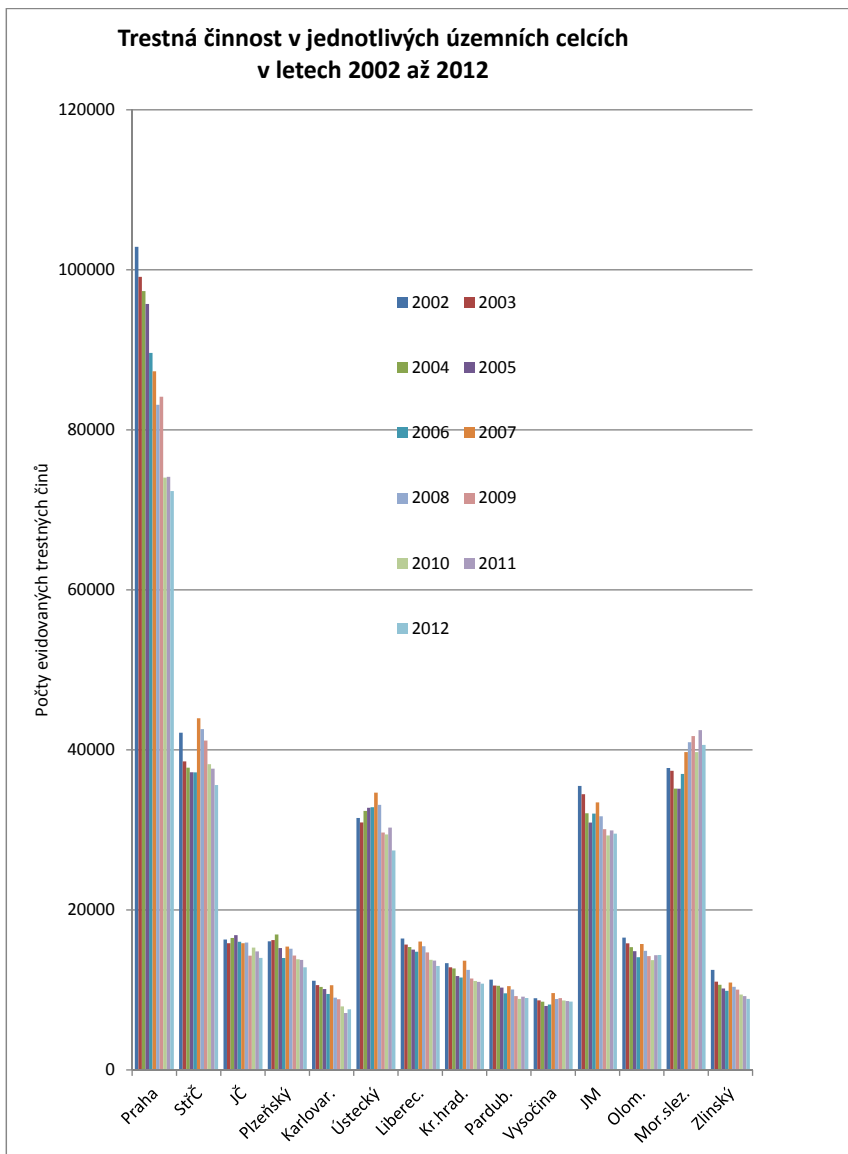
Z velikosti „mrakodrapů“ je zjevné, že k poklesu evidované kriminality dochází především v regionu Prahy. V ostatních regionech změny nejsou tak významné, a tak Praha ovlivňuje pokles úrovně kriminality v republice dosti radikálním způsobem – zejména poklesem počtu evidovaných trestných činů v roce 2010 ve srovnání s předchozím dvouletým obdobím – srov. graf 6.

---

⁷ Takže se nelze divit strachu náhodných svědků v takových případech zasahovat.

⁸ <http://www.novinky.cz/krimi/>

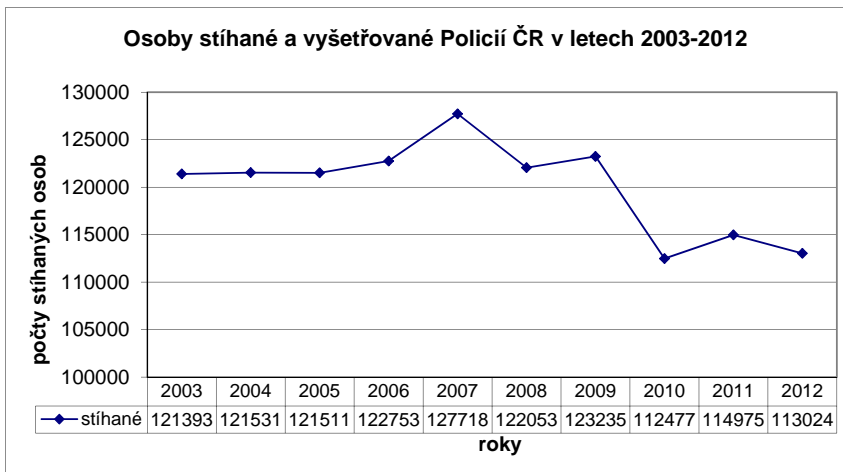
Graf 6

V roce 2012 bylo v ČR za objasněnou trestnou činnost (cca 120 tis. trestných činů) stíháno a vyšetřováno celkem 113 026 osob. Ve srovnání s rokem předchozím tak došlo k mírnému poklesu⁹. Z grafu 7 je patrné, že k většímu propadu stíhaných a vyšetřovaných osob došlo v prvním roce platnosti nového trestního zákoníku, a to „zásluhou“ poklesu počtu stíhaných a vyšetřovaných nedospělých (do 18 let) pachatelů. Tento trend stále pokračuje.

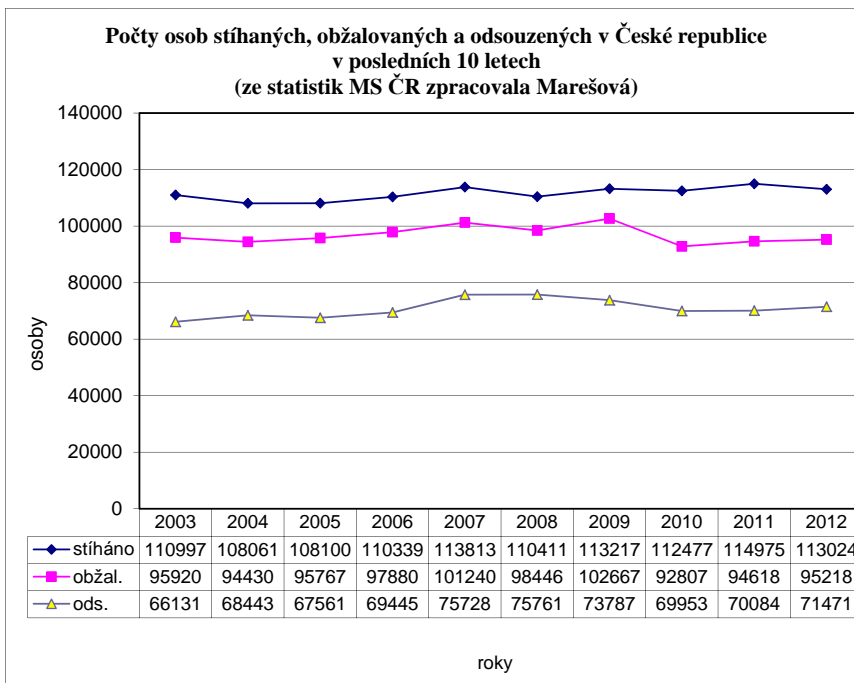
Graf 7

Další graf, zpracovaný ze statistik Ministerstva spravedlnosti České republiky (dále též MSp) ukazuje, že zvýšení v roce 2011 mělo mírně protražovaný vliv na počty obžalovaných a odsouzených v roce 2012.

⁹ Mírný nárůst počtu stíhaných osob v roce 2011 byl ovlivněn, dle policie, především nárůstem objasnenosti a nárůstem určitých druhů trestných činů kategorie ostatní a zbývající kriminalita.

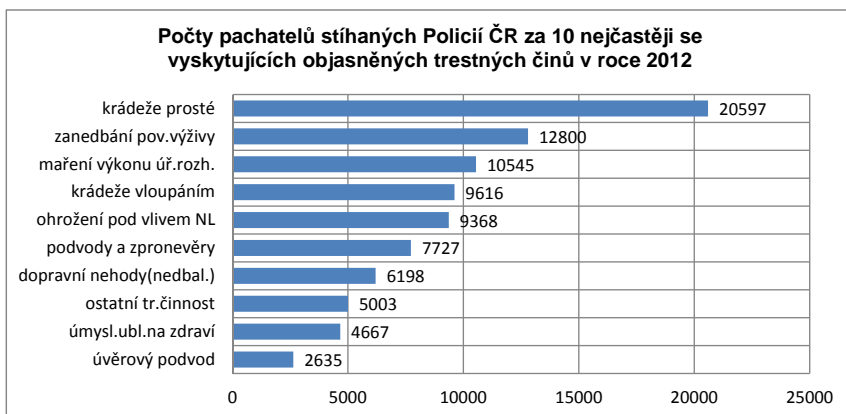
Graf 8

Z celkového počtu bylo pak cca 80 % pachatelů (což představuje okolo 90 tis. osob) stíháno za trestnou činnost uvedenou v grafu 9.

Jak komentář samotné policie uvádí, tak po odečtení pachatelů krádeží (včetně vloupáním) a pachatelů úmyslného ublížení na zdraví, stíhaní pachatelé ostatních níže uvedených trestných činů tvoří cca polovinu všech známých pachatelů. Proto se zvýšením počtu těchto trestných činů, jak již bylo v textu uvedeno, se současně zvyšuje i celková míra objasněnosti trestné činnosti – ve všech případech se jedná o osoby identifikovatelné, které policie nemusí zpravidla „zjišťovat“ a složitě po nich pátrat, tj. při zpracování formuláře o trestném činu může být souběžně vyplněn formulář o známém pachateli. Platí to zpravidla i o hospodářské kriminalitě, protože jako hospodářská kriminalita jsou šetřeny především ty trestné činy, které byly policii oznámeny poškozenou institucí spolu se jménem podezřelého pachatele. S tím přímo souvisí i vysoká „objasněnost“ hospodářské kriminality - podvodů, zpronevěr, úvěrových podvodů, u kterých v roce 2012 činila více než 70 %.

Graf 9

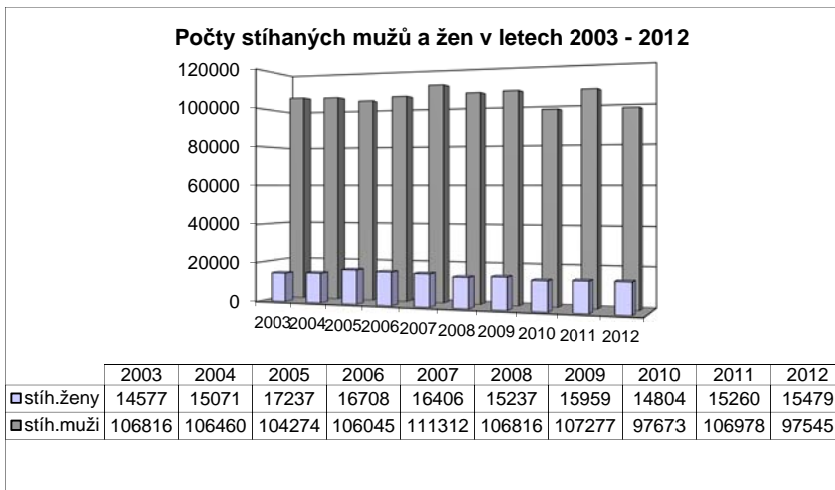
Z celkového počtu 113 026 stíhaných a vyšetřovaných osob bylo cca 56 tis. recidivistů (což představovalo 50 % ze všech známých pachatelů) a 7,5 tis. cizinců (6,6 %). V případě recidivistů se jednalo o pokračující trend zvyšování jejich podílu mezi policií stíhanými pachateli. U cizinců naopak již dlouhá léta nedochází k žádným výrazným změnám, ani co se jejich počtu, ani podílu mezi stíhanými osobami týká. Mezi pachateli – cizinci stále převládají občané Slovenska, následují občané Ukrajiny a Vietnamu – v roce 2012 představovali celkem 66 % ze všech v tom roce v ČR stíhaných cizinců (blíže o kriminalitě cizinců je pojednáno v kapitole 6).

Recidivisté bývají stíháni především za majetkovou kriminalitu – konkrétně krádeže, a další typické pro dnešní dobu kriminální skutky: maření výkonu úředního rozhodnutí, zanedbání povinné výživy, ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, podřícnictví a překupnictví. Jejich vysoké podíly na uvedených trestných činech mohou být využity i jako potvrzení, že přijímaná ochranná opatření proti recidivní trestné činnosti jsou u většiny neúčinná a zásahy proti kriminálním recidivistům jsou často bezzubé.

Rozdělení stíhaných a vyšetřovaných pachatelů podle pohlaví ukazuje, že **rozdíl v poměrném zastoupení mužů i žen mezi známými pachateli zůstává v posledním desetiletí zhruba stejný: 14-15 % tvoří ženy, 85-86 % muži.** Ženy jsou tradičně nejčastěji stíhány za majetkovou trestnou činnost (30 % ze všech stíhaných žen), hospodářskou kriminalitu (více než 20 %), zanedbání povinné výživy (10 %), úvěrový podvod (7 %) a stále častěji i za dopravní nehody silniční spáchané z nedbalosti (7 %). Za násilnou trestnou činnost bylo v roce 2012 stíháno celkem dalších 7 % ze všech stíhaných žen. Následovalo stíhání za

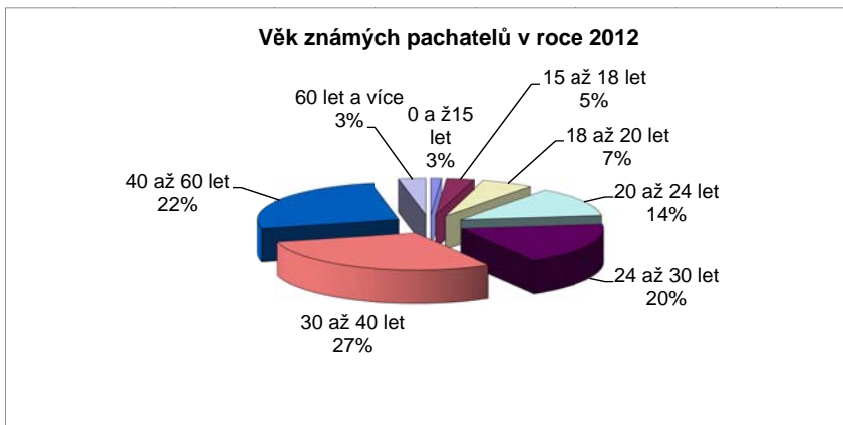
maření výkonu úředního rozhodnutí, ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, ohrožování výchovy mládeže a za drogovou kriminalitu.

Graf 10

Věková struktura známých pachatelů se v posledním období nenápadně, ale vytrvale, mění.

Graf 11

Počet evidovaných trestných činů spáchaných pachateli mladšími 18ti let od roku 1999 každoročně klesá. Klesají i počty tzv. známých delikventů této věkové kategorie. Od roku 1999 poklesla evidovaná trestná činnost dětí více než čtyřnásobně a mladistvých o cca polovinu. Avšak dle statistických údajů policie o stíhaných a vyšetřovaných osobách – pokud závažnost kriminálních činů měříme především užitým násilím, tak zjišťujeme zajímavý paradox: v posledním období osoby mladší 18 let páchají závažnější trestnou činnost než dospělí pachatelé.

S poklesem podílu mládeže do 18 let věku mezi známými pachateli se zvyšuje podíl dospělých pachatelů, konkrétně dospělých mužů. **Již v roce 2010 tvořili muži starší 18 let více než 80 % ze všech známých pachatelů. Totéž procento zůstalo zachováno i v roce 2012.** Ve srovnání s poslední dekadou minulého století, kdy pachatelé mladší 30 let představovali více než 60 % ze všech známých pachatelů, došlo po roce 2000 k výraznému snížení podílu pachatelů této věkové skupiny mezi všemi vyšetřovanými a trestně stíhanými pachateli. V roce 2012 představovali již méně než 50 % a tento pokles byl prokazatelně způsoben poklesem počtu pachatelů nejmladších věkových kategorií – do 18 let věku.

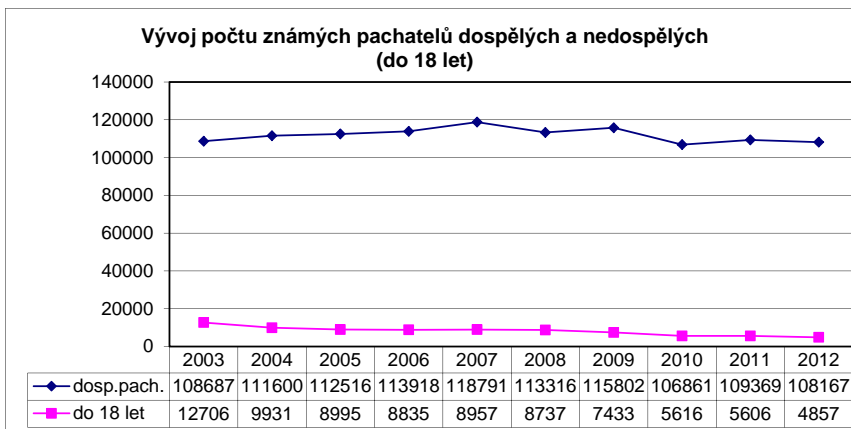
Výrazně klesající trend kriminality pachatelů do 18 let bývá vysvětlován jednak nepříznivým demografickým vývojem v ČR, jednak převládajícím podílem neobjasněných trestných činů u policíí evidované trestné činnosti, tj. převažujícím podílem pachatelů s nezjištěnou totožností (tj. i neznámého věku) nad známými pachateli. Zda tomu tak je skutečně, nelze statistickými údaji prokázat. Jen jako zpochybnění vypovídací hodnoty statistik o kriminalitě mládeže lze uvést fakt, že nejnižší absolutní počet mladistvých pachatelů již delší dobu vykazuje región s nejvyšší kriminalitou a nejnižší objasněností – tj. hlavní město Praha¹⁰. Současně Nejvyšší státní zastupitelství ve svých zprávách o činnosti poukazuje na to, že trestná činnost spáchaná ve školách, ústavních zařízeních a v místech s vyšším výskytem sociálně slabých obyvatel a komunit nebývá poškozenými často oznamována a je odhalována spíše náhodně.¹¹

---

¹⁰ Např. za celý rok 2012 bylo v celé ČR stíháno a vyšetřováno za kapesní krádeže 39 osob mladších 18ti let.

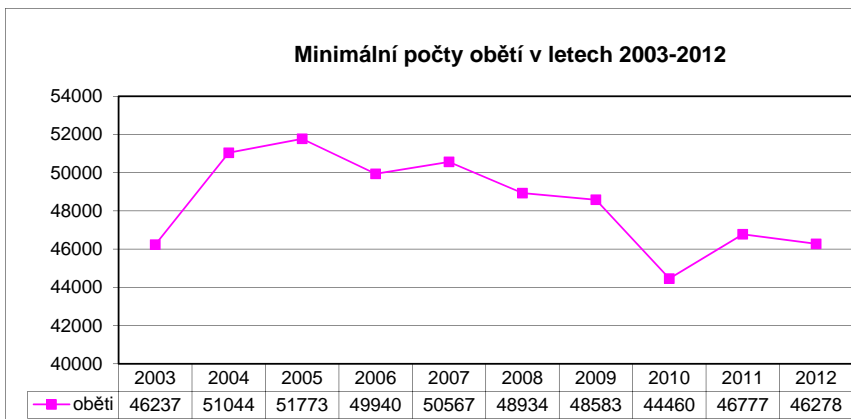
¹¹ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2011, s. 26

Graf 12

Jako poslední údaj k hodnocení roku z pohledu vývoje kriminality jsou uváděny počty policíí evidovaných **obětí trestných činů**. Graf 13 ukazuje, že trendy počtů obětí zhruba odpovídají křivce trendů násilné kriminality (srov. graf 5). Protože oběti, tj. osoby, které se staly objektem kriminálního útoku, policie ve svých statistikách eviduje pouze u vybraných druhů trestné činnosti, tak tam kde jsou v naší publikaci uváděny počty obětí, hovoříme vždy jen o minimálním počtu obětí. Blíže o problematice obětí pojednává kapitola 5.

Graf 13

K tradicím analýzy kriminality v publikacích IKSP patří i informace o dalším sociálně patologickém jevu - **sebevraždách**. Přesto, že s evidovanou kriminalitou výskyt sebevražd přímo nesouvisí, bývají změny v jejich počtu využívány při hodnocení změn v negativních jevech ve společnosti a policie je v současnosti garantem statistického podchycení jejich výskytu. Policejní statistika tyto údaje každoročně zpracovává a to do značných detailů – včetně motivu sebevražd, způsobu provedení, zaměstnání sebevrahů apod. Celkové počty sebevražd uváděné Policií ČR se sice zpravidla mírně liší od těch, co prezentuje Český statistický úřad¹² a ani jednou složkou nejsou rozpory komentovány, přestože jsou jim známy.

Počty, uváděné ČSÚ, jsou výsledkem zpracování „Hlášení o úmrtí“, které vyplňují matriky na základě údajů lékaře, který sebevraha ohledal a vyplnil „List o prohlídce zemřelého“. Zařazení hlášení do matriky je dáno trvalým bydlištěm zemřelého. Policie získává informace z „Hlášení o dokonané sebevraždě“. Vždy, když je podezření, že se jedná o sebevraždu, lékař, který vyhotovuje úmrtní list, musí volat policistu a ten vyhotoví hlášení o dokonané sebevraždě. Hlášení je pak dále zpracováváno stejně jako ostatní formuláře statistik policie.

Tab. 1: Sebevraždy v České republice

Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Muži	1263	1192	1330	1459	1412	1322	1251	1245	1319	1501	1548	1467
Ženy	321	306	339	350	363	336	283	317	424	329	344	319
Celkem	1584	1498	1669	1809	1775	1658	1534	1562	1743	1830	1892	1785

Zpracováno ze statistik Policie ČR.

Z tab. 1 je zřejmé, že **počet sebevražd v minulém cca desetiletém období kulminoval v roce 2004. Prvenství mu však převzaly léta 2010 a 2011. V roce 2012 dochází k mírnému poklesu oproti těmto rokům – o cca 100 osob.**

Tab. 2: Sebevraždy v České republice – srovnání dat Českého statistického úřadu a Policejního prezidia České republiky

Zdroj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012
ČSÚ	1534	1719	1583	1564	1400	1375	1379	1464	1502	1647
PP	1498	1669	1809	1775	1658	1534	1562	1743	1830	1785

Pozn. V tabulce chybí rok 2011, protože v tomto roce údaj ČSÚ o počtu sebevražd se nepodařilo zjistit. P ČR uváděla 1.892 sebevražd – viz tab. 1.

¹² Např. za rok 2010 uvádí policie 1 830 sebevražd a ČSÚ 1 502 – viz tisková konference ČSÚ 16.9.2011 a prezentaci Ing. V. Poláška z oddělení demografické statistiky ČSÚ. V základní Statistické ročenice České republiky za rok 2010 nejsou počty sebevražd uvedeny vůbec.

Tabulka 2 ukazuje, že čísla se značně liší, někdy nabízejí i opačný trend. Proč tomu tak je se snažíme zjistit. ČSÚ do své statistiky (údaje ze statistiky zemřelých z matrik) zahrnuje občany ČR (a to, i když zemřou v zahraničí) a cizince s dlouhodobým pobytem v ČR. Policie, naopak, sleduje a šetří jen události na území ČR, zaznamenává sebevraždy bez ohledu na státní příslušnost¹³. Další odlišnost je v tom, že ČSÚ dostává data k určitému termínu, kdy ještě vyšetřování některých sebevražd nemusí být uzavřeno a úmrtí tak není v matrice definováno jako sebevražda.

Podle ČSÚ¹⁴ je rokem nejnižšího počtu evidovaných sebevražd (označují ho jako rok s historicky nejmenším počtem sebevražd) rok 2007. Také ve statistikách Policie ČR je rokem s nejnižším počtem sebevražd, ale jejich konečný počet se od údajů ČSÚ liší. Ve statistikách ČSÚ¹⁵ je v roce 2007 uvedeno celkem 1 375 sebevrahů a ve statistikách policie v totéž roce – 1 534. Rokem s maximálním počtem sebevražd (1 719 skutků) je dle ČSÚ rok 2003. Dle PČR rok 2011.

Rozdíly v obou statistikách však zatím nelze uspokojivě vysvětlit, protože nelze zjistit, jaké konkrétní případy nejsou zaznamenávány - chybí společný identifikátor.

Podíl žen mezi sebevrahy, obdobně jako u pachatelů trestných činů je nízký a neodpovídá zastoupení žen v populaci. Ženy mezi sebevrahy (dle statistik Policie ČR) představují cca pětinu. Dle ČSÚ na jednu ženu připadá asi šest mužů. Je zajímavé, že ženy ve sledovaném období dosáhly vrcholu v počtu spáchaných sebevražd v roce 2009. U mužů nejvíce sebevražd bylo v roce 2011.

Tab. 3: Věk sebevrahů v roce 2012 (Zpracováno ze statistik Policie ČR)

Věk sebevrahů	Počet sebevrahů
Do 15 let	6
Od 15 do 18 let	12
Od 18 do 20 let	21
Od 20 do 25 let	66
Od 25 do 30 let	95
Od 30 do 40 let	318
Od 40 do 50 let	325
Od 50 do 60 let	396
Od 60 do 70 let	270
Od 70 do 90 let	255
Nad 90 let	20

¹³ Část informací nám poskytl P. Nosál z ČSÚ

¹⁴ Statistiky dokonáných sebevražd se v České republice vedou již od roku 1876.

¹⁵ V. Polášek Sebevraždy v České republice, prezentace na tiskové konferenci ČSÚ, 16.9.2011,

Pokud jde o věkové rozvrstvení sebevrahů, tak se v posledních letech téměř nemění. Výrazně převládají osoby starší 40 let (představují zhruba 70 % ze všech sebevrahů). **Největší zastoupení mají muži ve věku od 50 do 60 let.**

Policie u sebevrahů se snaží podchytit i důvody spáchání sebevraždy – tj. motivaci. V roce 2012 byly uváděny nejčastěji tyto důvody: **nejvíce sebevražd (u 273 osob), bylo motivováno psychickými problémy**, což představovalo cca 15 % ze všech sebevražd, dále **existenčními problémy** – cca 12 %, **duševním onemocněním a náhlou depresí** – cca 9 %, fyzickou nemocí – cca 11 %, rodinnými a vztahovými problémy – 10 %. U cca 20 % sebevražd nebyl motiv zjištěn.

Obvyklým způsobem sebevraždy je v ČR už dlouhá léta oběšení, a to na celém území ČR u všech věkových kategorií. S velkým odstupem následují skoky pod pohybujeící se objekt, skoky z výšky, z okna (téměř 250 případů v roce 2012). Na dalších místech podle způsobu provedení sebevraždy se již pořadí občas střídá. V roce 2012 to bylo zastřelení legálně drženou, ale i nelegální zbraní, otravy léky, předávkování drogami aj. V sedmi případech, stejně jako v roce předchozím, byla sebevražda spáchána úmyslnou havárií.

Tab. 4:

Pracovní poměr	Počty sebevrahů
Dělníci	229
Samostatně činné osoby	132
Ostatní zaměstnaní	202
Starobní důchodci	427
Bez pracovního poměru	308
Invalidní důchodci	134
Žáci a studenti	45
Příslušníci ozbrojených sborů	7
Osoby ve vazbě a trestu	4
Další nepracující ¹⁶	89
nezjištěno	208

¹⁶ Z toho evidovaných na úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání – 22 osob.

Závěr

Při hodnocení trendů kriminality v posledních letech autorka této kapitoly často užívá podtitul: Trendy kriminality jak je neznáme (či spíše nechceme znát). Proč, když z prezentovaného vývoje kriminality by mohl vzniknout dojem, že současný stav kriminality v ČR je relativně dobrý a vývoj směřuje správným směrem – tj. k trvalému poklesu? Protože klesající křivky kriminality v posledním období nelze hodnotit jen jako výsledek srovnání časových změn sledovaného jevu se stejným obsahem, ale je vždy nutno dávat je do souvztažnosti s v tomtéž období proběhlými změnami v oblasti trestní legislativy a především s celkovými proměnami ve společnosti, které si změny v trestní legislativě vynutily či byly jí, z různých politických, společenských, nadnárodních důvodů, vnuceny. A mít vždy na zřeteli, jak říkával doc. Břicháček: tam, kde je statistika v rozporu se zdravým rozumem, dát přednost zdravému rozumu. Parafrazováno: tam kde výsledky statistických šetření, různých analýz apod. se dostávají do rozporu s obecnou logikou a vlastní zkušeností, je dobré, již z důvodu pudu sebezáchovy, upřednostnit, byť nedokonale poznanou skutečnost před jejím literárním zpracováním.

Kapitola 2

Organizovaný zločin na území České republiky v roce 2012 Základní charakteristiky skupin a jejich nelegálních aktivit

Martin Cejp

Úvod do problematiky

Součástí výzkumu organizovaného zločinu, který probíhá v Institutu pro kriminologii a sociální prevenci od roku 1993, jsou i každoroční expertní šetření, zaměřená na základní kvantitativní údaje o struktuře a činnostech zločineckých skupin, působících na území České republiky. Jako experti jsou dotazováni pracovníci speciálních útvarů Policie České republiky (Služba kriminální policie a vyšetřování, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality) a od roku 2012 i pracovníci Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha. Počet dotazovaných expertů byl v roce 1993 12, od roku 1995 se pohybuje okolo 30. V roce 2013 jsme měli k dispozici 36 použitelných dotazníků.¹⁷ Dotázaní experti měli v průměru 21 let praxe u policie nebo jiné u celní správy, 16 let praxe u kriminální policie nebo vyšetřování trestné činnosti a 11 let praxe v oblasti boje proti organizovanému zločinu.

Výzkum organizovaného zločinu je široce pojat a zahrnuje teorii a metodologii, pravděpodobné modely, vliv širších společenských souvislostí, celou řadu specifických témat, týkajících se konkrétních aktivit, prognózu, posuzování účinnosti specifických právních prostředků. Jsou při něm využívány i jiné výzkumné postupy, ale expertní šetření se používají poměrně často, protože organizovaný zločin je silně zakonspirován, takže většinu poznatků není možné zjišťovat přímo. Kromě toho nebyly v České republice konkrétní případy až do roku 1998 k dispozici¹⁸. Počínaje rokem 1998 konkrétní údaje již existují, ale zachycují jen malou část organizovaného zločinu, navíc spíše tu část, která byla „méně úspěšná“ a byla odhalena. Použití expertních šetření je tedy nezbytné. V expertizách se objevují dva typy výpovědí: výpovědi kvantitativní, při nichž experti uvádějí, které činnosti jsou nejrozšířenější, jaké je složení skupin, čím se zabývají skupiny podle národnosti a podobně a výroky

¹⁷ Podle ověřené metodiky expertních šetření je optimální počet mezi 15–25 respondenty, lze tedy počet expertů, které oslovujeme považovat za dostačující. (Viz například: Šulc, Ota: *Abeceda prognostiky Praha: SNTL, 1976, str. 42*)

¹⁸ Případy „zločinného spolčení“ lze identifikovat až od roku 1995, kdy byla příslušnou novelou zákona tato kategorie ustanovena. V letech 1995 – 1997 nebyly žádné případy zaznamenány. Od roku 1998 se začaly pohybovat počty obviněných v řádu desítek, odsouzení však byli pouze jednotlivci.

kvalitativní, v nichž experti formulují svoje názory, uvádějí argumenty, vlastní zkušenosti i návrhy na řešení. Nevýhodou expertní metody je, že poznatky takto získané jsou na úrovni odhadů, tj. pouze pravděpodobných modelů organizačních struktur, možné míry výskytu aktivit, možných společenských vlivů. V této studii se budeme zabývat daty, které jsou kvantitativního charakteru.

Organizované zločinecké skupiny

Plně rozvinutých skupin, které mají tříступňovou řídicí strukturu, na jejímž vrcholu je nejvyšší vedení, na druhém stupni relativně samostatně operující jednotky a na nejnižší úrovni řadoví členové a externisté, byly v 90. letech – podle odhadu expertů - zastoupeny na scéně organizovaného zločinu v České republice z jedné třetiny. V roce 2000 - 2010 se jejich zastoupení pohybovalo mezi 40 – 57 % (54 % v roce 2007, 57 % v roce 2009). V roce **2012** jsme zaznamenali **41 % plně rozvinutých skupin** a **59 % neúplně rozvinutých skupin**.

Podle odhadů expertů tvořili v období od roku 1993 do roku 2010 **externisté** více než polovinu ze všech členů zločineckých skupin. V roce **2011** bylo 59 % kmenových členů a 41 % externistů, v roce **2012** bylo **51 % kmenových členů** a **49 % externistů**. Externisté jsou využíváni v různých oblastech. Výjimečně jde o **přímý výkon** v provedení samotných akcí. Může jít o pachatele loupeží a krádeží, o externisty najaté pro přímý kontakt při vydírání, vymáhání dluhů i násilné trestné činnosti. Častěji jde o **pomocné servisní činnosti**: přepravu osob a materiálů, ubytování, přechovávání osob a věcí, tipování objektů i subjektů napadení, převoz kradeného zboží, zabezpečení, přechovávání či odkoupení odcizeného zboží, nákup surovin, prodej pančovaného alkoholu a cigaret, distribuci drog na ulici a účast na pašování drog, hlídání objektů, ve kterých dochází k trestné činnosti, krytí trestné činnosti. Externisté rovněž pronajímají zločineckým skupinám objekty, byty, nemovitosti, kancelářské sklady, vozidla. V rámci **odborných servisních činností** jde o: zajišťování prostředků k páčání trestné činnosti, různé specializované činnosti, technickou podporu, padělání dokumentů a šeků, zajištění zbraní. **Administrativní servis** spočívá v: obstarávání krycích a falešných dokladů, ověřování podpisů, vyhotovování smluv, urychlení různých řízení. **Finanční spolupráce** probíhá tak, že: externí majitelé účtů, dají k dispozici svůj účet k zajištění převodu peněz při bankovních transakcích, podílejí se na praní peněz prostřednictvím vybírání hotovostních finančních prostředků u bank a jejich přeposíláním na určené účty nebo místa. Externisté zprostředkovávají **kontakty** a zabezpečují jejich využívání, dohadují schůzky s příslušnými osobami, zajišťují komunikaci s orgány státní správy a samosprávy, zabezpečují bezproblémové řízení u státních orgánů. Externisté také působí jako „**bílí koně**“,

zakládají fiktivní firmy, působí jako formální majitelé společností nebo jednatelé nastrčených s.r.o., na tyto společnosti zakládají bankovní účty, působí jako formální dodavatelé neexistujícího zboží, provádějí podvody s nemovitostmi a pozemky. Zastírají tak skutečné organizátory trestné činnosti. Externisté se podílejí i na **informačním servisu**: ověřují či zjišťují různé informace, zajišťují a získávají osoby, které mohou poskytnout informace, hledají nové informační zdroje. Vysoce kvalifikovaní externisté pak poskytují zločineckým skupinám **poradenskou činnost**, v oblasti právního a daňového poradenství, zejména při zneužívání prostředků Evropské unie, ovlivňují výběrová řízení.

Ve skupinách organizovaného zločinu na území České republiky se vyskytují i **ženy**. Odhad podílu žen se v období 2000-2011 pohyboval mezi 11-16 %. V roce **2012** byl podíl žen odhadnut na **18 %**, což je nejvíce za posledních třináct let.

Ženy se více uplatňují v některých specifických oblastech. V **obecném smyslu** ženy působí spíše jako řadové členky organizované skupiny, i když v některých výjimečných případech stojí v čele. Většinou zastupují svého manžela, přítele, který je na vyšší příčce v hierarchii zločinecké skupiny, ale jsou i ženy, které samostatně vedou část zločinecké organizace (nevěstince, převádění lidí apod.). Nejčastěji jsou využívány tam, kde je příhodnější použít ženu, nejsou tolik nápadné, mají reprezentativní funkce, působí jako volavky, podílejí se na kompromitaci. Na ženy jsou hlášeny prostředky (vozidla, byty), jimiž je páchána trestná činnost. Ženy působí jako bílí koně nebo poradkyně a pomocnice organizátorů. V případech padělání bezhotovostních platebních prostředků tvoří ženy při nasazování nelegálních technologií na bankomaty tzv. garde muži (dvojice turistů).

Nejvyšší podíl žen je ve čtyřech oblastech. Oblastí, ve které se ženy v rámci organizovaného zločinu uplatňují, je **zajišťování organizačního zázemí** a managementu zločineckých skupin. Sem patří účetnictví, logistické zabezpečení, zajišťování dopravy, úschova věcí, zbraní, finančních prostředků, překupnictví odcizených předmětů. Ženy působí jako prostřednice, kurýrky, doprovody kradených vozidel a zajišťují převoz těchto vozidel. Zabezpečují i převoz finančních prostředků, převoz omamných a psychotropních látek, podílí se na zajišťování určitých supportů (nájmy bytů, rodinných domů a vozidel). Provádějí padělání dokladů, faktur, zabezpečují účetnictví. Často jsou majitelkami nastrčených subjektů. Nechají se za úplatu najmout do společnosti jako tzv. bílí koně, vedou fiktivní účetnictví. Tvoří tak mezičlánek v řídicí úrovni – působí jako řízený zástupce obchodní společnosti, který spolupracuje s dalšími řízenými osobami obchodních společností při páchání trestné činnosti. Ženy využívají kontakty k získávání a poskytování důvěrných informací.

Druhou oblastí je **organizace prostituce, kuplířství a obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování**. Zde ženy pomáhají při organizaci, bylo zmíněno i vedení organizací a podniků ženami a jejich role při náboru nových adeptek.

Třetí oblastí, ve které se ženy v rámci organizovaného zločinu uplatňují, je **ekonomická kriminalita**. Sem patří podvodné finanční operace, podvody s platebními kartami, praní špinavých peněz, daňové poradenství, bankovní, pojišťovací a celní podvody, zneužívání prostředků zemí EU, korupce, převod získaných finančních prostředků, zakládání fiktivních firem, legalizace a podvodné přihlašování odcizených vozidel, výběry financí získaných trestnou činností. Na ženy jsou často přepisovány majetky. Byly zmíněny i podvody s nemovitostmi a pozemky a s ním spojené vydírání prostřednictvím poskytování právních služeb, porušování práv k ochranné známce a jiným označením.

Čtvrtou oblastí je **obchodování s omamnými a psychotropními látkami**, ve kterém se ženy podílejí jednak na pašování drog jako kurýrky, a hlavně na distribuci jako dealerky.

Celkově výrazný pokles nelegální migrace se projevil v tom, že tato aktivita, ve které se ženy dříve dost angažovaly, nebyla za rok 2012 v souvislosti s účastí žen na organizované trestné činnosti vůbec zmíněna.

Z hlediska podílu **cizinců** na organizované zločinecké činnosti stabilně mírně převažovali zahraniční účastníci nad občany České republiky. V roce **2012** se podíl rozdělil přesně na polovinu. **Mezinárodního** prvku bylo **50 %**, **domácího 50 %**. Situace však není taková, že by tyto skupiny byly striktně odděleny. Do určité míry se prolínají: kromě ryze mezinárodních a ryze domácích skupin existují i skupiny smíšené. U nich pak ještě rozlišujeme, zda v nich mají vedoucí roli cizinci nebo čeští občané. Tam, kde mají vedoucí úlohu cizinci, vykonávají Češi pouze pomocné úlohy servisního charakteru, často zabezpečují kontakty s úřady. Za rok 2012 bylo 27 % tvořeno pouze cizinci (stejně jako v roce 2011), 29 % skupin bylo ryze českých (stejně jako v roce 2011). **Smíšených** skupin bylo 44 % (opět stejně). Ve smíšených skupinách mírně převažovaly ty, které byly vedeny cizinci (23:21).

Mezi cizinci byli v roce **2012** v organizovaném zločinu na území České republiky nejsilněji zastoupeni Vietnamci, Rusové a Ukrajinci, s určitým odstupem jsou za nimi Albánci a Slováci. Oproti roku 2011 se zvýšil podíl Rusů a Slováků. Hlavně zastoupení Slováků se v posledních letech výrazně zvyšuje. V další skupině s dosti výrazným zastoupením byli: Bulhaři, Číňané, Rumuni, Srbové. Ve druhé desítkě byli: Poláci, Arméni, Nigerijci, Dagestánci, Tunisané, Turci, Gruzínci, Maďaři, Čečenci, Makedonci. Ve třetí desítkě byli: Maročané, Moldavané, Litevci, Italové, Kurdové, Němci, Kazachstánci, Chorvaté, Alžírčané. Na 31. a 32. místě byli Uzbeki a Izraelci.

Tabulka 1: Míra zastoupení cizích národností v organizovaném zločinu na území ČR v roce 2012

Pořadí	Cizí státní příslušníci	Index
1.	Vietnamci	234
2.	Rusové	214
3.	Ukrajinci	197
4.	Slováci	113
5.	Albánci/Kosovští Albánci	112
6.-7.	Číňané	82
	Bulhaři	82
8.	Rumuni	78
9.	Srbové	71
10.-12.	Poláci	32
	Arméni	32
13.	Nigerijci	25
14.	Dagestánci	23
15.	Tunisané	20
16.	Turci	19
17.	Gruzínci	18
18.	Maďaři	14
19.- 20.	Čečenci	12
	Makedonci	12
21.-23.	Maročané	10
	Moldavané	10
	Litevci	10
24..	Italové	9
25.	Kurdové	8
26.-27.	Němci	7
	Kazachstánci	7
28.	Chorvaté	6
29.	Alžírčané	5
30. – 31.	Uzbeci	4
	Izraelci	4

Pozn.: Experti mohli uvést deset možností (ve výzkumech z let 1993-2003 pouze šest).

Souhrnný index jsme stanovili tak, že počet respondentů, kteří uvedli státní příslušnost na 1. místě, byl násoben 10 x, na 2. místě 9 x atd. až na 10. místě 1 x. Celkový index je pak součtem těchto násobků. Jeden bod uvedený v indexu např. znamená, že pouze jeden ze všech expertů uvedl příslušnou národnost na desátém místě.

Činnosti organizovaných skupin

Od roku 1993 zjišťujeme každoročně expertní odhad **nejrozšířenějších forem činností** organizovaného zločinu na území České republiky.¹⁹ Zpočátku patřily mezi nejrozšířenější krádeže automobilů, organizování prostituce, od roku 1994 výroba, pašování a distribuce drog. Ke zmíněné trojici se - na přechodnou či trvalejší dobu - občas přiblížila některá z dalších, téměř čtyř desítek činností. Tak v letech 1993-1998 patřily mezi nejrozšířenější činnosti krádeže uměleckých předmětů, v letech 1996 a 1997, 2002 a 2005 daňové, úvěrové, pojistné a směnečné podvody. V letech 1998-2004 vylétla mezi nejrozšířenější činnosti organizovaných zločineckých skupin nelegální migrace. Od roku 2005 začal její podíl klesat a v roce 2012 byla zaznamenána téměř nevýznamně. V roce 2006 se mezi rozšířené dostalo praní peněz a padělání dokumentů, peněz a mincí, došlo i ke značnému vzestupu počítačové kriminality. Od roku 2005 se významně projevuje i nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret. Rok 2009 přinesl další vzestup aktivit spojených s finanční kriminalitou. Aktivity jako legalizace výnosů z trestné činnosti (praní peněz), korupce, daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody, bankovní podvody, zakládání podvodných a fiktivních firem, podvody s platebními kartami se vklínily mezi tradičně nejrozšířenější, jako jsou krádeže motorových vozidel, výroba, pašování a distribuce drog. Mezi dosti rozšířené se dostalo i zneužití počítače k trestné činnosti. Dosti kleslo až dosud velice rozšířené organizování prostituce, včetně obchodování se ženami, pokračoval pokles krádeží uměleckých předmětů, prudce kleslo vydírání a vybírání poplatků za „ochranu“.

V roce **2012** jsme na prvních místech zaznamenali další zvýšení praní peněz, daňových úvěrových, pojišťovacích a směnečných podvodů, korupce, zakládání fiktivních firem. Tradiční aktivity jako výroba a pašování drog, krádeže aut a organizování prostituce poněkud ustoupily. Dále vrůstá nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret. Tato činnost se dostala na úroveň drog. Mezi dvanáct nejrozšířenějších patřily ještě: vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení, celní podvody, padělání dokumentů, bankovní podvody. Dosti významně se objevilo nezákonné vymáhání dluhů. Vydírání a vymáhání poplatků za „ochranu“ naopak dosti kleslo. Zneužití počítače k trestné činnosti bylo ještě mezi prvními patnácti a podvody s platebními kartami mezi osmnácti, ale kriminalita proti

---

¹⁹ Podle seznamu, ve kterém je uvedeno cca 35 aktivit, se experti u každé z nich vyjadřují, do jaké míry je rozšířená, případně zárodečná, nebo se vůbec nevyskytuje. Pořadí výskytu nejrozšířenějších činností stanovujeme podle toho, kolik respondentů uvedlo příslušnou činnost jako rozšířenou. Seznam je doplňován o nové aktivity. Zároveň z něj vyřazujeme ty aktivity, které se opakovaně ukazují jako méně významné, nebo byly charakteristické pouze pro určité období.

komunikačním technologiím byla dosti nevýznamná. Dosti významně se objevilo zneužívání prostředků Evropské unie. Ze skupiny méně významných se výše dostaly hazardní hry.

Do skupiny nepříliš rozšířených klesly zmiňovaná nelegální migrace a vydírání, padělání šeků, peněz, mincí, krádeže uměleckých předmětů, padělání CD nosičů. Trvale tam patří: obchodování se zbraněmi, obchodování s lidmi za účelem nucených prací, dovoz a vývoz nebezpečných odpadů, vraždy, obchodování s lidskými orgány.

Tabulka 2: Rozvinuté formy trestné činnosti za rok 2012

Pořadí	Činnost	N=36	%
1.	Praní špinavých peněz	29	81
2.	Daňové, úvěrové a směnečné podvody	27	75
3.	Korupce	26	72
4.-5.	Výroba, pašování a distribuce drog	25	70
	Nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret	25	70
6.	Zakládání podvodných firem	24	67
7.	Krádeže aut	22	61
8.-11.	Organizování prostitutek	20	56
	Vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení	20	56
	Celní podvody	20	56
	Padělání dokumentů	20	56
12.	Bankovní podvody	19	53
13.	Překupnictví odcizených předmětů	18	50
14.-16.	Vymáhání dluhů na objednávku	17	47
	Zneužití počítače k trestné činnosti	17	47
	Zneužití prostředků EU	17	47
17.-18.	Hazardní hry	16	44
	Podvody s platebními kartami	16	44
19.	Krádeže vloupáním	15	42
20.-21.	Padělání CD a podobných nosičů	14	39
	Padělání šeků, peněz a mincí	14	39
22.	Krádeže uměleckých předmětů	13	36
23.-25.	Mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami	12	33
	Obchodování s lidmi za účelem nucených prací	12	33
	Vydírání a vybírání poplatků za ochranu	12	33
26.-27.	Nelegální dovoz a vývoz nebezpečných odpadů	10	28
	Nelegální migrace	10	28
28.	Kriminalita proti informačním a komunikačním techn.	9	25
29.	Bankovní loupeže	8	22
30.	Vraždy	7	19
31.	Obchodování s lidskými orgány	1	3

V rámci expertíz pravidelně sledujeme, **jakými aktivitami** se na území České republiky zabývají **jednotlivé skupiny cizinců**²⁰. (Činnosti zahraničních skupin jsou uvedeny podle pořadí výskytu jednotlivých národností a u nich pak seřazeny podle počtu expertů /z celkového N=36/, kteří výskyt příslušné činnosti uvedli u příslušné národnosti. Číslo vpravo označuje počet expertů, kteří příslušnou činnost ke skupině příslušné národnosti přiřadili. Pokud je činnost v závorce pouze jednou, neznamená to, že byl zaznamenán jeden případ, ale že ji jeden expert uvedl.)

Vietnamci 2012

drogy	21
porušování autorských práv	12
daňové podvody	10
praní špinavých peněz	7
podvody	5
celní podvody	4
obchod s lidmi	2
výroba a pašování alkoholu a cigaret	2
padělání CD	1
vymáhání dluhů	1

Rusové 2012

podvody	8
násilná trestná činnost	8
vydírání	8
obchod s lidmi	7
finanční kriminalita	6
prostituce	6
praní špinavých peněz	4
zbraně	4
drogy	3
majetková trestná činnost	3
vraždy	2
krádeže aut	2
korupce	2
daňové podvody	1

Ukrajinci 2012

násilná trestná činnost	12
vydírání	9
obchod s lidmi	8
hospodářská trestná činnost	7
drogy	5

²⁰ Určitým problémem je, že někteří experti uvádějí souhrnné kategorie, např.: majetková trestná činnost, hospodářská kriminalita, podvody, násilná trestná činnost a někteří (většina) činnosti specifikují na konkrétní trestné činy – např. krádeže, vraždy. V přehledech uvádíme obojí.

prostituce	5
krádeže	4
praní špinavých peněz	3
zbraně	2
vraždy	2
krádeže aut	2
celní podvody	2
výroba a pašování alkoholu a cigaret	1
daňové podvody	1

Slováci 2012

daňové podvody	9
krádeže	8
násilná trestná činnost	6
podvody	6
překupnictví	5
majetková trestná činnost	4

Albánci 2012

drogy	13
praní špinavých peněz	3
podvody	1
finanční kriminalita	1
krádeže aut	1
násilná trestná činnost	1
krádeže	1
vydírání	1

Kosovští Albánci 2012

drogy	2
majetková trestná činnost	2
podvody	2
krádeže aut	1
násilná trestná činnost	1
celní podvody	1

Číňané 2012

celní podvody	5
porušování autorských práv	5
drogy	3
praní špinavých peněz	2
obchodování s lidmi	1
prostituce	1
násilná trestná činnost	1
hospodářská trestná činnost	1

Bulhaři 2012

zneužívání platebních karet – skimming	5
krádeže	5
finanční kriminalita	3

padělení dokladů	3
podvody	2
drogy	2
krádeže aut	2
výroba a pašování alkoholu a cigaret	2
vymáhání dluhů	2
prostituce	2
násilná trestná činnost	1

Rumuni 2012

krádeže	8
podvody s platebními kartami- skimming	5
daňové podvody	4
drogy	3
padělení peněz	3
prostituce	2
krádeže aut	2
výroba a pašování alkoholu a cigaret	2
násilná trestná činnost	2
majetková trestná činnost	1
celní podvody	1
obchod s lidmi	1

Srbové 2012

drogy	6
násilná trestná činnost	3
praní špinavých peněz	2
krádeže	2
obchod se zbraněmi	1
krádeže aut	1
vydírání	1
nelegální migrace	1

Poláci 2012

výroba a pašování alkoholu a cigaret	3
drogy	2
krádeže aut	2
prostituce	2
zakládání podvodných firem	2
krádeže	1
překupnictví	1

Arméni 2012

násilná trestná činnost	3
hospodářská trestná činnost	2
prostituce	1
obchod s lidmi	1
vydírání	1

Nigerijci 2012	
drogy	3
nelegální migrace	1
obchod s lidmi	1
internetové podvody	1

Dagestánci 2012	
vydírání	2
obchod s lidmi	1
drogy	1
obchodování se zbraněmi	1
padělání zboží	1

Tunisané 2012	
drogy	3
majetková trestná činnost	1

Turci 2012	
drogy	3
praní špinavých peněz	3
zakládání podvodných firem	2

Gruzínci 2012	
krádeže	2
vydírání	2
násilná trestná činnost	2
prostituce	1
obchod s lidmi	1

Maďaři 2012	
daňové podvody	2
násilná trestná činnost	1
majetková trestná činnost	1

Čečenci 2012	
vydírání	2
násilná trestná činnost	2
zbraně	1
obchod s lidmi	1

Makedonci 2012	
drogy	2
praní špinavých peněz	2

Maročané 2012	
drogy	2

Moldavané 2012	
krádeže aut	1
finanční podvody	1

Litevci 2012

násilná trestná činnost	2
prostituce	1
majetková trestná činnost	1
hospodářská trestná činnost	1

Italové 2012

krádeže	2
podvody	2
finanční kriminalita	1

Kurdové 2012

drogy	1
nelegální migrace	1

Němci 2012

drogy	1
podvody	1

Chorvaté 2012

drogy	1
-------	---

Uzbeci 2012

obchod s lidmi	1
vydírání	1
násilná trestná činnost	1

Souhrn

V roce **2013** se uskutečnilo **XX. expertní šetření**, v němž se **36** pracovníků specializovaných útvarů Policie České republiky a Celní správy vyjádřilo ke struktuře a formám činností organizovaných zločineckých skupin za rok 2012.

Z hlediska stupně organizovanosti jsme v roce **2012** zaznamenali **41 % plně rozvinutých** skupin s třístupňovou řídicí strukturou, na jejímž vrcholu je nejvyšší vedení, které řídí tzv. střední články řízení a nejnižší vrstvu pak tvoří řadové členové.

V roce **2012** bylo ve skupinách **51 % kmenových členů a 49 % externistů**. Externisté zajišťovali pomocné servisní činnosti, odborné servisní činnosti, administrativní servis, finanční spolupráci, kontakty, působili jako „bílí koně“, podíleli se na informačním servisu, poskytovali zločineckým skupinám poradenskou činnost, v oblasti právního a daňového poradenství, ovlivňovali výběrová řízení. Výjimečně šlo o přímý výkon v provedení samotných akcí.

Podíl **žen** na organizovaném zločinu byl pro rok **2012** odhadnut na **18 %**, což je nejvíce za posledních třináct let. Ženy často působily jako řadové členky organizovaných

skupin. Byly využívány tam, kde nebyly nápadné, byla na ně hlášené vozidla, byty, působily jako pomocnice organizátorů. Aktivní podíl žen byl zaznamenán při zajišťování organizačního zázemí a managementu zločineckých skupin, v oblasti organizace prostituce, kuplířství a obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, v rámci ekonomické kriminality, při obchodování s omamnými a psychotropními látkami. Nebyla vůbec zmiňována nelegální migrace, při jejímž zajišťování se ženy dříve dost angažovaly.

Z hlediska podílu **cizinců** na organizované zločinecké činnosti bylo v roce **2012** přesně polovina **mezinárodního** prvku a polovina **domácího prvku**. Za rok 2012 bylo 27 % skupin tvořeno pouze cizinci (stejně jako v roce 2011), 29 % skupin bylo ryze českých (stejně jako v roce 2011). **Smíšených** skupin bylo 44 % (opět stejně).

Podle expertních odhadů jsme mezi nejrozšířenějšími **formami činností** organizovaného zločinu na území České republiky v roce **2012** na prvních místech zaznamenali další zvýšení praní peněz, daňových úvěrových, pojišťovacích a směnečných podvodů, korupce, zakládání fiktivních firem. Tradiční aktivity jako výroba a pašování drog, krádeže aut a organizování prostituce poněkud ustoupily. Dále vrůstá nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret. Mezi dosti rozšířené patřily ještě: vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení, celní podvody, padělání dokumentů, bankovní podvody. Dosti významně se objevilo nezákonné vymáhání dluhů. Vydírání a vymáhání poplatků za „ochranu“ naopak dosti kleslo. Zneužití počítače k trestné činnosti bylo ještě mezi prvními patnácti a podvody s platebními kartami mezi osmnácti, ale kriminalita proti komunikačním technologiím byla dosti nevýznamná. Dosti významně se objevilo zneužívání prostředků Evropské unie. Ze skupiny méně významných se výše dostaly hazardní hry.

Do skupiny nepříliš rozšířených klesly zmiňovaná nelegální migrace a vydírání, padělání šeků, peněz, mincí, krádeže uměleckých předmětů, padělání CD nosičů. Trvale tam patří: obchodování se zbraněmi, obchodování s lidmi za účelem nucených prací, dovoz a vývoz nebezpečných odpadů, vraždy, obchodování s lidskými orgány.

V rámci expertíz pravidelně sledujeme, **jakými aktivitami** se na území České republiky zabývají **jednotlivé národnostní skupiny**. Pro nejčastěji se vyskytující **Vietnamce** byla charakteristická zejména výroba a pašování drog, porušování autorských práv, daňové podvody, praní špinavých peněz. U **Rusů** byla častá násilná kriminalita, i vraždy, vydírání, obchodování s lidmi, podvody, finanční kriminalita, prostituce, praní špinavých peněz, obchod se zbraněmi a radioaktivním materiálem, majetková trestná činnost, krádeže aut. U **Ukrajinců** bylo nečastější násilná trestná činnost, včetně vražd, vydírání a vybírání poplatků za ochranu, obchodování s lidmi, hospodářská trestná činnost,

drogy, prostituce, méně často pak obchod se zbraněmi, krádeže aut, nelegální výroba a pašování cigaret. U **Slováků** byly často daňové podvody, krádeže, násilná trestná činnost, překupnictví, majetková trestná činnost. U **Albánců a Kosovských Albánců** byla nejčastější výroba a pašování drog, praní špinavých peněz, majetková trestná činnost, vyskytly se i krádeže aut, násilná trestná činnost, vydírání. U **Číňanů** byly hlavně celní podvody, porušování autorských práv, drogy i násilí. U **Bulharů** byly nejčastější podvody s platebními kartami, krádeže, finanční kriminalita a padělání, vyskytly se i drogy, krádeže aut, výroba a pašování alkoholu a cigaret, vymáhání dluhů, násilná kriminalita. U **Rumunů** byly hlavně krádeže, daňové podvody, drogy, podvody s platebními kartami, i padělání peněz, prostituce, krádeže aut, výroba a pašování alkoholu a cigaret. U **Poláků** byla hlavně nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret, drogy, krádeže aut. U **Srbů** hlavně drogy, u **Arménů** násilná trestná činnost, hospodářská trestná činnost, prostituce, obchod s lidmi, u **Nigerijců** drogy a obchodování s lidmi u **Dagestánců** vydírání, obchod s lidmi, drogy, obchodování se zbraněmi, u **Tunisanů, Turků, Makedonců, Maročanů, Kurdů, Němců, Chorvatů** drogy, u **Gruzínců a Čečenců** vydírání a násilná trestná činnost, u **Maďarů** daňové podvody, majetková a násilná trestná činnost, U **Moldavanů** krádeže aut, u **Litevců** násilná trestná činnost a prostituce, u **Italů** krádeže, podvody a finanční kriminalita, u **Uzbeků** obchod s lidmi a vydírání.

Kapitola 3

Vztah mládeže k Romům a dalším společenským menšinám

Jakub Holas

V roce 1995 provedl Institut pro kriminologii a sociální prevenci unikátní reprezentativní průzkum názorů mládeže ve věku kolem 16 – 17 let; vzorek byl více než 2000 respondentů²¹. Zjišťovány byly především takové názory, které mohly znamenat podporu některého z extrémních politických hnutí. V rámci tohoto výzkumu byl zkoumán i poměr ke společenským minoritám, resp. osobní sympatie nebo antipatie k různým sociálním, etnickým a sexuálním skupinám v naší společnosti. Je možno mít za prokázané, že právě intolerance je zásadní charakteristikou řady fundamentalistických a antidemokratických hnutí. Uplynulo šestnáct let a společenská realita se výrazně proměnila. V rámci grantu, poskytnutého Ministerstvem vnitra ČR v rámci Programu bezpečnostního výzkumu, byl původní výzkum replikován a odpovědi současných teenagerů porovnány s jejich předchůdci z poloviny devadesátých let²². Vzorek obsahoval 3300 respondentů ve věku 16-18 let. Získaná data z obou vln výzkumu, týkající se postojů k menšinám, jsou v tomto textu porovnána a zároveň konfrontována s jinými výzkumy veřejného mínění k problematice vztahu k menšinám.

Toleranci mladých lidí k minoritám jsme testovali sadou otázek, kdy měli respondenti oznámkovat následující skupiny známkou jako ve škole, jednička tedy znamená velmi kladný vztah vyjádřený slovně jako "mám je rád", pětka naopak byla charakterizována výrazem "nenávidím je". Kromě minorit, tradičně traktovaných jako „kontroverzní“, byly do otázek úmyslně zahrnuty i zcela „mainstreamové“ skupiny obyvatel.

Níže uvedená tabulka pro větší přehlednost slučuje krajní body škály, neutrální střed představovaný známkou „3“ vystupuje samostatně.

---

²¹ Výsledky výzkumu obsahuje publikace Extremismus mládeže v ČR, IKSP 1996.

²² Některé otázky byly pochopitelně vypuštěny či přeformulovány a naopak byly doplněny některé nové.

Tabulka 1: Postoj k vybraným sociálním skupinám (1995 a 2011, v %)

hodnocení (%)	1+2 (obliba)		3 (neutrální)		4+5 (odpor)	
	1995	2011	1995	2011	1995	2011
řadoví občané	48	44	40,5	48	7,5	7
neonacisté	5	6	27	29	58	65
policisté	37,5	29	44,5	41	16	30
homosexuálové	16,5	28	54	48	27,5	24
bezdomovci	18,5	4	45,5	27,5	32,5	68,5
komunisté	7,5	6	38	35,5	51,5	58
křim. recidivisté	1	1,5	11	22	84,5	76
členové náb. sekt	8	5	41	33	48,5	62
mladí podnikatelé	70,5	57	24,5	34,5	4	8
Romové (cikáni)	7,5	5	29	19	61,5	76
Židé	36,5	16	51,5	62	9	21,5
Číňané a	14	19,5	48	48,5	35	32
Arabové	15,5	10,5	52,5	52	29	37
černoši	48	37,5	42,5	47,5	7,5	15
bílí přistěhovanci	19,5	16,5	52,5	60	24,5	23
anarchisté	17	8,5	35	35	44,5	56
skinheadi	15	-----	29	-----	54	-----

Při shrnujícím pohledu na tabulku lze konstatovat, že celkově u mladých Čechů tolerance poklesla. Lze pouze spekulovat o příčinách – zda byla čísla z devadesátých let pozitivně ovlivněna „opojením ze svobody“ a poté přišlo vystřízlivění, nebo zda současná generace ve svých názorech odráží globální deziluzi a nervozitu z rozkolísaného světa uvnitř našich hranic i vně. Pouze ke dvěma skupinám je vztah pozitivnější než dříve. Výrazně to platí pro homosexuály a lesbičky; jejich v zásadě bezproblémové postavení v české realitě je vyjádřeno i existencí zákona o registrovaném partnerství, který při svém přijímání nebudil ve veřejnosti výraznější emoce. Rovněž svět celebrit a masové zábavy je silně prostoupen „queer prvkem“, takže pro velkou část mladých konzumentů popkultury jde o něco zcela standardního. Druhým, možná trochu nečekaným, případem jsou recidivisté – je to pravděpodobně způsobeno tím, že v polovině devadesátých let byly ještě v živé paměti negativní dopady velké „Havlovy“ amnestie, při které bylo propuštěno značný počet právě tohoto typu delikventů, a postoj k nim byl krajně záporný.

Zásadní propad v oblíbenosti zaznamenala řada sledovaných sociálních skupin zcela odlišných typů. Například bezdomovci byli v polovině devadesátých let vnímáni pozitivně téměř pětinou teenagerů a jen necelá třetina k nim vyjadřovala despekt. Možným vysvětlením je zde fakt, že šlo o zcela nový fenomén, mládeží chápáný snad i jako punc jisté „světovosti“ naší nové demokracie – vždyť bezdomovce mají ve všech velkých metropolích. Nyní je odpůrců více než dvě třetiny, bezdomovci jsou obecně považováni za zapáchající přítěž společnosti, tvory, které by bylo třeba vymístit stranou od zbytku společnosti. Bezdůvodné násilné útoky na bezdomovce ze strany mladistvých se často objevují na stránkách novin.

Mnohem obtížněji vysvětlitelný je propad oblíbenosti Židů – pozitivně je vnímá o dvacet procent méně respondentů než před cca 15 lety. Částečně to je možno přičítat postupnému rozšíření spikleneckých teorií (v polovině devadesátých let u nás ještě nepřítěš známých) o světové ekonomické nadvládě židovstva. Svou roli může u některých dotázaných hrát i nekončící spor mezi Palestinci a židovským státem, používajícím často k obraně svých zájmů velmi tvrdé prostředky.

O část své popularity přišli ale i mladí byznysmeni, členové náboženských sekt, anarchisté nebo policisté. Nadále se ale věnujme etnickým a národnostním menšinám.

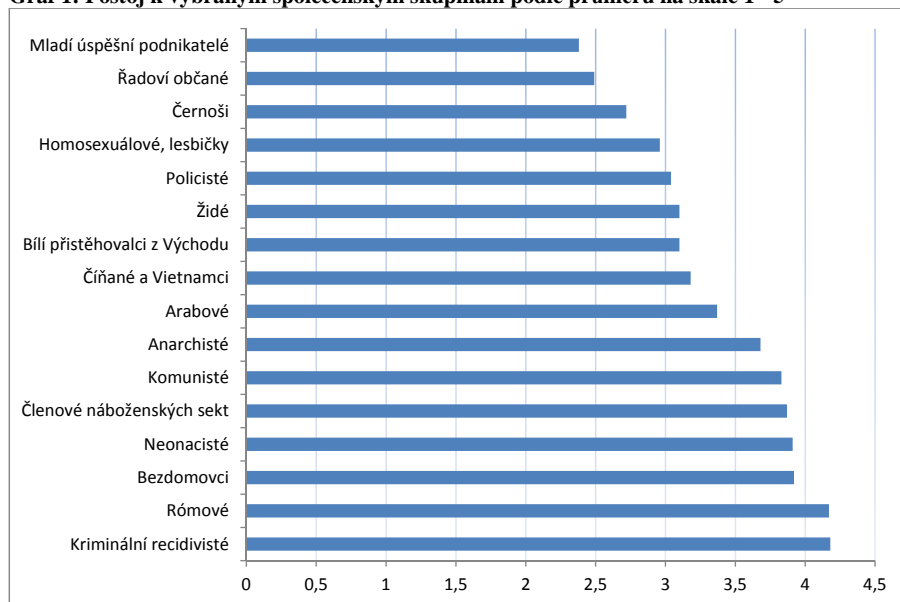
Spoluobčané jiné barvy pleti jako takoví ve své popularitě zaznamenali pokles. Zejména u Arabů to lze přičítat celkově protiislámskému ovzduší (které je výslednicí mnoha faktorů) v Evropě posledních let – důkazem budiž rostoucí volební zisky antiislámských stran v různých státech EU. Nemalá část našich občanů zjednodušeně ztotožňuje Araby s islámem jako takovým. U černochů sice došlo k dvojnásobnému nárůstu ne-sympatizantů, přesto ale platí (nepochybně především díky tomu, že u nás téměř žádní nežijí), že jsou nejvíce oblíbenou minoritou v našem seznamu (viz graf 1). Přistěhovalci z východní Asie však posílili, což lze vysvětlit jejich markantní snahou o nenápadnost, vyhýbání se jakýmkoli konfliktům s majoritou, a v neposlední řadě pracovitosti a houževnatosti při provozování drobných prodejen s dlouhou otvírací dobou. Je přitom nesporné, že jsou kulturně, jazykově, nábožensky a konečkonců i somaticky značně odlišní od majority; ukazuje se ale, že česká veřejnost (včetně mládeže) oceňuje hlavně adaptabilitu a nenarušování sdílených norem chování.

To se naopak nedaří Romům. Ačkoli jsou již po staletí přítomni v českém prostředí, a v posledních padesáti letech žijí v zásadě „většinovým“ (tedy nekočovným) způsobem života, jejich integrace jednoznačně selhává. Analýza (či spíše pokus o analýzu) příčin tohoto faktu

by byla otázkou na celou obsáhlou publikaci (řada prací se koneckonců této tematice věnuje²³, do projektů sociální prevence jsou dlouhodobě investovány poměrně nemalé částky). Konstatujeme zde, že čeští mladí lidé se z více než tří čtvrtin staví k této etnické minoritě velmi odmítavě. 48 % dotázaných dokonce v roce 2011 demonstruje absolutní odmítání – známka 5 na škále. Stejný odpor budí ze všech ostatních kategorií pouze kriminální recidivisté.

Nabízí se srovnání s jiným výzkumem, uskutečněným v roce 2007 společností Člověk v tísni²⁴ na obdobné věkové kohortě. Zde byli mladí lidé rovněž dotazováni na svůj vztah ke společenským minoritám. Více než polovina respondentů vyjadřuje negativní vztah k drogově závislým, vězňům, prostitutům a prostitutkám, Romům a bezdomovcům. Nejhorší vztah vyjadřují vůči drogově závislým lidem – negativní vztah vyjadřuje 80 % respondentů. Na dalších místech jsou vězni, prostitutky a Romové. K těm má „velmi negativní“ nebo „spíše negativní“ vztah 76 % dotázaných. Je to tedy naprosto shodný výsledek, k jakému došel i náš výzkum (viz Graf 1).

Graf 1: Postoj k vybraným společenským skupinám podle průměru na škále 1 - 5

²³ Viz např. publikace Romové v České republice (1945 – 1998), Socioklub 1998.

²⁴ Člověk v tísni, o.p.s., 2007: Rovnost je cool! Závěrečná zpráva z výzkumu. Praha: Výzkumná agentura NMS.

Ve výzkumném vzorku byli vedle studentů různých typů škol a učilišť zastoupeni také takoví mladí lidé, kteří na školní docházku předčasně rezignovali. Podívejme se, zda se jejich postoj k minoritám nějakým způsobem odlišuje.

Tabulka 2: Postoj k vybraným sociálním skupinám – studenti vs. nestudenti (%)

hodnocení	1+2 (oblíba)		3 (neutrální)		4+5 (odpor)	
	student	nestudent	student	nestudent	student	nestudent
homosexuálové	29	19	48	51	23	30
bezdomovci	4	6	27	38	69	56
Rómové (cikáni)	4	11	19	23	77	65
Židé	17	11	61	69	22	19
Číňané a Vietnamci	20	10	48	51	31	39
Arabové	11	8	53	42	36	50
černoši	40	16	47	56	14	27
bílí přistěhovanci	17	11	61	54	22	35

Vidíme, že „nezaškolení“ mladí se vyznačují spíše vyšší mírou předsudků – výjimku tvoří bezdomovci (i v jiných položkách výzkumu prokazovali nestudenti vyšší sociální citlivost) a také Romové – vysvětlením může být eventuální silnější zastoupení Romů ve vzorku nestudentů. Co ale upoutá především, je obecně nižší oblíbenost spoluobčanů jiné barvy pleti, stejně jako skupiny, charakterizované v dotazníku „bílí přistěhovanci z Východu“. Nabízí se „sociální“ vysvětlení: přistěhovanci jakéhokoli druhu mohou představovat v očích málo kvalifikovaných vrstev (kam nezaškolení teenageři nepochybně patří) konkurenci na trhu práce, případně i konkurenci v sociální síti. Bez ohledu na fakt, že například čínští a vietnamští občané se pohybují ve vlastním sociálním prostředí a v podstatě nijak do poměrů v tomto segmentu pracovního trhu nezasahují, je negativně vidí bezmála 40 % nestudentů. Faktem však je, že přebírání části maloobchodní sítě smíšeného zboží může být pro někoho vnímáno jako vytlačování českých podnikatelů. Polovina z nestudujících respondentů rovněž dává najevo nepříznivý vztah k Arabům, kteří rozhodně konkurenci na pracovním trhu nejsou, a vysvětlením zde skutečně může být zřejmě jen předsudek. Totéž platí i pro černochoy.

Jestliže je oblíbenost (či spíše neoblíbenost) etnických a národnostních minorit – kromě Romů tedy v našich podmínkách výhradně přistěhovalců - takováto, jaký je tedy postoj respondentů k dalším přistěhovalcům? Média nás průběžně informují o problémech, které

řeší západní země ve svých přistěhovaleckých čtvrtích, zároveň však je zřejmé, že imigranti jsou u nás zcela marginální společenskou tematikou. Svědčí o tom i fakt, že když měli v tomto výzkumu respondenti možnost volně jmenovat problémy, které by zasloužily radikální řešení, na přistěhovalce si vzpomnělo jen doslova několik z nich.

Míru sociální distance vůči přistěhovalcům jsme se (kromě výše analyzované položky) pokusili stanovit položením otázky mapující, imigranty jakého typu by považovali dotázaní za „žádoucí“ nebo „oprávněné“ usadit se v naší zemi. Při konstruování této položky jsme se inspirovali v renomovaném Evropském sociálním průzkumu (ESS²⁵), kde je tato baterie pravidelně užívána. Použili jsme tedy čtyřstupňovou škálu, kde 1) znamenalo „Dovolit mnoha lidem, aby sem přicházeli a žili tady“, 2) „Dovolit to jen některým“, 3) „Dovolit to malému počtu“ a 4) „Nedovolit to nikomu“. Pracovali jsme s vymezením přistěhovalců podle etnického, geografického, sociálního, náboženského a vzdělanostního klíče. Po zpracování dat jsme sloučili kategorie 2) a 3) a vzniklou kategorii nazvali „selektivní otevřenost“. Pro hodnocení postojů jsou spíše podstatné krajní póly škály – otevřenost a uzavřenost.

Výsledky ukazují, že ve většině voleb (nejčastěji ve dvou třetinách) si respondenti ponechávají „manévrovací prostor“, tedy nezauímají apriorní postoj a řešení vidí v individuálním přístupu k jednotlivci. Nejčastěji tomu tak bylo u osob jiného etnika a z chudých mimoevropských zemí (což je v praxi v zásadě totéž).

---

²⁵ Evropský sociální průzkum (ESS) je akademicky řízený sociální průzkum navržený s cílem zmapovat a vysvětlit interakce mezi měnicími se evropskými institucemi a postoji, přesvědčeními a vzorci chování rozličných skupin obyvatelstva. ESS byl založen v roce 2001 a probíhá ve dvouletých cyklech. ČR se zúčastnila pěti ze šesti doposud proběhnuvších kol.

Tabulka 3: Postoj k přistěhovalectví (%)

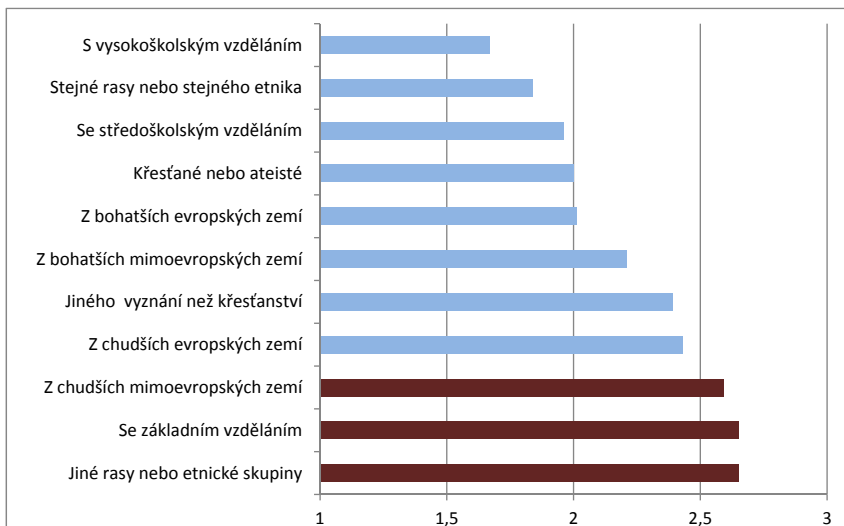
Do jaké míry by měla Česká republika dovolit, aby sem přicházeli, pracovali a žili lidé:	Absolutní otevřenost	Selektivní otevřenost	Absolutní uzavřenost
Stejně rasy nebo stejného etnika jako je většina obyvatel ČR	41,0	54,0	5,0
Jiné rasy nebo etnické skupiny než je většina obyvatel ČR	8,7	72,0	18,5
Křesťané nebo lidé bez víry (tzv. ateisté)	36,8	53,5	9,2
Jiného náboženského vyznání než je křesťanství	20,5	63,5	15,4
Z bohatších evropských zemí	35,6	54,6	9,2
Z chudších evropských zemí	18,5	65,4	15,7
Z bohatších mimoevropských zemí	26,8	59,9	12,6
Z chudších mimoevropských zemí	14,0	66,4	19,1
Se základním vzděláním	14,1	65,5	19,9
Se středoškolským vzděláním	34,0	59,8	5,8
S vysokoškolským vzděláním	55,2	39,7	4,8

Jednoznačně nejvyššímu přijetí se těší vysokoškoláci – 55 % dotázaných by je k nám jednoznačně přijalo. Více než třetinovou podporu mají také přistěhovalci křesťanského vyznání (případně bez vyznání) a žadatelé z bohatších evropských zemí. Na druhém pólu pak logicky nalézáme imigranty z chudých zemí mimo náš region, s nízkým vzděláním a odlišnou etnicitou, kdy by pětina získaných hlasů takového žadatele v žádném případě nenechala usazovat se v ČR. Otázka vzděláním je jedinou, kde se významněji liší názory studentů a nestudentů: vcelku logicky ti, kdož svou vzdělávací cestu zakončili již po základní škole, deklarují větší otevřenost vůči imigrantům se základním vzděláním (22 % otevřenost). Oproti tomu selektivněji vnímají možný příchod vysokoškoláků – absolutní otevřenost hlásá jen 41 % z nestudentů. Zde se zřejmě projevuje jistá „třídní ostražitost“ osob bez formálního vzdělání vůči vysoce vzdělaným.

Dalo by se říci, že názory mládeže tak do značné míry kopírují způsob, kterým je přistěhovalectví medializováno; z druhého pohledu však je zřejmé, že jsou to právě početné skupiny málo vzdělaných, jazyk neovládajících etnických a náboženských minorit, se kterými

se potýkají sociální systémy řady západních států. Za povšimnutí stojí též asi pětiprocentní skupina, jež by nenechala usadit a žít v České republice v podstatě nikoho.

Graf 2: Postoj k přistěhovalcům podle průměru na škále 1 - 4²⁶

Tyto výsledky, budící dojem nezanedbatelného xenofobního potenciálu mezi mladými lidmi, ale porovnejme s daty výše zmíněného výzkumu ESS, jehož pátá vlna proběhla v České republice v roce 2010 na vzorku 2386 respondentů. Ve výsledcích pak zjistíme mimo jiné následující:

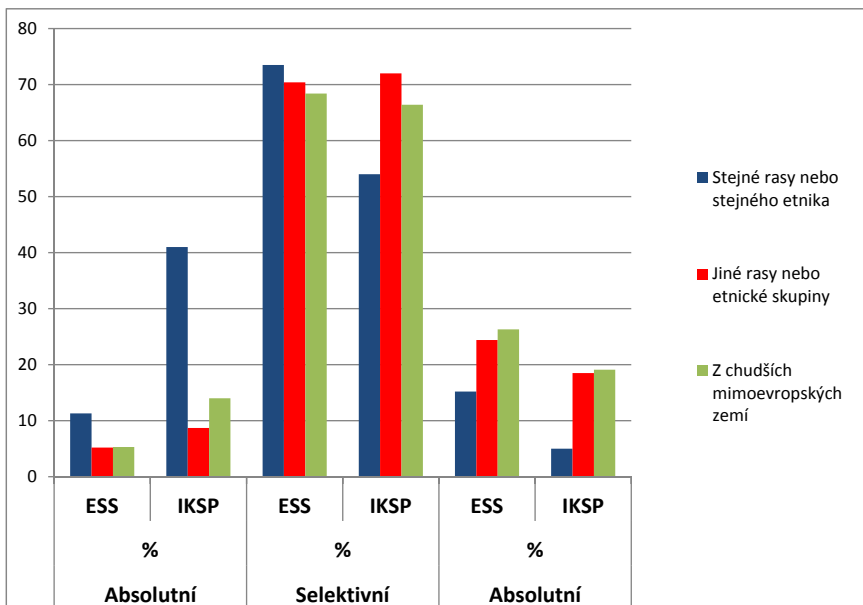
Tabulka 4: Výsledky ESS 2010 za ČR (%)

Do jaké míry by podle Vás měla Česká republika dovolit, aby sem přicházeli, pracovali a žili lidé:	Absolutní otevřenost	Selektivní otevřenost	Absolutní uzavřenost
Stejně rasy nebo stejného etnika jako je většina obyvatel ČR	11,3	73,5	15,2
Jiné rasy nebo etnické skupiny než je většina obyvatel ČR	5,2	70,4	24,4
Z chudších mimoevropských zemí	5,3	68,4	26,3

²⁶ Hodnota „1“ znamená „dovolit mnoha takovým lidem, aby sem přicházeli, pracovali tu a žili“, hodnota „4“ znamená „nedovolit to nikomu“. Průměr škály činí 2,5.

Graf 3: Rozdíly mezi výzkumy ESS 2010 a IKSP 2012

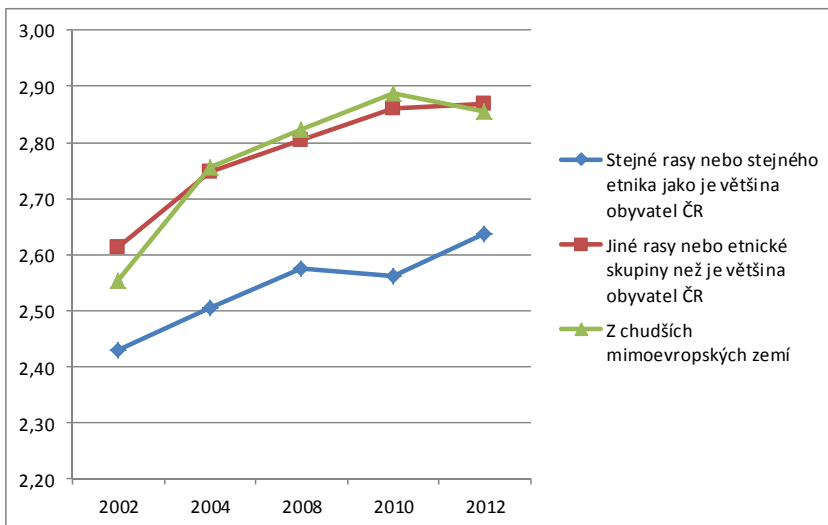

Z tohoto pohledu můžeme naopak zhodnotit náhled českých teenagerů (oproti vzorku, reprezentativnímu pro všechny věkové skupiny) jako ještě relativně liberální. Značné rozdíly (které mohou částečně jít na vrub rozdílnému výzkumnému designu, ale jistě je nelze tímto způsobem vysvětlit bezezbytku) vidíme především u imigrantů stejného etnického původu: jejich příchodu by se nebránilo („dovolit to mnoha z nich“) 41 % mladých respondentů, ale podle ESS jen 11 % napříč věkovými skupinami (kde by navíc každý sedmý dotázaný nevpustil do republiky nikoho). Lze spekulovat, že u starších respondentů se plně projevuje strach o prostor na pracovním trhu, zatímco u mládeže tento faktor ještě není plně uvědomován.

Následující Graf 4 ukazuje, jak se podle výsledků ESS postoj veřejnosti k přistěhovalectví postupně horšil (připomeňme, že čím vyšší skóre na stupnici, tím menší část přistěhovalců by respondent nechal usadit v naší zemi). Názory na imigraci skupin lidí, definovaných jinou etnickou příslušností, a lidí, definovaných geografickou odlehlostí, je v zásadě tentýž. To samozřejmě v zásadě odpovídá realitě, byť si lze představit i příchod lidí odlišného etnika z evropských zemí (např. z Balkánu). Za povšimnutí stojí i fakt, že trend zvyšující se nechuti k imigraci zasáhl i občany „stejně etnické skupiny“ jako je česká

majorita. Naši občané jsou tedy primárně stále ostražitější vůči příchodu jakýchkoli „cizích“ obyvatel na naše území, byť (viz Graf 2) nejméně je jim to pochuti u lidí chudých, málo vzdělaných a etnicky odlišných.

Graf 4: Vývoj názorů na imigraci do ČR podle výsledků ESS (průměr na škále 1-4)

Podívejme se ještě, jak jsou na tom (ne)sympatie podle sociálně - demografických proměnných. Skutečně je venkov konzervativní (a možná trochu více xenofobní) a město moderní a otevřenější? Výsledky platnost této hypotézy nepotvrzují. Vesnice a malá města jsou v zásadě vždy v průměru celého vzorku, případně se k minoritám stavějí mírně pozitivněji, což platí například u černochů. Naopak střední a velká města vesměs vykazují signifikantně silnější zastoupení kategorií „jsou mi nesympatičtí“ a „nesnáším je“. Takový výsledek je pro středně velká města markantní u Asiatů (možná výsledek postupného přebírání maloobchodního prodeje z rukou domorodců právě příslušníky vietnamské komunity), a také u Židů (12 % hlasů pro „nesnášení“ oproti 9 % u celku). Velká města (v našem pojetí ta nad 60 tisíc obyvatel) se zase častěji orientují na kategorii „nesympatičnosti“. Takto jsou oznámkováni Arabové (29 % vs. 24 % celk), Židé (17 % vs. 12 %), nebo přistěhovalci z východní Evropy (21 % vs. 16 %). Posledně jmenovaná skupina naopak boduje u obyvatel vesnic – „docela sympatičtí“ jsou 16 % z nich, přičemž v rámci celku jen necelým 13 %. Může to být například tím, že schopnost „pořádně vzít za práci“,

kteřá je ukrajinským dělníkům přisuzována, se v současnosti těší největší popularitě právě na venkově. Tato fabule by pochopitelně musela být ověřena. Obyvatelé vesnic rovněž nejsou konfrontováni (na rozdíl od např. Pražanů nebo rezidentů krajských měst) s velkými koncentracemi občanů bývalého SSSR ve svém bydlišti.

Kde odlišnost nenajdeme, je postoj k Romům. S trochou cynismu řečeno - už asi negativnější příliš být nemůže; nepatrně vstřícnější (na hranici signifikance) se jeví opět venkov.

Typ navštěvované školy je silně determinující. Prakticky ve všech položkách (ve kterých nacházíme rozdíly – u některých skupin se hodnocení neliší) jsou učni znatelně negativněji ladění. Nejmarkantněji to vidíme u skupiny „Židé“ – negativně se k nim staví téměř třetina učňů oproti cca 13 % gymnazistů.

Tabulka 5: Postoj k vybraným sociálním skupinám u učňů a gymnazistů (%)

Negativní hodnocení (%)*	SOU	gymnázium
homosexuálové	30,5	17,5
Židé	31,4	12,6
Číňané a Vietnamci	37,0	20,0
Arabové	39,2	31,1
černoši	19,7	7,8
bílí přistěhovalci	27,6	18,6
*součet kategorií 4 a 5 – „jsou mi nesympatičtí“ a „nesnáším je“		

Z hlediska krajského pozorujeme nejmenší toleranci k menšinám především v kraji Jihomoravském, kde udělilo známku 5 na naší škále Židům 17 % respondentů (ČR 9 %), Arabům 23 % (ČR 13 %), černochům 12 % (ČR 6 %). Specifickou skupinu představují Romové, které na škále popularity ohodnotilo v rámci celé republiky 48 % mladých lidí nejhorší známkou 5. Intolerance k Romům nabývá nepřekvapivě maxima v kraji Ústeckém (61 % udělilo známku 5), dále v Olomouckém (58 %), Královéhradeckém (58 %) a Jihomoravském (57 %). Problematickou bezpečnostní situaci na Ústecku dokresluje možná i údaj, že 9 % respondentů by se chtělo stát příslušníkem Policie ČR (celý vzorek 4 %).

Málem bychom opomněli tu asi nejzákladnější demografickou proměnnou – pohlaví. K tomu lze ve stručnosti uvést, že mladé ženy jsou ve všech položkách tolerantnější než jejich mužští spolužáci. V některých případech jsou rozdíly velmi markantní – např. u hodnocení

černochů. Ve škále okrajových společenských skupin jsou jen dvě výjimky, kde dívky deklarují menší sympatie: jsou to bezdomovci a recidivisté. Ženy si pravděpodobně spojují tyto skupiny s určitým možným ohrožením

Výzkumné akce společnosti Člověk v tísni

Silný, až militantní odpor k romské minoritě, plynoucí z naší výzkumné akce, vede ke snaze porovnat tato data i s dalšími výzkumy na obdobné téma. Cíl je zřejmý: skutečně je to tak zlé, propast je takto hluboká?

O něco výše v textu již byl citován výzkum, provedený v roce 2007 obecně prospěšnou společností Člověk v tísni (ČVT), která se v rámci spektra svých činností zabývá i osvětovou prací v oblasti lidských práv, multikulturalismu a rozvoje občanské společnosti. Vzdělávací program Jeden svět na školách je jedním z dlouhodobých projektů společnosti; v jeho rámci podnikl ČVT ve spolupráci s agenturou Millward Brown v letech 2009 a 2012 další výzkumy názorů mladých lidí na společnost, ve které žijí²⁷.

Součástí baterie otázek byly i ty, zaměřené na společenské problémy, resp. na to, jaké jevy považují mladí lidé za problémové na třech úrovních: lokální, státní a globální. Za nejzávažnější, zejména ze strany studentů učilišť a studentů s rodiči se základním vzděláním, ale také studenti s vysokoškolsky vzdělanými rodiči, bylo v roce 2012 na lokální úrovni spatřováno právě soužití s romskou menšinou. Opět se jedná spíše o muže než o ženy. Významné rozdíly z hlediska věku ani regionu však zaznamenány nebyly. Na úrovni státu se soužití s Romy dostalo mezi problémy až na třetí pozici (za politickou reprezentaci a nezaměstnanost), přičemž to nejsilněji pociťovali učňové a studenti s rodiči se základním vzděláním. V porovnání s rokem 2009 romská problematika jako „nejzávažnější problém“ posílila o pět procentních bodů. Za hlavní příčinu problémů v soužití s Romy označila polovina respondentů „nezaměstnanost Romů, plynoucí z jejich neochoty pracovat“.

Dalším projektem ČVT jsou Studentské volby, které probíhají na gymnáziích, středních odborných školách a středních odborných učilištích v České republice a účastní se jich studenti starší 15 let. Studentské volby probíhají v souvislosti s konáním řádných voleb v České republice. V pořadí čtvrté byly Studentské předčasné parlamentní volby 2013.

Dělnická strana sociální spravedlnosti, která se v poslední době zcela dominantně profiluje právě na tzv. „cikánské otázce“²⁸, zde skončila se 7,14 % hlasů na pátém místě (za

²⁷ Vzorek zahrnoval 1100 respondentů z 80 škol; struktura vzorku odpovídala proporčnímu zastoupení gymnázií, středních odborných škol a odborných učilišť v ČR. Zpráva dostupná na stránkách jsns.cz.

²⁸ Kromě toho je i silně protievropská a protipřístěhovalecká.

TOP09, ODS, Věcmi veřejnými a Českou pirátskou stranou). Z řad studentů gymnázia hlasovalo pro DSSS 2,71 %, studenti SOŠ hlasovali pro tuto stranu z 8,46 %, zatímco největší oblibu měla u studentů SOU s 11,10 %. Jasně se zde tedy projevil výše popsaný vztah typu navštěvované školy a sympatizování s nacionalistickými subjekty. DSSS získala nejvíce hlasů v krajích Ústeckém a Moravskoslezském, následně Karlovarském a Královéhradeckém; nejméně na Vysočině. Naprosto stejného „volebního zisku“ mezi mládeží dosáhla DSSS již ve studentských volbách 2010.

Největších úspěchů se ale tato krajně pravicová strana dopracovala v krajských studentských volbách 2012. Zde získala více než 10 % hlasů a skončila celkově třetí. V řadě krajů její zisky přesáhly 13 % hranici (Karlovarský, Liberecký, Moravskoslezský, Pardubický, Plzeňský); co je asi nejvíce zneklidňující, je fakt, že na Ústecku dokonce s 18 % hlasů mezi mládeží zvítězila.

I zde můžeme nabídnout srovnání s výzkumem radikálních postojů mezi mládeží, o němž pojednává první část této stati. Dělnická strana byla totiž zahrnuta do seznamu okrajových politických proudů, k nimž mohli respondenti vyslovit své sympatie či antipatie. Za „nejsympatičtější“ subjekt označilo tuto stranu 8,5 % dotázaných mladých lidí; mezi studenty středních odborných škol to byl dokonce každý desátý dotázaný. V Ústeckém kraji – a tím se potvrzují data z předchozího odstavce - označil DSSS za nejsympatičtější subjekt každý pátý respondent.

Výzkumy společnosti STEM

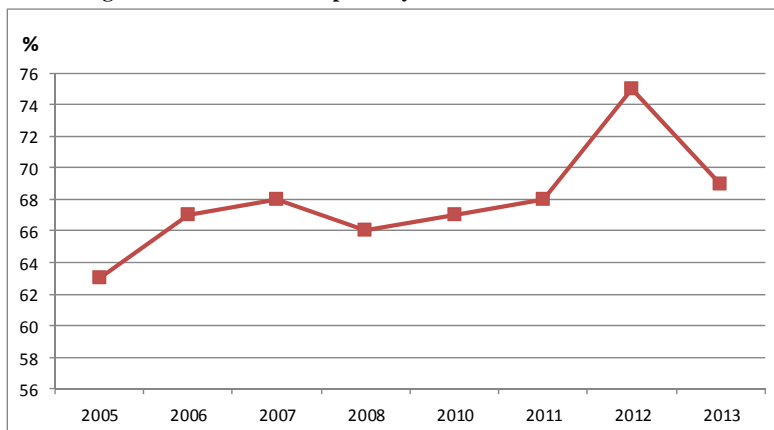
Pravidelný výzkum Trendy je prováděn společností STEM v jarních měsících každého roku, na reprezentativním souboru více než 1000 obyvatel České republiky starších 18 let, vytvořeném metodou kvótního výběru. Věnuje se mimo jiné i vztahu české veřejnosti k romské minoritě. Postoje k romským spoluobčanům jsou již několik let stabilní. Výrazná, minimálně dvoutřetinová většina občanů pociťuje k romské menšině odmítavý vztah či dokonce odpor, pětina veřejnosti vnímá Romy stejně jako ostatní spoluobčany a jen zanedbatelný podíl lidí (cca 5 %) vyjadřuje k Romům dobrý nebo velmi dobrý vztah. Naprostou rigidnost tohoto postoje ukazuje následující Graf 5. Vymyká se pouze rok 2012, bohužel v negativním směru – záporný vztah k Romům deklarovaly tři čtvrtiny dotázaných. Připomeňme, že ve druhé polovině roku 2011 proběhla série občanských nepokojů ve Šluknovském výběžku²⁹; tyto události viditelně posunuly mínění veřejnosti. V následujícím

---

²⁹ Startovacím impulsem byl tzv. „mačetový útok“ v Novém Boru v srpnu 2011. Hlavní vlna demonstrací proběhla ve Varnsdorfu.

roce se již míra nesnášenlivosti vrátila k obvyklým hodnotám. Negativním vztahem myslíme sloučené varianty odpovědí "Mírně odmítavý", "Jednoznačně odmítavý" a "Pocit'uji k nim odpor". Mimochodem: tuto krajní kategorii hodnocení (srovnatelnou zhruba se známkou 5 na stupnici použité ve výzkumu IKSP) využívá stabilně kolem desetiny respondentů. V posledních dvou letech stoupl tento podíl na 14 %.

Graf 5: Negativní vztah k Romům podle výzkumů STEM

Pozn.: data za rok 2009 nejsou dostupná

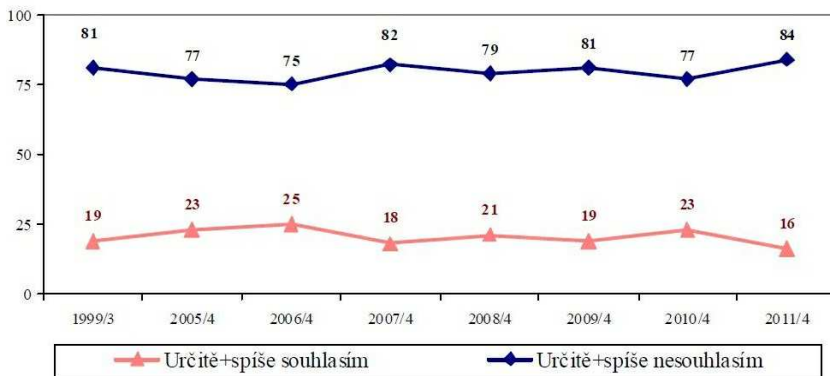
Postoj etnických Čechů k romské menšině není příliš závislý na sociodemografických charakteristikách. Určité rozdíly se projevují v závislosti na velikosti a místu bydliště. Negativní postoj k romským spoluobčanům vyjadřují častěji obyvatelé měst od 20 do 90 tis. obyvatel. Na vesnicích a v malých obcích do 2 tis. obyvatel jsou lidem romští spoluobčané častěji lhostejní. Z hlediska vzdělání se liší vysokoškolsky vzdělaní lidé, kteří častěji než populace jako celek prohlašují, že k romským spoluobčanům pocit'ují stejný vztah jako k ostatním a v menší míře se k nim vyjadřují negativně. A co se týče nejmladších věkových skupin, „mladí lidé do 29 let a lidé s horším materiálním standardem přiznávají mírně častěji než ostatní sociální skupiny obyvatel, že jejich vztah k romským spoluobčanům je negativní“³⁰. Postoj majoritní veřejnosti³¹ k Romům dokresluje i tento graf z produkce STEM:

³⁰ STEM TRENDS 4/2007, dostupné online na STEM.cz.

³¹ Ačkoli to není nikdy řečeno, výzkumy veřejného mínění v ČR zachycují názory majority. Tazatelé nejsou Romové a uvnitř této menšiny data (možná až na výjimky) nesbírají.

Graf 6: Postoje k právům romské menšiny

"V České republice by se mělo více dbát na práva romské menšiny"
(Součty odpovědí "Určitě+spíše souhlasím" a "Určitě+spíše nesouhlasím; v %)

Pramen: STEM, Trendy 1999-2011

Další výzkumy IKSP

„Romská problematika“ se promítá i v některých dalších výzkumech, uskutečněných IKSP. Týká se to především zjišťování postojů občanů k prevenci, pocitů ohrožení ve veřejnosti a podobně. V aktuálním výzkumu³² tohoto typu mohli respondenti spontánně jmenovat společenské skupiny, které mají podle jejich názoru zvýšený podíl na páchání kriminality. Výsledky přináší tabulka 6. Romové mají mezi občany velmi špatnou pověst, jsou označováni za příčinu kriminality častěji než narkomané či recidivisté. Z hlediska vývojových tendencí možná dochází k určitému zlepšení. V obdobném výzkumu v roce 2005 totiž byli sice též Romové nejčastěji jmenováni v souvislosti s výrazným podílem na kriminalitě, nicméně tehdy spontánně uvedlo tento negativní etnický stereotyp 43 % respondentů.

³² 3100 respondentů, reprezentativní výběr za ČR i za kraje. Celý výzkum je obsahem publikace Stát a občan v prevenci kriminality, IKSP 2013.

Tabulka 6: Skupiny s výraznějším kriminogenním potenciálem (pořadí na prvních 4 místech)

	2012 %	2005 %
Romové	27,7	43,2
závislí (drogy, alkohol, gambling)	18,0	26,3
cizinci	14,9	30,3
zločinci, recidivisté	9,3	18,3

Citovaná výzkumná akce sleduje mimo jiné také podporu veřejnosti různým typům preventivních programů, a porovnává tyto hodnoty s obdobným výzkumem z roku 2005. Respondenti v roce 2012 řadí podporu „kulturních a vzdělávacích akcí pro Romy“ na jedno z posledních míst v seznamu 24 vybraných typů preventivních projektů – mezi pět nejpotřebnějších zařadilo romské programy jen 8 % respondentů. V roce 2005 byla podpora takových projektů rovněž nízká, volila je však pětina dotázaných. Je tedy poněkud paradoxní, že občané houfně označují Romy za jednu z hlavních kriminogenních skupin obyvatel, na druhé straně se však brání jakýmkoli investicím do zvýšení vzdělanostní úrovně této menšiny. Také v otázce, která instituce, hypoteticky budovaná v blízkosti jejich bydliště, by jim nejvíce vadila, se umístilo romské kulturní středisko na druhém místě hned za věznicí (dodejme: stejně jako před sedmi lety).

Tabulka 7: Čtyři nejméně žádoucí zařízení v okolí bydliště

	Průměrná známka ³³
věznice	4,53
romské kulturní středisko	4,33
ubytovna pro bezdomovce	4,09
kontaktní centrum pro ohrožené drogami	4,03

³³ Vztah byl zkoumán na stupnici 1 - 6, kde poloha „1“ byla verbalizována jako „vůbec nevadilo“ a „6“ jako „silně vadilo“. Ochota připustit vybudování určité instituce poblíž bydliště ukazuje nepřímo na míru tolerance dotázaného a jeho pochopení potřeb veřejné sféry.

V dalším výzkumu v oblasti prevence kriminality, který IKSP zpracoval v roce 2008³⁴, byl výzkumný vzorek tvořen nikoli výběrem z populace (jako tomu bylo v předchozím případě), nýbrž experty na danou problematiku. Soustředili jsme se na obce s rozšířenou působností, v nichž byl vždy osloven manažer prevence kriminality (případně osoba vykonávající tuto agendu), zodpovědní pracovníci obecní a státní policie a představitel sociálního odboru³⁵. Cílem bylo získat pokud možno fundované postřehy lidí, kteří jsou s problematikou kriminality a její prevence v denním kontaktu a mají tak relevantnější názory, než běžná populace. Z baterie otázek vybíráme hodnocení závažnosti negativních sociálních jevů v obci (na výběr byla škála 17 různých procesů, nedosahujících intenzity trestné činnosti).

Na předních místech problémových jevů dominují dvě otázky – zneužívání drog a problémy s nepřízpůsobivými Romy. Za jak závažnou je „romská“ otázka považována, vidíme i z faktu, že jako „problém“ ji označilo celých 45 % respondentů, což představuje absolutně největší podíl ze všech závadových jevů. To, že problémy s Romy byly těsně „předstíženy“ drogami, je způsobeno tím, že v menších obcích je romská problematika obvykle méně živá; při nezapočítání těchto obcí by se tato záležitost ocitla na prvním místě co do závažnosti. V některých krajích, konkrétně Ústeckém a Karlovarském, volí krajní bod škály, tedy vyjádření „jedná se o velký problém“ celých 31 % dotázaných odborníků.

Závěrem

Výše uvedené poznatky měly poukázat na to, jak silně jsou u nás protiromské postoje zakořeněny jak mezi nejmladší generací, tak mezi občany vyšších věkových kategorií. V některých regionech je tato otázka vnímána jako sociální problém číslo jedna, a v několika minulých letech se ukázalo, že při jakékoli spouštěcí události dochází k výbuchu občanské nespokojenosti. Tyto akce jsou sice většinou iniciovány skupinami krajní pravice, ale nelze zavírat oči před skutečností, že se jich účastní velmi vysoký počet „normálních občanů“. Prohlubující se propast mezi romskou minoritou a bílou majoritou se ukazuje v mnoha oblastech – ze studii České školní inspekce například plyne, že když ve škole počet romských dětí přesáhne hranici 35 až 40 procent, tak se tento podíl do tří let zvýší až na šedesát procent.

---

³⁴ Výzkum byl realizován v rámci projektu MV ČR „Současný stav a výhledy preventivní práce na území krajů“. Kompletní výsledky viz publikace Prevence kriminality na úrovni obcí a krajů, IKSP 2008.

³⁵ Celkem byl vzorek tvořen 622 respondenty z 230 obcí.

Jinými slovy, rodiče odhlašují děti ze škol, kde je větší podíl romských žáků³⁶, resp. se takovým školám již při zápisu dětí do školy vyhýbají. Zároveň se ukazuje, že např. s dětmi vietnamských rodičů takové problémy nevznikají.

Někteří odborníci mají pro silný anticiganismus v ČR relativně jednoduché vysvětlení: vzhledem k faktické neexistenci velkých přistěhovaleckých komunit, jak je známe na západě a jihu Evropy, se u nás pozornost upírá na Romy. Jinými slovy, jejich „problémovost“ není možno porovnat s jinými etnickými minoritami. To je poměrně věrohodně znějící argument: při návštěvě libovolného „etnického“ předměstí západoevropských velkoměst je skutečně zřejmé, že problém soužití různých etnik a kultur může nabývat řádově vyšších dimenzí, nežli je tomu u nás. To ale naše problémy k řešení neposune; je evidentní, že otázka „nepřizpůsobivých romských občanů“ (jak bývá nazývána) je mezi občany i představiteli místních orgánů vnímána palčivě a její vymezování mimo oblast veřejné diskuse je tedy kontraproduktivní.

---

³⁶ Na tento fakt se snaží reagovat některé školy snahou o neformální zřizování „romských“ tříd – naposledy ve Valašském Mezíříčí. Plán byl zastaven pohružkou vymazání školy z rejstříku škol pro porušení školského zákona.

Kapitola 4

Vybraná bezpečnostní rizika v sociálních sítích

Karel Kuchařík

V poslední době jsou nejen mediálně, ale i v souvislosti s páchanou trestnou činností, stále více zmiňovány sociální sítě, které uživatelům internetu respektive registrovaným členům v dané sociální síti umožňují si vytvářet soukromý nebo firemní profil, kde je možné komunikovat, sdílet informace, fotografie, videa a i prezentovat další nespočetné aktivity. V České republice podle údajů jednotlivých provozovatelů služeb je zřejmé, že dominuje sociální síť Facebook, která celosvětově spravuje aktuálně téměř miliardu uživatelských účtů. Na dalších místech u nás co do četnosti se pak umísťuje služba Twitter a Google.

Někteří odborníci za určitou formu sociální sítě s ohledem na prvky sociální komunikace považují i internetová diskusní fóra jako například Yahoogroups, Google Groups nebo domácí službu forum.lide.cz, kde si uživatelé vyměňují názory a poznatky na vybraná témata.

Pokud jde tedy o sociální sítě a zejména jak bylo zmíněno sociální síť Facebook, zaznamenala Policie ČR za dosavadní letošní údobí na provozované tzv. policejní horké lince pro hlášení kyberkriminality již přes dva tisíce hlášení, z čehož více jak polovina případů se týká právě sociální sítě Facebook. S ohledem na statistické ukazatele z minulého roku je patrný více než 53 % nárůst případů v souvislosti s uváděnou sociální sítí. Do budoucna je nutné počítat s dalším enormním nárůstem, kdy sociální sítě hrají velmi důležitou roli při udržování sociálních kontaktů mezi mladší věkovou skupinou, kteří si toto přenášejí i do pozdějšího věku. Podle statistiky Eurostatu bylo již v roce 2011 používání internetu jednotlivci pro účast v sociálních sítích a řadu dalších relativně nových činností ve věku 16-24 let na úrovni 80 %.

Z bezpečnostního pohledu se skrývá v takto koncipovaných službách několik typů rizik. Tou **první skupinou rizika je samotný uživatel**, který může být samozřejmě poměrně zásadním nebezpečím sám o sobě. Ne tedy v absolutním smyslu, ale spíše ve smyslu neznalosti ať již podmínek či samotné funkcionality služby. Celé to začíná ve chvíli, když uživatel danou službu začíná využívat. Málokterý uživatel si detailně přečte a seznámí se plně s podmínkami, které se se službou vážou. Není u nás nic zvláštního, a s tímto se setkáváme při práci často, že uživatelský profil využívají osoby mladší 13 let, i když v podmínkách je

jasně definováno, že např. službu Facebook nesmí využívat nikdo mladší tohoto věku. Stejně tak je třeba si uvědomit, že u téže služby veškerý obsah a informace, které uživatel v síti uvádí i když jsou stále jeho majetkem, dává k nim nevýhradně, přenosně, převoditelně, celosvětově bezúplatně právo využívat je společností Facebook. Podle míry nastavení soukromí a nastavením aplikací pak tyto dále zpřístupňuje veřejně, ať již je to v menší skupině tvořené definovanými přáteli anebo neomezeně komukoliv, kdo volně k uživatelské informaci přistoupí. Díky mobilním aplikacím a díky předpokládanému sdílení je možné, aby uživatel uváděl nejen přímo jím sdělované informace, ale i ostatní jím (například ve smartphonu) vytvářené informace. Videá, fotografie, automatické zaznamenávání GPS polohy atd. Uživatel si nemusí často ani uvědomit, že si nastavil sdílení fotografií a že něco takového si kdy nastavil, se dozví, až z reakce okolí, které komentuje fotografie, u nichž rozhodně nestál o jejich zveřejnění. Opakovaně například byly řešeny domnělé případy tzv. hackingu, při němž dle oznamovatele byly zcizeny digitální fotografie soukromého a intimního charakteru, přičemž následně bylo šetřením zjištěno, že uživatel mobilního telefonu při jeho aktivaci na počátku nastavil automatické sdílení obsahu včetně bezprostředně pořízených fotografií s veřejně dostupným profilem sociální sítě. Dané opomnění může mít i vážnější následky, kdy uživatel sděluje jak o sobě, tak i ostatních včetně zaměstnavatele, citlivé informace bez omezení. **Souhrn daných informací může být a i bývá pak vhodným vodítkem pro tipování vloupání do objektů, kdy je zřejmé zázemí, vybavenost nemovitosti, bezpečnostní prvky až po sdílené informace, kde se uživatel či provázané osoby momentálně nachází.** Pachatelé, kteří si takto typují možná vloupání, pak netypují vždy jen jednorázově, ale jsou i zaznamenané případy, kdy své jednání delší dobu plánovali. V takových případech pak předstírají jinou identitu a komunikují s obětí, případně se stanou i virtuálním přítelem oběti.

Do této oblasti lze pak zahrnout taktéž případy, kdy osoba je srozuměna s technickým provozem služby, ale buďto není dostatečně vyzrálá nebo natolik emocionálně ovlivněná, že nedomýšlí budoucí následky prezentovaných informací, vytváření vztahů v tomto prostředí a finálně i zaslání různých fotografických a video materiálů.

Tak jako se přesunula poměrná část mezilidské komunikace do prostředí informačních technologií, tak stejně tak se tam objevují i komunikace s citlivým a intimním obsahem. Je však třeba uvědomit, že pomíjivost zde již není tak intenzivní jako právě v reálném prostředí. Platí zde zosobněný předpoklad, který zcela zjednodušeně a přesto výstižně vystihuje situaci a to, že „internet nezapomíná“.

Druhou skupinou rizika jsou podvržené informace a profily. Stejně jako i v jiných místech internetu platí i na sociální síti Facebook, byť na venek působí více osobně, že ne každá informace a každá osoba je reálná. Vhodným příkladem toho pak může být situace, kdy stačí založit stránku s deklarací, že z členů dané skupiny bude vždy každý týden vylosováno deset, kteří vyhrají mobilní telefon. S touto vidinou se hlásí další a další uživatelé na stránku jako členové a po dostatečném načerpání příznivců se změní status. V lepším případě se stránka změnila v podporu v politika, v tom horším se pak může změnit v extrémistickou propagandu hlásající rasovou či národnostní nenávisť. Významné pak jsou i podvržené profily, které jsou cíleně vytvořeny k zesměšnění toho, za koho se vydávají. Často se toto objevuje jako součást šikany osoby, jako tzv. kyberšikana. Netýká se to však jen dětí, jak by se mohlo zdát. V rámci policie bylo řešeno dost případů, kde takto byly atakovány dospělé osoby. Obdobně vytvoření podvrženého profilu bývá zneužíváno i k podvodným účelům, kdy pachatelé využívají identity cizí osoby a jejich vazeb na okolí a nejčastěji žádají o pomoc reálné přátele či známé a dostávají se touto cestou k finančnímu profitu. Tento typ případů zneužití s cílem získání finančního profitu je největší poměrné zastoupení. Není to ale jen díky ekonomické stagnaci a inflaci, ale je to způsobeno i přecházením pachatelů běžných podvodů do prostředí virtuálního světa.

Třetí skupinou rizika je zneužití a ovládnutí účtu cizí osoby, kdy ať už za využití nějaké hackerské techniky anebo tzv. sociálním inženýrstvím získá pachatel přístupové heslo k profilu a může nejen se dostat ke všem citlivým informacím, které uživatel ani nemusel s nikým sdílet, ale je schopen pod jeho identitou vystupovat věrohodně ke svému okolí. V takových případech pak chování pachatele může mít několik podob. Od toho, když žádá výkupné za zpětné předání účtu, dále přes případy kdy činí podvodná jednání jménem poškozeného až k tomu, že jen získá veškeré citlivé informace o uživateli, které pak jinak zneužije či poskytne jiné osobě.

S ohledem na právní dosažitelnost možných důkazů a s ohledem na jurisdikci je třeba rovněž připomenout, že Facebook a služby některých dalších využívaných sociálních sítí nejsou na území České republiky, nýbrž na území Spojených států amerických, případně v jiných zemích. Stejně tak stojí rovněž za připomenutí, a Policie ČR často stojí před tímto úskalím právní rozdílnosti, že americké pojetí svobody slova a projevu je značně odlišné od evropského resp. českého právního definování této oblasti. Svoboda projevu a slova je ve Spojených státech amerických chráněna prvním dodatkem americké ústavy. Obsah webových stránek, který by mohl v České republice naplnit skutkovou podstatu některého trestného činu, zejména vyjádřením verbálního projevu, tak nemusí být trestný ve Spojených státech

amerických. Americké orgány činné v trestním řízení či majitelé serverů tak nemají právní titul, na jehož základě by mohly českým orgánům činným v trestním řízení sdělit potřebné informace či tyto projevy, protože nejsou v rozporu s jejich právem, odstranit. Spolupráce mezi státy při stíhání pachatelů internetové kriminality se v současnosti uskutečňuje na základě mezinárodních úmluv, a to zpravidla za splnění podmínky oboustranné trestnosti. A v této souvislosti je zřejmé, že volnější právní úprava vede i k zneužívání ochrany dané tamními právy i když pachatel působí na našem území.

Ať již jsou možná zneužití sociální sítě jakákoliv, je vždy třeba mít na paměti, že při využívání služeb v síti internet absolutní soukromí neexistuje, a to často i vlastní vinou poškozeného. Cokoliv je umístěno na internet a zejména pak v sociálních sítích, byť to je zdánlivě označeno jako soukromí či určeno pro pouze omezenou skupinu lidí, tzv. „přátel“ nebo „přátel přátel“, je ve skutečnosti ve veřejně přístupném prostoru. Např. kdokoli z „virtuálních přátel“ může udělat obraz obrazovky či zkopírovat obsah „soukromého“ obsahu profilu a ten poslat dál anebo vyvěsit to anonymně někde v blogu apod. A garantované soukromí se zhroutí. Proto je nutné neustále pořádat osvětovou činnost a doplňovat vzdělávání zejména pro potenciálně rizikové skupiny možných uživatelů, aby si uvědomili i možná rizika pro své soukromí či soukromí svých blízkých, pokud vstupují do virtuálního světa. Je třeba nezapomínat, že pokud je publikován jakýkoliv obsah nebo informace s použitím nastavení "Veřejné" na serveru Facebook, znamená to, že povolujeme všem, včetně osob mimo službu Facebook, přístup k těmto informacím, jejich použití a jejich spojení s účtem, a to nejen jména a profilové fotografie. Samotný Facebook na svých webových stránkách uvádí, že je třeba mít na paměti, že jakékoli informace které na jejich síti jsou sdíleny, ať už v komentářích, poznámkách nebo video chatu, mohou být dále kopírovány, vkládány a šířeny způsobem, jakým to původní jejich autor neměl ani v úmyslu.

Kapitola 5

Evidované oběti trestné činnosti v České republice pohledem celostátních policejních statistických údajů za rok 2012

Milada Martinková

Rok 2012 byl poměrně bohatý nejen v ČR, ale i ve světě, na události, které se týkaly dění kolem obětí kriminality. Některé z událostí můžeme úvodem této každoroční kapitoly věnované obětem trestné činnosti připomenout. V ČR např. v roce 2012 pokračovaly intenzivně práce na přípravě nového zákona o obětech trestné činnosti (účinný od 1.8. 2013). Dále s účinností od 1. 7. 2012 byl do českého právního řádu zákonem č. 193/2012 Sb. zaveden nový způsob alternativního vyřízení trestní věci formou institutu dohody o vině a trestu. Ten se dosti podstatně dotýká i obětí trestné činnosti, neboť poškozené osoby „eliminací procesu dokazování při schválené sjednané dohody o vině a trestu v řízení před soudem již nebudou muset opakovaně podávat svědecké výpovědi a znovu tak být vystaveny stresovým a traumatizujícím situacím, jež veřejně projednávání všech detailů trestného činu, jehož se staly obětí, přináší“.³⁷ Pokud jde spíše o akademickou oblast, byla v roce 2012 založena Česká kriminologická společnost, sdružující odborníky z různých oborů vědy, výzkumu a praxe zabývající se o oblast kriminologie. Tato společnost v jedné ze svých prvních odborných akcí zaměřila pozornost na oběti kriminality a uspořádala v součinnosti s dalšími subjekty, za poměrně značného zájmu odborné veřejnosti, konferenci pod názvem Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu, která se konala v září 2012 v Praze.

Z událostí mezinárodního významu v souvislosti s děním kolem obětí kriminality zmiňme alespoň dvě. Ta první je pozitivní. Týká se skutečnosti, že se konalo 14. mezinárodní sympozium Světové společnosti pro viktimologii (World Society of Victimology – WSV), která sdružuje především badatele, výzkumníky a universitní pracovníky v oblasti viktimologie. Konalo se v Nizozemsku v Haagu a mělo název Spravedlnost pro oběti: interkulturní pohledy na konflikt, trauma a smíření³⁸. Mezi mnoha tématy, na které se zaměřila, byla věnována pozornost i obětem trestné činnosti a obětem různých dalších závažných

³⁷ Viz Durdík, T.: Dohoda o vině a trestu. Nový institut v českém trestním právu. Zpravodaj BKB, 3, 2012.

³⁸ Název sympozia naznačuje, že předmětem zájmu WSV, vlivné nevládní organizace, jsou oběti v širším pojetí, tedy nejen oběti „obecné trestné činnosti“, ale i oběti např. terorismu, válečných konfliktů, státního teroru, mezinárodních konfliktů apod.

sociálně nežádoucích jevů souvisejících s kriminalitou. Nepříznivou událostí, kterou jsme zde avizovali již minulý rok, je, že příslušnými orgány Evropské unie bylo v roce 2012 definitivně rozhodnuto, že po několik let připravovaný mezinárodní viktimologický výzkum speciálně v zemích EU, na jehož přípravě se dlouhodobě podílela jako členská země také ČR, se s konečnou platností v nejbližší době konat nebude.

Pro nás z druhé zmíněné události plyne, jelikož u nás žádná organizace či instituce zatím neprovádí pravidelně viktimologické výzkumy mezi obyvatelstvem na celorepublikových reprezentativních souborech osob, že údaje od policie o jí evidovaných obětech kriminality budou zatím i nadále v ČR hlavním zdrojem souhrnných celostátních poznatků o osobách poškozených kriminalitou. I z tohoto důvodu se budeme těmito policejními daty zabývat právě v této kapitole detailněji.

Jelikož v následujícím textu se budeme věnovat podrobnějšímu rozboru policejních údajů o evidovaných obětech kriminality v České republice, a to za období jednoho roku, jako každoročně připomeneme úvodem, některé skutečnosti. Jednak podrobněji zmíníme, proč se, mimo výše uvedených skutečností, policejními daty o obětech zabýváme a seznámíme nové čtenáře této kapitoly také s tím, jakým způsobem policie údaje o obětech trestné činnosti zjišťuje. **Uspořádání informací o obětech kriminality za rok 2012 v této kapitole necháváme obdobně tomu, jaké bylo v minulých letech, aby se pravidelní uživatelé dat uváděných v této kapitole v každoročně nových údajích lépe orientovali.**

Policejní údaje o osobách poškozených trestnou činností rozebíráme proto, že tato data jsou dlouhodobě každoročně stejným způsobem celorepublikově Policí ČR sbírána a jsou stále, jak bylo řečeno výše, významným zdrojem souhrnných informací o obětech kriminality na území celé naší republiky – i když se data týkají jen **policí evidovaných** obětí kriminality. Lze z nich s určitými omezeními (viz dále) usuzovat i na některé vývojové tendence v dané oblasti na území našeho státu.

Vedle policejních údajů o obětech kriminality jsou v ČR o obětech trestné činnosti dostupné rovněž jak některé dílčí údaje (zaznamenané např. organizacemi, které se snaží pomáhat obětem zločinu), tak i některé údaje z různě zaměřených a obvykle nesystematicky prováděných viktimologických výzkumů.

V této kapitole uvedené údaje o obětech trestné činnosti pocházejí z dat, které Policie České republiky sbírá a zaznamenává při evidování trestného činu, tedy během krátkého období od okamžiku, kdy trestný čin vede v patrnosti. Údaje o těchto obětech nejsou ale samotnou policií standardně dosud podrobně kompletněji zpracovávány a zveřejňovány. Dále proto o policejních datech týkajících se obětí kriminality obšírněji informujeme.

Níže uváděná a analyzovaná data o obětech byla od Policie ČR vyžádána Institutem pro kriminologii a sociální prevenci s cílem připravit kapitolu o obětech trestných činů do publikace o kriminalitě v České republice, tentokrát v roce 2012.

Při interpretaci dále prezentovaných údajů o evidovaných obětech trestné činnosti za rok 2012 na území České republiky z dat Policie ČR je **nutné brát v úvahu** následující skutečnosti:

a) V terminologii policejní statistiky týkající se kriminality jsou lidé, kteří se stali oběťmi trestné činnosti, registrováni jako tzv. 'objekty napadení-osoby'. Policie ve své statistice pak dále eviduje ve formuláři o trestném činu vedle 'objektů napadení osob' také 'objekty obecné kriminality', 'objekty hospodářské kriminality' a 'soukromé objekty'.

b) Ve formuláři o trestném činu jsou mezi objekty napadení-osobami zvlášť registrovány 'osoby-muži' a 'osoby-ženy' (tedy jednotlivci), které je možno členit podle věku, taktického a sociálního hlediska, podle následků trestné činnosti (úmrť, zranění, jiné následky, bez následků) a zvlášť jsou registrovány 'osoby-skupiny osob' (s možností třídění pokud jde o strukturu skupiny, věkové složení skupiny, taktické hledisko, další hledisko a pokud jde o následky trestné činnosti: úmrť, zranění, jiné následky, bez následků).

c) U osob, které tvoří 'objekty napadení - skupiny osob', není vždy technicky možné zjistit jejich pohlaví, protože v číselníku ke struktuře skupiny je Policií ČR rozlišováno následující členění osob:

1. muž a žena	B. jeden muž, tři ženy	K. tři muži	S. šest žen
2. dva muži	C. dva muži, jedna žena	L. čtyři muži	T. čtyři muži, jedna žena
3. dvě ženy	D. dva muži, dvě ženy	M. pět mužů	U. čtyři muži, dvě ženy
4. více mužů než šest	E. dva muži, tři ženy	N. šest mužů	V. pět mužů, jedna žena
5. více žen než šest	H. tři muži, jedna žena	O. tři ženy	W. jeden muž, čtyři ženy
6. jiné složení skupiny	I. tři muži, dvě ženy	P. čtyři ženy	X. dva muži, čtyři ženy
A. jeden muž, dvě ženy	J. tři muži, tři ženy	R. pět žen	Z. jeden muž, pět žen

Dále potom rovněž, vzhledem ke způsobu policií prováděné kategorizace věkového složení skupiny, nelze získat údaje o věku všech poškozených tvořících skupiny osob.

d) Policejní statistika sleduje pro své potřeby tam, kde objektem napadení byla skupina, obvykle hlavně počet skupin.

e) Při interpretaci počtů obětí kriminality evidovaných Policií ČR je třeba, aby si uživatel údajů rovněž uvědomil, že policií realizovaná evidence obětí kriminality - „objektů napadení: osob“ je prováděna následujícím způsobem. Policie ve formuláři o trestném činu (pol. 08 - objekt napadení) při evidenci do formuláře zaznamenává jen jednu variantu z celku šesti variant objektů napadení (tedy volí jednu z následujících variant již výše uvedených: muž, žena, skupina osob, objekty obecné kriminality, objekty hospodářské kriminality, soukromý objekt).

Lze pak usuzovat, že při evidenci např. majetkové kriminality může být policií evidován přednostně objekt napadení „věcný“ (např. objekt hospodářské kriminality) před „živým“ objektem napadení - osobou. Policie pro své potřeby z profesního hlediska může

upřednostňovat např. právě u majetkové kriminality poznatky o předmětu útoku pachatele (peníze, věc atd.) a až druhotným zájmem je zjistit, komu bylo vlastně ublíženo. Poškozená osoba-oběť trestné činnosti se tak vůbec nemusí u majetkové kriminality dostat do policíí vykazované evidence.

Obvykle pak oběti kriminality, coby jednotlivé fyzické osoby – „živé“ objekty napadení, které české policejní statistiky zaznamenávají, spadají hlavně do oblasti trestné činnosti násilné, trestné činnosti mravnostní a jen do části majetkové trestné činnosti.

f) Při interpretaci počtů vidovaných obětí kriminality zaznamenaných Policií ČR je dále rovněž třeba, aby si uživatel uvědomil, že v nich nejsou obsaženy údaje z oblasti tzv. latentní kriminality, tedy uváděné počty neobsahují např. osoby postižené trestnou činností, které svoje poškození oficiálně neohlásily apod.

Ze skutečností uvedených v bodech a) - e) tedy vyplývá, že u dále námi předkládaných údajů získaných z dat Policie ČR je odpovídající používat pojem minimální počet vidovaných obětí trestné činnosti.

Celkový minimální počet policíí vidovaných obětí kriminality v ČR se vypočítává následujícím způsobem: počty osob, které tvoří „objekty napadení-skupiny osob“ se přičtou k počtům „objektů napadení-osobám /mužům a ženám/“. (Další úplně přesné členění sumy všech těchto osob podle jejich věku či pohlaví, jak jsme již konstatovali výše, není technicky možné).

Výše uvedeným způsobem bylo z údajů Policie ČR zjištěno, že v naší republice **minimální počet vidovaných obětí kriminality v roce 2012 činil 46 231 jedinců³⁹.**

Z porovnání tohoto údaje s údajem o minimálním počtu policíí vidovaných obětí kriminality /osob/ za předcházející rok 2011 plyne, že v roce 2012 se policíí zaevidované množství kriminalitou poškozených jednotlivců poněkud snížilo – o 546 osob. (Ukazuje to názorně graf č. 13 uvedený v prvním příspěvku této publikace, podrobněji potom i příloha č. 1 této kapitoly nebo tabulka č. 4 zde v textu.)

Graf č. 1 uvedený v této kapitole ukazuje vývoj počtu policíí vidovaných objektů napadení-osob v období let 2003 až 2012, a to podle policejního členění na muže, ženy a skupiny osob. V roce 2012 bylo PČR zaevidováno minimálně 19 756 obětí-mužů a minimálně 20 839 obětí-žen. Počet obětí – mužů se oproti předcházejícímu roku snížil (o 604 osob), počet obětí-žen se naopak poněkud zvýšil (o 295 osob).

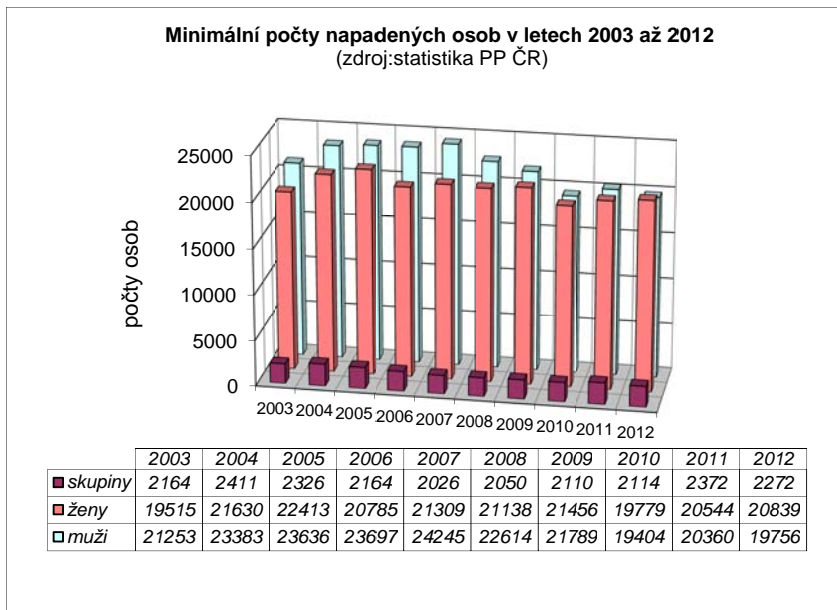
V těchto souvislostech pak lze dále konstatovat, že v roce 2012 se stalo oběťmi kriminality 5 636 jedinců ve 2 272 skupinách osob. Vybrané podrobnější údaje o jednotlivých tvořících objekty napadení - skupiny osob a o počtech skupin obětí u

---

³⁹ Protože jako zdroj dat o obětech trestné činnosti byly použity neopravené (nevyčištěné) sestavy dat Policie ČR, některé údaje uváděné v tabulkách, grafech a přílohách se mohou mírně lišit.

jednotlivých trestných činů viz příloha č. 6 a 7. (Další údaje o evidovaných obětech kriminality v roce 2012 dělených podle vybraných věkových skupin viz v přehledu přílohy č. 2 – 5).

Graf č. 1: Minimální počty evidovaných objektů napadení - osob /mužů, žen/ a skupin osob v České republice v letech 2003 –2012 (od 1. 1. 2010 platí nový trestní zákoník)

Z podrobnějšího rozboru **minimálního počtu policíí evidovaných objektů napadení - osob v roce 2012 v České republice** (viz příloha č. 1 či tabulka č. 1) rovněž vyplývá, že nejvíce osob mezi všemi evidovanými oběťmi trestné činnosti bylo na území naší republiky v roce 2012, právě tak jako v letech předcházejících, poškozeno **krádežemi** (54,4 %), dále pak **loupežemi** (8,0 %) a **úmyslným ublížením na zdraví** (12,6 %). Další značná část obyvatel byla poškozena v roce 2012 takovými trestnými činy jako je **nebezpečné vyhrožování** (6,1 %), **vydírání** (3,7 %). 1,2 % jedinců mezi oběťmi evidovanými policíí bylo poškozeno **ublížením na zdraví z nedbalosti**, 1,5 % **týráním osoby žijící ve společném obydlí**, 1,6 % **pohlavním zneužíváním**, 1,5 % **znásilněním**, 1,2 % **nebezpečným pronásledováním**.

Srovnání rozdílů v zastoupení obětí vybraných druhů trestné činnosti v celkovém evidovaném množství obětí kriminality v ČR v roce 2012 oproti roku 2011 lze pak sledovat rovněž v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Rozdíly zastoupení obětí vybraných druhů trestné činnosti v celkovém minimálním počtu policíí evidovaných obětí kriminality v České republice v roce 2012 oproti roku 2011

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ tr.zák.	Podíl obětí na celkovém počtu policíí evidovaných obětí tr.č. za uvedený rok v %	Rozdíl podílu obětí na celkovém počtu policíí evid. obětí tr.č. v r. 2012 oproti r. 2011	Rozdíl v počtu obětí v celkovém množství policíí evid. obětí tr. č. v r. 2012 oproti r. 2011
		2012	%	Abs.
Krádež	205	54,4	+ 2,1	+ 675
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	12,6	0	- 74
Loupež	173	8,0	- 0,8	- 446
Nebezpečné vyhrožování	353	6,1	+ 0,3	- 209
Vydírání	175	3,7	0	- 36
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	3,0	- 0,3	-136
Pohlavní zneužívání	187/1,2,3,4	1,6	- 0,1	-58
Znásilnění	185	1,5	0	+15
Týránění osoby žijící ve společném obydlí	199	1,5	- 0,2	-91
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147, 148	1,2	- 0,1	- 22
Nebezpečné pronásledování	354	1,2	- 0,1	- 43
Omezení a zbavení osobní svobody	170, 171	0,6	-0,1	-29
Týránění svěřené osoby	198	0,6	+ 0,1	+40
Vražda /včetně pokusu a přípravy/	140	0,5	+ 0,1	+ 13
Usmrcení z nedbalosti	143	0,2	0	-14
Zabití	141	0	0	+ 4

Jestliže věnujeme pozornost zvláště obětem **vraždy** /vč. pokusu a přípravy/ (§ 140 tr. zák.), ty tvořily v roce 2012 0,5 % (0,45 %) minimálního počtu všech policíí evidovaných objektů napadení - osob (206 jedinců). Z uvedených obětí vraždy v roce 2012: 50,5 % osob přišlo o život (104 jednotlivců – což je o 19 osob více než v roce předcházejícím), zraněno bylo 42,7 % obětí (88 osob). Z obětí vražd za rok 2012 jich 5,8 % utrpělo tzv. jiné následky (12 osob) a 1 % obětí vraždy (2 osoby) zůstalo tzv. bez následků (viz příloha č. 1).

Z dat uvedených v tabulce č. 2 by se mohlo zdát, že počet zavražděných osob v roce 2012, právě tak jako v předcházejících dvou letech 2010 -2011 se citelně snížil v absolutních počtech oproti většině let předchozích. Je ale třeba připomenout, že usmrcení osob, která dříve mohla být nejspíše kvalifikována jako vraždy, byla v novém trestním zákoníku (platném od 1. 1. 2010) rozčleněna do více paragrafů (např. zabití /§ 141 TZ/, usmrcení z nedbalosti /§ 143 TZ/).

Tabulka č. 2: Počty policíí evidovaných obětí trestného činu vraždy /včetně pokusu/ (§ 219 tr. zák. „starého“, § 140 tr.zák. platného od 1.1.2010) v období let 1996 až 2012 v ČR - minimální počty obětí.

Rok:	Oběti tr. činu vraždy (vč. pokusu a přípravy) (starý TZ § 219, nový TZ § 140)
1996	291
1997	310
1998	343
1999	290
2000	321
2001	275
2002	258
2003	264
2004	249
2005	208
2006	247
2007	214
2008	220
2009	213
2010 ^{x/}	194
2011	193
2012	206

^{x/} Od 1. 1. 2010 platí nový trestní zákoník

Oběti vražd /vč. pokusu a přípravy/ za rok 2012 (206 osob) tvořilo minimálně 51,0 % mužů (105 osob) a minimálně 31,5 % žen (65 osob). Zhruba pětinu obětí vražd tvořily osoby ve skupinách (17,5 %, 36 osob - bez rozlišení pohlaví). Mezi oběťmi vraždy byli nejméně 4 chlapi a 1 dívka ve věku do 6 let, 1 dívka a 1 chlapec ve věkové kategorii od 6 do 15 let. Pokud jde o jedince starší 60 let, oběťmi vraždy se stalo v roce 2012 nejméně 32 osob v tomto věku (15 mužů a 17 žen), z nich téměř polovina byla ve věkové kategorii 70 a více let (46,9 % - 9 žen a 6 mužů).

Pokud bychom měli podrobněji popsat vedle obětí vražd složení souboru obětí trestného činu **usmrcení z nedbalosti** (§ 143 tr. zák.), jehož oběťmi se v roce 2012 stalo 74 osob (viz tabulka č. 3), je zřejmě např. následující. Muži tvořili minimálně zhruba 60 % z těchto obětí (58,1 %, 43 osob), nejméně zhruba čtvrtinu tvořily ženy (25,7 %, 19 osob). 16,2 % obětí usmrcení z nedbalosti představovaly oběti ve skupinách osob (12 osob - bez rozlišení pohlaví). Nejméně pětina z obětí uvedeného trestného činu (18,9 %, 14 osob) byla ve věku do 18 let (z nich ve věku 0-6 let bylo nejméně 11 osob /2 dívky, 9 chlapců/). Dále se mezi těmito oběťmi vyskytla čtvrtina jedinců (25,7 %, 19 osob) ve věku nad 60 let (z nich 8 osob /4 ženy a 4 muži/ ve věku 70 let a více).

Tabulka č. 3: Počty policíí evidovaných obětí trestného činu usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ) a zabití (§ 141 TZ) v období let 2010 až 2012 v ČR - minimální počty obětí

<i>Rok:</i>	Oběti usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ)	Oběti zabití (§ 141 TZ)
2010	46	1
2011	88	0
2012	74	4

Mezi v tabulce č. 4 uvedenými policíí zaevidovanými 337 osobami, které v roce 2012 v České republice **zemřely** na následky trestné činnosti proti nim spáchané, byly nejčastěji oběti vraždy (30,9 %, 104 osob), dále pak oběti ublížení na zdraví z nedbalosti (23,7 %, 80 osob) a oběti usmrcení z nedbalosti (21,1 %, 71 osob). Oběti úmyslného ublížení na zdraví zde byly zastoupeny 12,2 % (41 osob). Kromě toho pak, ale méně často, byly mezi 337 zemřelými oběťmi kriminality zastoupeny oběti tzv. ostatní trestné činnosti⁴⁰ (6,8 %, 23 osob). Dvě osoby pak přišly o život v důsledku loupeže, dvě v důsledku krádeže a dvě na následky týrání osoby žijící ve společném obydlí. Po třech osobách zemřelo v důsledku tr. č. zabití, týrání svěřené osoby a ostatní násilné tr. činnosti. Jedna osoba zemřela v důsledku znásilnění, jedna osoba zemřela v důsledku násilí proti úřední osobě a jedno dítě přišlo o život v důsledku trestného činu kvalifikovaného jako vražda novorozence matkou (viz též příloha č. 1).

⁴⁰ Přehled §§ tz a počty obětí u jednotlivých paragrafů pod heslem TSK „ostatní tr. činnosti“ - viz příloha č. 8

Tabulka č. 4: Následky trestné činnosti u policíí evidovaných obětí kriminality v období let 1996 až 2012 v České republice: minimální počty obětí

(Jedná se o „objekty napadení-osoby“ plus osoby tvořící „objekty napadení-skupiny osob“)
 (Dělení odpovídá policíí sledovaným následkům trestných činů pro oběti kriminality)
 (Z podkladů PP ČR⁴¹ zpracovala M. Martinková)

rok	úmrtí		zranění		Následky jiný následek		bez následků		obětí celkem	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1996	351	0,8	11051	24,7	24123	53,9	9213	20,6	44738	100
1997	390	0,9	10979	26,1	22634	53,8	8052	19,2	42055	100
1998	379	0,9	11008	27,3	22009	54,6	6914	17,2	40310	100
1999	333	0,8	10596	26,2	22914	56,7	6579	16,3	40422	100
2000	363	0,9	10073	25,3	23394	58,9	5902	14,9	39732	100
2001	315	0,8	9995	24,9	23788	59,1	6105	15,2	40203	100
2002	415	1,0	10666	24,7	25172	58,4	6830	15,9	43083	100
2003	341	0,7	9970	21,6	28718	62,1	7208	15,6	46237	100
2004	357	0,7	10468	20,5	32499	63,7	7686	15,1	51010	100
2005	305	0,6	9423	18,2	34276	66,2	7741	15,0	51745	100
2006	328	0,7	8531	17,1	33526	67,1	7555	15,1	49940	100
2007	404	0,8	9061	18,0	32934	65,2	8094	16,0	50493	100
2008	360	0,7	8072	16,5	32882	67,4	7536	15,4	48850	100
2009	321	0,7	7441	15,3	32703	67,4	8034	16,6	48499	100
2010 ^{x/}	304	0,7	7241	16,3	29174	65,6	7741	17,4	44460	100
2011	310	0,7	7805	16,7	30128	64,4	8534	18,2	46777	100
2012	337	0,7	7649	16,6	30552	66,1	7693	16,6	46231	100

^{x/} Od 1. 1. 2010 platí nový trestní zákoník

Pokud nahlédneme celkový minimální počet Policíí ČR evidovaných napadených osob - obětí v roce 2012 z hlediska následků, které trestná činnost na napadených lidech zanechala, pak z tabulky č. 4 i z přílohy č. 1 plyne, že **0,7 %** obětí (tj. 337 osob) **zemřelo** v uvedeném roce v důsledku vůči nim spáchaných trestných činů.

Zraněno bylo **16,6 %** obětí kriminality.

Jiný následek trestného činu (např. poškození či ztráta majetku, psychický šok apod.) byl zaznamenán u zhruba dvou třetin obětí (**66,1 %** obětí, z nichž asi dvě třetiny tvořily oběti trestného činu krádeže /68,1 %/ a 7,5 % obětí loupeže).

⁴¹ Protože jako zdroj dat o obětech trestné činnosti byly použity neopravené (nevyčištěné) sestavy dat Policíí ČR, některé uváděné údaje v tabulkách, grafech a přílohách se mohou mírně lišit.

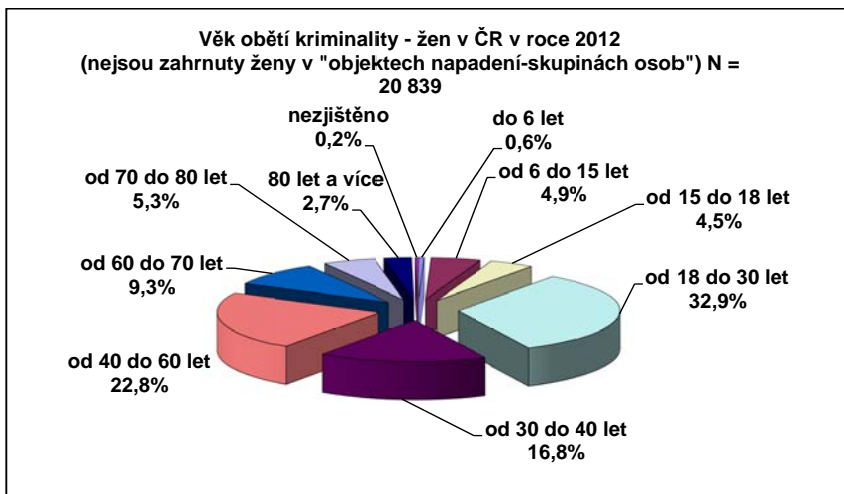
Tzv. bez následků (vážných) bylo podle záznamů Policie ČR 16,6 % obětí trestné činnosti.

Možným hlediskem hodnocení vyskytující se kriminality může být také vyhodnocení dostupných údajů o **v ě k u** obětí trestných činů. Z grafů č. 2 a č. 3 a z příloh č. 2-5 pak lze získat přehled o počtu v ČR evidovaných obětí trestné činnosti za rok 2012 podle věkových kategorií tak, jak to umožňují policejní podklady. Údaje v uvedených přílohách a grafech nezahrnují jedince, kteří tvořili zvlášť policií evidované objekty napadení-skupiny osob⁴².

Na základě údajů obsažených v grafech č. 2 a č. 3 lze konstatovat, že mezi věkově identifikovanými oběťmi kriminality byla u žen i u mužů v roce 2012 pravděpodobně trestnou činností nejčastěji postižena věková skupina obětí "od 18 do 30 let" (ženy 32,9 %, muži 37,7 %) a věková skupina "od 40 do 60 let" (ženy 22,8 %, muži 22,5 %).

Dále z údajů uvedených v přílohách této kapitoly lze mimo jiné také dále zjistit, že v roce 2012 evidované **oběti trestné činnosti ve věku do 18 let tvořily nejméně 8,3 %** minimálního počtu všech policií zaregistrovaných obětí kriminality v ČR (**minimálně 3845 jednotlivců**). Oběti do 15 let věku tvořily nejméně 4,3 % z minimálního počtu všech policií evidovaných obětí kriminality v ČR a tvořily také zhruba polovinu (51,3 %) z obětí mladších 18-ti let (nejméně 1973 osob)⁴².

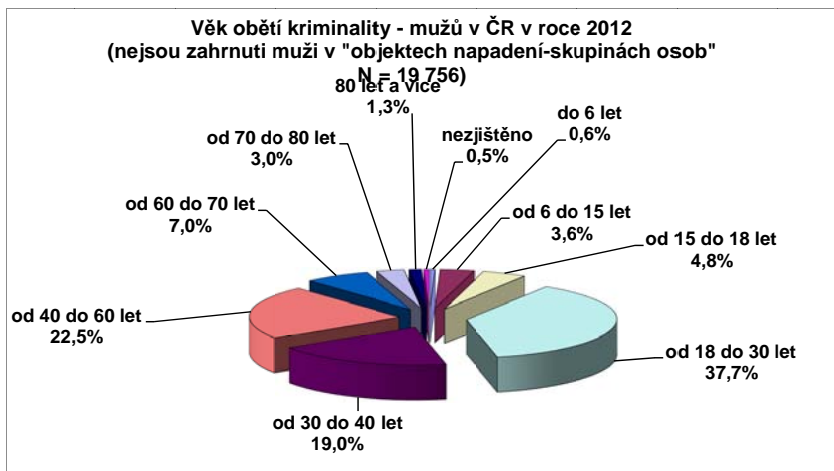
Graf č. 2

⁴² Do uváděného minimálního počtu obětí ve věku dětském a mladistvém, právě tak jako u minimálního počtu obětí starších 60 let, zde nejsou zahrnuti z technických důvodů jedinci tvořící skupiny osob-oběti kriminality.

Graf č. 3

V roce 2012 evidované **oběti trestné činnosti ve věku 60 a více let** tvořily **nejméně 12,6 %** minimálního počtu všech policií zaregistrovaných obětí kriminality v ČR (*minimálně 5 829 jednotlivců*). Oběti ve věku 70 a více let tvořily **nejméně 5,4 %** minimálního počtu všech policií zaznamenaných obětí kriminality v ČR a tvořily také **43,1 %** z minimálního počtu obětí starších 60 let (minimálně 2513 osob)⁵.

Souhrn

Policií ČR evidovaný minimální počet obětí kriminality v České republice v roce 2012 činil 46 231 osob, což bylo o 546 osob méně než v roce předcházejícím.

V České republice v roce 2012 oproti roku předcházejícímu v minimálním počtu všech policií evidovaných obětí kriminality došlo ke **snížení procentového zastoupení obětí tzv. bez následku**, a to o 1,6 % a **obětí se zraněním** o 0,1 %. **Zvýšil se procentový podíl obětí s tzv. jiným následkem**, a to o 1,7 %. Na **stejně úrovni**, pokud jde o výskyt uváděný v procentech, zůstaly počty **obětí, které zemřely v důsledku trestné činnosti** spáchané vůči nim.

Z policejních dat bylo dále zřejmé, že v roce 2012 oproti roku 2011 nastalo **zvýšení absolutních počtů obětí kriminality s jiným následkem** (o 424 jedinců) a **obětí, které zemřely v důsledku kriminality** vůči nim spáchané (o 27 osob). Vedle toho ale došlo ke **snížení počtu obětí se zraněním** (o 156 osob) a **obětí tzv. bez následku** (o 841 osob).

Příloha č. 1

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v roce 2012 v České republice

Jedná se o „objekty napadení – osoby /muže, ženy/“ plus osoby tvořící „objekty napadení – skupiny osob“^{xx}

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ Tr. zák.	Počet obětí s následky trestných činů					celkem
		úmrtní	zranění	jiny následek	bez následků		
Krádež	205	2	91	20810	4247	25150	
Loupež	173	2	652	2178	691	3523	
Loupež ve finančních institucích	173	0	1	118	40	159	
Vydírání	175	0	166	1113	427	1706	
Vražda	140	104	88	12	2	206	
Vražda novorozence matkou	142	1	0	0	0	1	
Zabití	141	3	1	0	0	4	
Usmrcení z nedbalosti	143	71	2	1	0	74	
Usmrcení lidského plodu	160	0	0	2	0	2	
Úmyslné ublížení na zdraví	145,146,146a	41	5095	445	230	5811	
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147,148	80	465	16	4	565	
Ohrožení pohlavní nemocí	155	0	0	3	1	4	
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	0	1	67	31	99	
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	0	2	540	116	658	
Znásilnění	185	1	50	521	122	694	
Obchodování s lidmi	168	0	0	33	19	52	
Únos	200	0	0	4	5	9	
Omez.a zbavení osobní svobody	171, 170	0	29	187	59	275	
Útisk	177	0	0	30	18	48	
Týrání svěřené osoby	198	3	77	185	11	276	
Týrání osoby žijící ve spol.obydlí	199	2	239	401	42	684	
Opuštění dítěte	195	0	0	15	3	18	
Sexuální nátlak	186	0	1	43	5	49	
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324,325,326	1	313	662	426	1402	
Nebezpečné vyhrožování	353	0	184	1877	744	2805	
Nebezpečné pronásledování	354	0	7	416	123	546	
Ostatní násilné trestné činy	144,172,352	3	12	62	62	139	
Ostatní trestná činnost ^{xx}		23	173	811	265	1272	
OBĚTÍ CELKEM		337	7 649	30 552	7 693	46 231	

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení - osob/mužů, žen/" zvlášť "objekty

xx/ §§ tr.zák.: 202,146,184,189, 201,151,345,346,150,191,218

Příloha č. 2 Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v roce 2012. VĚK "objektů napadení-osob. MUŽU"

Týká se "objektů napadení-osob/mužů, žen"^{m/z} (Formulář o trestném činu, pol. 08). Z policejních údajů zpracovala M.Martínková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ TR.ZAK.	MUŽI - věk obětí v letech														Celkem obětí
		od 0 do 18	od 18 do 30	od 30 do 40	od 40 do 60	od 60 do 70	od 70 do 80	od 80 do 90	90 a více	Nežlís- těno						
		30	40	50	60	70	80	90								
Krádež	205	4509	2063	2518	979	472	216	8	9	11 326						
Loupež	173	286	505	207	360	102	30	16	0	6	1 512					
Loupež ve finanč.institucích	173	0	5	3	2	0	0	0	0	1	11					
Vydráňání	175	124	292	177	178	37	6	2	0	8	824					
Vražda	140	5	24	23	35	9	6	0	0	3	105					
Vražda novorozence matkou	142	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
Zabití	141	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1					
Usmrcení z nedbalosti	143	10	5	8	9	7	2	1	1	0	43					
Umyslné ublížení na zdraví	145,146,146a	296	1540	810	792	140	34	8	0	2	3 622					
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147,148	44	53	55	101	22	11	4	0	0	290					
Ochrození pohybní nemoci	155	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2					
Pohybní zneužívání v závislosti	187/2	16	0	0	0	0	0	0	0	0	16					
Pohybní zneužívání ostatní	187/1,3,4	81	1	0	0	0	0	0	0	1	83					
Znásilnění	185	28	15	0	3	0	0	0	0	0	46					
Obchodování s lidmi	168	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3					
Únos	200	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1					
Omez a zbavení osob.svobody	171,170	5	14	10	5	1	1	0	0	0	36					
Útlak	177	2	4	4	2	3	1	0	0	0	16					
Týrání svěřené osoby	198	64	1	1	0	0	1	0	1	0	68					
Týrání osoby ve spol.obydli	199	5	4	0	6	7	4	1	0	0	27					
Opuštění dítěte	195	5	0	0	0	0	0	0	0	0	5					
Sexuální nátlak	186	17	2	0	0	0	0	0	0	0	19					
Násilí proti úřední osobě a organu veřejné moci	323,324,325,326	7	212	134	74	4	0	1	0	60	492					
Nebezpečné vyhrožování	353	33	187	171	239	38	13	0	0	4	685					
Nebezpečné pronásledování	354	5	9	16	16	4	0	0	0	0	50					
Ostatní násilné tr.činy	144,172,352	1	1	5	0	1	0	0	0	0	8					
Ostatní trestná činnost	xx/	180	70	70	104	28	3	3	0	7	465					
OBĚTI CELKEM		1 171	7 454	3 758	4 444	1 382	584	252	10	101	19 756					

x/Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili "objekty napadení-skupiny osob".

xx/ §§ tr.zák.: 202,146,184,189, 201,151,345,346,150,191,218

Příloha č. 3 Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v roce 2012. VĚK "objektů napadení - osob: ŽEN".

Týká se "objektů napadení-osob/mužů, žen"^{m/x/} (Formulář o trestném činu, pol. 08). Z policejních údajů zpracovala M.Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ TR.ZÁK.	ŽENY - věk obětí v letech												Celkem obětí				
		od 0 do		od 18 do		od 30 do		od 40 do		od 60 do		od 70 do			od 80 do		90 a více	Nezjiš- těno
		18	30	30	40	40	60	60	80	80	90	90	90					
Krádež	205	742	4 962	1 809	2 871	1 540	898	403	21	26	13 272							
Loupež	173	89	386	278	478	157	102	76	6	3	1 575							
Loupež ve finanč.institucích	173	0	27	33	44	0	1	0	0	3	108							
Vydírání	175	62	154	123	121	16	7	3	0	0	486							
Vražda	140	2	10	10	25	8	7	2	0	1	65							
Vražda novorozence matkou	142	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1							
Zabití	141	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
Usmrcení z nebalosti	143	4	2	2	3	4	3	1	0	0	19							
Usmrcení lidského plodu	160	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2							
Umyslné ublížení na zdraví	145,146,146a	58	356	327	368	51	25	13	2	0	1 200							
Ublíž.na zdraví z nebalosti	147,148	37	30	21	41	15	16	7	3	0	170							
Otřazení pohl. nemocí	155	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
Pohlavní zneuž.v závislosti	187/2	67	0	0	0	0	0	0	0	0	67							
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	501	0	2	0	0	0	0	0	0	503							
Znášlínění	185	167	217	136	89	1	1	0	1	0	612							
Obchodování s lidmi	168	10	1	0	0	0	0	0	0	0	11							
Unos	200	5	0	1	0	0	0	0	0	0	6							
Omez.a zbav.osob.svobody	171,170	26	95	44	42	3	1	1	0	0	212							
Útlak	177	1	5	3	3	1	1	1	0	0	15							
Týraní světné osoby	198	43	2	1	2	1	1	1	0	0	51							
Týraní osoby ve spol.obydí	199	8	123	187	137	31	19	13	0	1	519							
Opuštění dítěte	195	5	0	0	0	1	0	0	0	0	6							
Sexuální nátlak	186	14	6	1	1	0	0	0	0	2	24							
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324,325,326	0	15	12	10	0	0	0	0	0	43							
Nebezpečné vyhrožování	353	31	284	341	373	77	19	3	0	0	1 128							
Nebezpečné pronásledování	354	9	139	142	96	7	0	0	0	0	393							
Ostatní násilné tr.činy	144,172,352	3	1	4	2	1	0	0	0	0	11							
Ostatní trestná činnost	xx/	189	41	29	48	20	3	6	0	4	340							
OBĚTI CELKEM	2 074	6 856	3 507	4 754	1 934	1 104	529	34	47	20 839								

x/z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili "objekty napadení-skupiny osob".

xx/ §§ tr.zák.: 202,146,184,189, 201,151,345,346,150,191,218

Příloha č. 4

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti ve věku 0-18 let v České republice v roce 2012 – Ženy. Dělení podle vybraných věkových skupin

Týká se „objektů napadení – osob /mužů, žen/^{xx/}

(Formulář o tr. činu, pol 08) Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ TR. ZÁK.	ŽENY - věk obětí v letech			
		od 0 do 6	od 6 do 15	od 15 do 18	od 0 do 18
Krádež	205	10	100	632	742
Loupež	173	0	55	34	89
Loupež ve finanč.institucích	173	0	0	0	0
Vydírání	175	0	35	27	62
Vražda	140	1	1	0	2
Zabití	141	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	2	1	1	4
Usmrcení lidského plodu	160	0	1	0	1
Úmyslné ublížení na zdraví	145,146,146a	9	22	27	58
Ublíž.na zdraví z nedbalosti	147,148	19	15	3	37
Ohrožení pohlav.nemocí	155	0	0	0	0
Pohlavní zneuž.v závislosti	187/2	7	56	4	67
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	16	471	14	501
Znásilnění	185	15	89	63	167
Obchodování s lidmi	168	1	5	4	10
Únos	200	3	1	1	5
Omez.a zbav.osob.svobody	171, 170	2	7	17	26
Útisk	177	0	0	1	1
Tyrání svěřené osoby	198	9	26	8	43
Tyrání osoby žijící ve společném obydlí	199	0	3	5	8
Opuštění dítěte	195	5	0	0	5
Sexuální nátlak	186	0	9	5	14
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324,325,326	0	0	0	0
Nebezpečné vyhrožování	353	2	8	21	31
Nebezpečné pronásledování	354	0	1	8	9
Ostatní násilné tr.činy	144,172,352	1	1	1	3
Ostatní trestná činnost	^{xx/}	14	122	53	189
OBĚTÍ CELKEM		116	1029	929	2 074

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili „objekty napadení - skupiny osob“

xx/ §§ tr.zák.: 202,146,184,189,201,151,345,346,150,191,218

Příloha č. 5

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti ve věku 0 - 18 let v České republice v roce 2012 - MUŽI. Dělení podle vybraných věkových skupin

Týká se "objektů napadení-osob /mužů, žen/^{xx/}

(Formulář o tr. činu, pol. 08) Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ TR.ZÁK.	MUŽI - věk obětí v letech			
		od 0 do 6	od 6 do 15	od 15 do 18	od 0 do 18
Krádež	205	6	128	418	552
Loupež	173	2	132	152	286
Loupež ve finanč.institucích	173	0	0	0	0
Vydírání	175	0	69	55	124
Vražda	140	4	1	0	5
Zabití	141	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	9	1	0	10
Úmysl.ublížení na zdraví	145,146,146a	9	104	183	296
Ublíž.na zdrav.z nedbal.	147,148	22	14	8	44
Ohrožení pohlav. nemocí	155	1	0	0	1
Pohlav.zneuž.v závislosti	187/2	3	13	0	16
Pohlavní zneuž.ostatní	187/1,3,4	5	68	8	81
Znásilnění	185	4	21	3	28
Obchodování s lidmi	168	0	2	1	3
Únos	200	1	0	0	1
Omez.a zbav.osob.svobody	171, 170	0	2	3	5
Útisk	177	0	2	0	2
Týrání svěřené osoby	198	22	38	4	64
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	1	2	2	5
Opuštění dítěte	195	3	2	0	5
Sexuální nátlak	186	0	9	8	17
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324,325,326	7	0	0	7
Nebezpečné vyhrožování	353	3	12	18	33
Nebezpečné pronásledování	354	0	1	4	5
Ostatní násilné tr.činy	144,172,352	0	0	1	1
Ostatní trestná činnost	xx/	8	97	75	180
OBĚTÍ CELKEM		110	718	943	1 771

x/Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili "objekty napadení-skupiny osob".

xx/ §§ tr.zák.: 202,146,184,189,201,151,345,346,150,191,218

Příloha č. 6

Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v r. 2012 v České republice.

Počty "objektů napadení - skupin osob" (Formulář o tr. činu, pol. 08) ^{x/}

Z policejních údajů zpracovala M.Martinková

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ TR.ZÁK.	<u>Počet objektů napadení- skupin osob</u>
Krádež	205	235
Loupež	173	196
Loupež ve finančních institucích	173	14
Vydírání	175	147
Vražda	140	17
Zabití	141	1
Usmrcení z nedbalosti	143	6
Úmyslné ublížení na zdraví	145,146,146a	425
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147,148	38
Ohrožování pohlavní nemocí	155	1
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	8
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	26
Znásilnění	185	11
Obchodování s lidmi	168	10
Únos	200	1
Omezení a zbavení osobní svobody	171, 170	12
Útisk	177	6
Týrání svěřené osoby	198	56
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	57
Opuštění dítěte	195	3
Sexuální nátlak	186	3
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324,325,326	370
Nebezpečné vyhrožování	353	392
Nebezpečné pronásledování	354	42
Ostatní násilné tr.činy	144,172,352	30
Ostatní trestná činnost	xx/	165
OBĚTÍ CELKEM		2272

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení - osob/mužů, žen/" zvlášť "objekty napadení - skupiny osob".

xx/ §§ tr.zák.: 202,146,184,189,201,151,345,346,150,191,218

Příloha č. 7

**Minimální počty PČR evidovaných obětí trestné činnosti v r. 2012 v České republice.
Počty osob v "objektech napadení - skupinách osob" ^{xx} s následky trestných činů
pro oběti (Formulář o tr. činu, pol. 08) Z policejních údajů zpracovala M. Martinková**

Heslo takticko statistické kvalifikace	§§ TR.ZÁK.	Počet jedinců ve skupinách osob					Celkem osob
		Následky trestného činu					
		úmrtí	zranění	jiný násl.	bez násl.		
Krádež	205	0	2	463	87	552	
Loupež	173	0	59	289	88	436	
Loupež ve finanč.institucích	173	0	0	24	16	40	
Vydírání	175	0	37	228	131	396	
Vražda	140	21	13	2	0	36	
Zabití	141	2	1	0	0	3	
Usmrcení z nedbalosti	143	11	1	0	0	12	
Úmysl.ublížení na zdraví	145,146,146a	2	701	177	109	989	
Ublíž.na zdraví z nedbalosti	147,148	8	94	3	0	105	
Ohrožení pohlav. nemocí	155	0	0	2	0	2	
Pohlav.zneuž.v závislosti	187/2	0	0	8	8	16	
Pohlavní zneuž.ostatní	187/1,3,4	0	0	60	12	72	
Znásilnění	185	0	1	31	4	36	
Obchodování s lidmi	168	0	0	26	12	38	
Únos	200	0	0	0	2	2	
Omez.a zbav.osob.svobody	171, 170	0	2	16	9	27	
Útisk	177	0	0	6	11	17	
Týrání svěřené osoby	198	0	27	125	5	157	
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	0	22	106	10	138	
Opuštění dítěte	195	0	0	5	2	7	
Sexuální nátlak	186	0	0	6	0	6	
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324,325,326	0	150	426	291	867	
Nebezpečné vyhrožování	353	0	35	668	289	992	
Nebezpečné pronásledování	354	0	0	83	20	103	
Ostatní násilné tr.činy	144,172,352	0	7	57	56	120	
Ostatní trestná činnost	xx/	0	36	304	127	467	
OBĚTI CELKEM		44	1188	3115	1289	5636	

xx/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení-osob /mužů, žen/" zvlášť "objekty napadení-skupiny osob".

xx/ §§ tr.zák.: 202,146,184,189,201,151,345,346,150,191,218

Příloha č. 8

Trestné činy (paragrafy tr. zák.), které byly zahrnuty ve výše uvedených přílohách č. 1-7 pod heslo "ostatní trestná činnost" v roce 2012 v policejní statistice a minimální počty PČR evidovaných obětí těchto trestných činů v uvedeném roce v ČR

Dělení obětí na muže, ženy a skupiny osob

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR.ZÁK.	Oběti		
		muži	ženy	skupiny osob
Svádění k pohlavnímu styku	202	18	15	12
Ublížení na zdraví	146	5	1	1
Pomluva	184	79	54	17
Ohrožování výchovy mládeže	201	145	154	89
Neposkytnutí pomoci řidičem doprav. prostředku	151	88	46	15
Křivé obvinění	345	109	14	21
Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek	346	6	1	0
Kuplířství	189	0	26	6
Neposkytnutí pomoci	150	11	11	0
Šíření pornografie	191	1	11	3
Lichva	218	3	7	1

Kapitola 6

Stav a vývoj trestné činnosti cizích státních příslušníků na území České republiky

Miroslav Scheinost

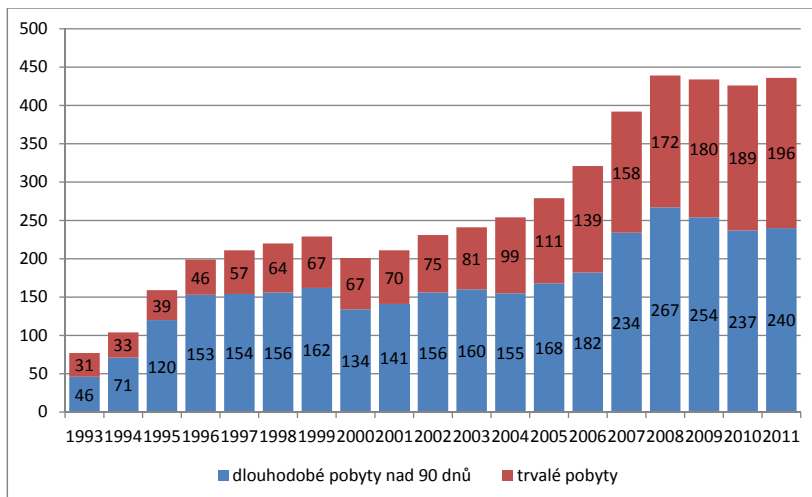
Počet cizích státních příslušníků pobývajících dlouhodobě či trvale na území České republiky poměrně rychle narůstal zejména ve druhé polovině devadesátých let. Mezi lety 1994 a 1999 se více než zdvojnásobil ze zhruba 100 tisíc na počty kolem 200 tisíc pobývajících cizinců. V roce 2000 počet cizinců v ČR poklesl o 30 000 osob, přičemž tento vývoj se přičítá vlivu změn legislativy. 1. 1. 2000 vstoupil v platnost zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, který podstatně zpřísnil vstupní a pobytový režim většiny cizinců v ČR. Některá ustanovení tohoto zákona byla zmírněna až novelou platnou od 1. července 2001, která měla za následek opětovný mírný nárůst počtu usazených cizinců, patrný zejména mezi léty 2006 až 2008. Poté se počet cizinců dlouhodobě či trvale žijících v ČR relativně stabilizoval na úrovni cca 435 tisíc osob, jak ukazuje tabulka č. 1.⁴³ Toto číslo přirozeně nezahrnuje cizí státní příslušníky přijíždějící do ČR na krátkodobý pobyt, ani osoby pobývající zde nelegálně.

Počet cizích státních příslušníků s trvalým a dlouhodobým pobytem k 30. 9. 2012 zachycuje tabulka č. 2, v níž jsou uvedeni také občané cizích států, jejichž počet na území ČR přesahuje 10 000 osob.

---

⁴³ Viz Český statistický úřad, http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_pocet_cizineu#cr

Tabulka 1: Vývoj počtu cizinců s trvalými pobyty a dlouhodobými pobyty nad 90 dní v České republice 1993-2011

Tabulka 2: Počet cizích státních příslušníků žijících v České republice – stav k 30. 9. 2012

cizí státní příslušníci	celkem	trvalý pobyt	ostatní typy pobytu
celkový počet cizinců	438870	208396	230474
Z toho:			
Ukrajina	115153	55078	60075
Slovensko	84607	32778	51829
Vietnam	57762	39035	18727
Ruská federace	33355	14942	18413
Polsko	19156	10670	8486
Německo	16895	4462	12433

Pramen: ŘS Cizinecké policie ČR⁴⁴

⁴⁴ Viz Český statistický úřad, http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_pocet_cizinecu#cr

Cizí státní příslušníci žijící v ČR tvořili v roce 2012 cca 4,18 % z celkového počtu obyvatel ČR.

Výzkumy veřejného mínění naznačují, že lidé mají tendenci **podíl cizích státních příslušníků na kriminalitě** nadhodnocovat. Ve výzkumu IKSP provedeném v roce 2009 uváděli respondenti v průměru dvacetiprocentní podíl cizích státních příslušníků na počtu objasněných spáchaných skutků.⁴⁵ Ve skutečnosti od roku 2008 tento podíl nepřekračuje 8 %. Na počtu známých a stíhaných pachatelů se podíl cizinců pohybuje dlouhodobě a relativně stabilně mezi 6 až 7 %.

Vývoj počtu vybraných trestných činů spáchaných cizinci v ČR a vývoj počtu stíhaných a vyšetřovaných cizinců a jejich podíl na známých pachatelích u vybraných trestných činů a celkem ukazují tabulky 3 a 4.

Tabulka 3: Vývoj počtu vybraných trestných činů spáchaných cizinci v České republice

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vražda	25	35	34	30	20	21	23
Loupež	262	286	209	255	197	205	178
Úmyslné ublížení na zdraví	261	308	289	236	234	339	302
Násilné činy	1 011	1 043	915	924	954	1 156	1035
Mravnostní činy	113	105	119	87	171	208	122
Krádeže vloupáním	696	626	572	574	686	759	664
Krádeže prosté	1 346	1 330	1 444	1 312	1 292	1 333	1 598
Krádeže kapesní	164	132	165	142	115	95	175
Majetkové činy	2 456	2 297	2 338	2 277	2 410	2 441	2 671
Maření výkonu úředního rozhodnutí	1 299	1 204	1 213	1 134	1 039	1 148	1 132
Hospodářské činy celkem	1 527	1 250	1 161	1 229	1 502	1 694	1 562
Celkový počet objasněných trestných činů	<i>133</i> 695	<i>1388</i> 52	<i>127</i> 906	<i>1276</i> 04	<i>1176</i> 85	<i>122</i> 238	<i>120</i> 168
Celkový počet trestných činů spáchaných cizinci	8 529	9 262	9 720	9 512	8 701	9 346	9 325
Podíl TČ spáchaných cizinci na celkovém počtu TČ	6,40 %	6,70 %	7,60 %	7,40 %	7,40 %	7,60 %	7,80 %

Pramen: Statistika policie ČR

⁴⁵ Zeman, P. a kol., Veřejnost a trestní politika. IKSP, Praha 2011, str. 94

Tabulka 4: Vývoj počtu stíhaných a vyšetřovaných osob-cizinců v ČR a jejich podílu na stíhaných osobách celkem dle vybraných trestných činů

	2010	tj. %	2011	tj. %	2012	tj. %
Vražda	23	12,4	23	13,9	28	13,9
Loupež	161	7,4	178	8,5	168	8,9
Úmyslné ublížení na zdraví	218	5,3	335	7,8	289	6,2
Násilné činy	839	6,6	993	7,4	899	6,8
Mravnostní činy	101	8,4	101	8,3	109	8,5
Krádeže vloupáním	392	4,3	418	4,2	401	4,2
Krádeže prosté	1 004	5,4	962	4,9	1 182	5,7
Krádeže kapesní	86	11,7	82	11,6	126	17,9
Majetkové činy	1 718	5,3	1 654	4,7	1 904	5,4
Maření výkonu úředního rozhodnutí	914	8	1 012	8,8	978	9,3
Hospodářské činy celkem	1 253	8,7	1 112	8,3	988	7,5
Celkový počet známých pachatelů - cizinců	7 377	6,6	7 473	6,5	7 513	6,6
Celkový počet známých pachatelů	122 477	100	114 975	100	113 026	100

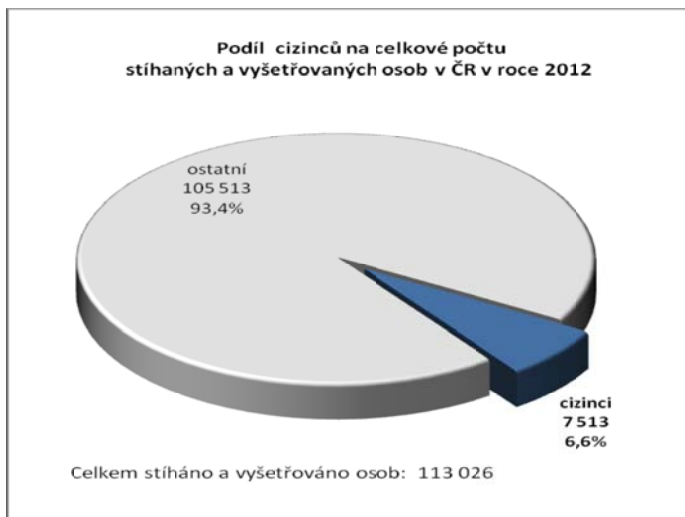
Z tabulky 4 je patrné, že podíl cizích státních příslušníků na známých a stíhaných pachatelích je výrazně vyšší v porovnání s jejich celkovým podílem na známých pachatelích zejména u kapesních krádeží (to lze zřejmě přičíst mimo jiné početnosti kapsářských gangů složených z cizinců), ale také závažných násilných trestných činů – u vražd a loupeží. Vyšší zastoupení lze pozorovat i u trestného činu maření úředního rozhodnutí.

Rovněž Zpráva o bezpečnostní situaci zpracovávaná každoročně Ministerstvem vnitra ČR konstatuje, že trestnou činnost cizinců lze považovat za poměrně stabilní. V roce 2012 cizinci spáchali o 21 objasněných trestných činů méně ve srovnání s rokem 2011. Oproti roku 2011 došlo k mírnému nárůstu počtu stíhaných cizinců o 40 (+ 0,5 %).

V roce 2011 byli cizinci v ČR stíháni nejčastěji pro trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, krádeže, zanedbání povinné výživy a dopravní nehody silniční z nedbalosti. Nejvyšší podíl měli cizinci na pachatelích trestných činů spojených s ochranou duševního vlastnictví (např. u porušování práv k ochranné známce činil jejich podíl 77,7 %).⁴⁶

⁴⁶ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012 (ve srovnání s rokem 2011), Praha 2013

Graf 1: Podíl cizinců na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob 2012

Pramen: Zpráva o bezpečnostní situaci 2012

Zpráva rovněž upozorňuje, že od roku 2009 narůstá drogová kriminalita páchaná vietnamskými státními příslušníky. V roce 2011 pokračoval vzrůstající trend počtu případů odhalených indoorových pěstíren konopí s masivním zapojením občanů vietnamské národnosti. V roce 2012 bylo stíháno 125 (v absolutních číslech + 46 osob, v procentech +58,2 %) Vietnamců pro trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Na distribuci kokainu se v ČR nejvíce podílejí osoby původem ze západní Afriky. U heroínu je situace nadále ovlivňována albánsky hovořícími zločineckými skupinami, v nižších úrovních distribuce i romskými a vietnamskými skupinami.

V roce 2011 došlo k nárůstu počtu zahraničních skupin páchajících krádeže vloupáním do bankomatů. Jedná se zejména o pachatele pocházející ze Slovenska.

Za zmínku stojí také stav v oblasti **nelegální migrace a nelegálního pobytu na území ČR**.⁴⁷ Podle Zprávy o bezpečnostní situaci bylo v kategorii nelegálního pobytu v roce 2012 zjištěno 3 476 cizinců. Největší skupinu cizinců zjištěných při nelegálním pobytu tvořili

⁴⁷ Od roku 2008 jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území ČR: 1. **Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** – osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) ČR (cizinci i občané ČR); 2. **Nelegální pobyt** – cizinci zjištění na území ČR, kteří nelegálně pobývali na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích.

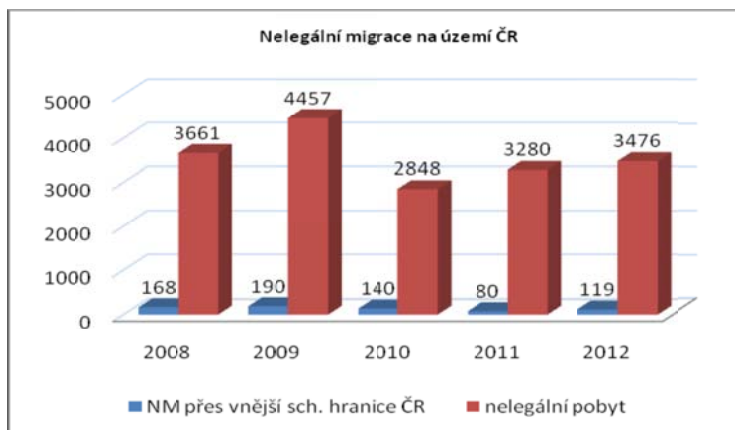
tradičně státní příslušníci Ukrajiny (1 064 osob, tj. 30,6 % z celkového počtu). S odstupem následovali státní příslušníci Ruské federace (419 osob), Vietnamu (380 osob), Slovenska (118 osob) a Čínské lidové republiky (110 osob).

Někteří cizinci ve stanovené lhůtě neopouštějí území České republiky, ale zdržují se na území nadále neoprávněně a nakonec se dostaví ve většině případů do přijímacího azylového střediska (Zastávka u Brna), kde žádají o mezinárodní ochranu.

Neregulárním cestovním dokladem se při nelegálním pobytu prokázalo 131 osob (tj. 3,8 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu).⁴⁸

V oblasti obchodu s lidmi Zpráva uvádí, že ČR je již několik posledních let zemí především cílovou a transitní, méně pak zdrojovou. Zemí cílovou představuje především pro občany Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu a Mongolska a přibližně od roku 2010 velkou měrou pro občany Rumunska a Bulharska. Výjimkou nejsou ani migranti z exotičtějších částí světa (Honduras, Brazílie apod.).⁴⁹

Graf 2: Nelegální migrace na území České republiky 2008 - 2012

Pramen: Zpráva o bezpečnostní situaci 2012

Na relativní stabilizaci, a to i v trendech a druzích trestné činnosti cizích státních příslušníků, ukazují i Zprávy o činnosti státního zastupitelství.

⁴⁸ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012 (ve srovnání s rokem 2011), Praha 2013

⁴⁹ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2012 (ve srovnání s rokem 2011), Praha 2013

V roce 2007 Zpráva o činnosti Státního zastupitelství ve vztahu k cizím státním příslušníkům konstatovala, že nejčastěji se dopouštějí trestné činnosti státní příslušníci Slovenské republiky, a to prakticky téměř na celém území, ale zejména v Praze a Jihomoravském kraji. Na druhém místě jsou pak státní příslušníci Ukrajiny (nejčastěji rovněž v Praze a v Jihomoravském kraji), následují státní příslušníci Vietnamské socialistické republiky (nejčastěji v Západočeském a v Severomoravském kraji) a na čtvrtém místě jsou státní příslušníci Polské republiky (v Severomoravském a ve Východočeském kraji).

U osob vietnamské státní příslušnosti zčásti jejich trestná činnost souvisela s jejich migrací do přhraničních oblastí republiky, kde se živí převážně stánkovým prodejem, zčásti se projevuje i vliv konfliktů uvnitř samotné komunity, zejména u násilné trestné činnosti, a to v místech, kam migrují za prací a kde je tato komunita soustředěna na společných ubytovnách.

U státních příslušníků Ukrajiny jde patrně jednak o jev spojený s jejich migrací za prací, vedle toho i s pronikáním zločineckých struktur z území bývalého SSSR do okolních států, včetně České republiky. U příslušníků polské státní příslušnosti jde evidentně o důsledek sousedství obou států a migrace těchto státních příslušníků do ČR za prací. Výskyt trestné činnosti ale může souviset i s konkrétními formami trestné činnosti (zejména krádeže obecně a krádeže motorových vozidel).⁵⁰

Porovnání se zprávou za rok 2012 ukazuje, že k zásadní změně nedošlo. Ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství za tento rok vyplývá, že se opět nejvíce na trestné činnosti podíleli občané Slovenska, na druhém místě byli pak Ukrajinci, dále Vietnamci, Poláci, Bulhaři a Rumuni. Zpráva dále uvádí, že u tří prvních nejpůsobnějších skupin cizinců (občané Slovenska, Vietnamu a Ukrajiny) lze vysledovat víceméně rovnoměrné rozložení jejich trestné činnosti po celém území ČR, u ostatních skupin se koncentruje spíše jen do některých krajů, v jiných krajích naopak zase není jejich trestná činnost zaznamenávána vůbec.

Pro občany cizích států je charakteristické (či případně pro některé národnostní skupiny, resp. státní příslušnosti), že zpravidla páchají určitou specifickou trestnou činnost, někdy místně orientovanou nebo ovlivněnou zvláštními podmínkami. Pro vietnamskou komunitu je tak jako typická uváděna drogová trestná činnost a trestné činy namířené proti duševnímu vlastnictví. Zpráva – stejně jako Zpráva o bezpečnostní situaci - upozorňuje na nárůst trestné činnosti vietnamských státních příslušníků ve formě zřizování a provozování nelegálních „pěstíren“ konopí. Současně se tato komunita počala specializovat i na výrobu

---

⁵⁰ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2007, Brno 2008.

krystalického pervitinu, jehož čistota je kolem 90 %. Produkt je určen nejen pro domácí trh, ale též na vývoz, zejména do Rakouska a Německa.⁵¹

Následující tabulka 5 poskytuje jednak přehled počtů **odsouzených cizinců** za posledních pět let, ale také podrobný pohled na velmi pestré zastoupení států, jejichž příslušníky odsouzené osoby jsou. Z tabulky vysvítá, že v posledních pěti letech byli našimi soudy odsouzeni příslušníci celkem 135 států z celého světa, včetně států pro nás velmi exotických, a rovněž několik osob bez státní příslušnosti.

Tabulka 5: Počty odsouzených osob v letech 2008 – 2012 podle státní příslušnosti

	2008	2009	2010	2011	2012
bez státní příslušnosti	2	1	1	0	0
Afghánistán	1	0	3	2	1
Alandské ostrovy	0	1	0	0	0
Albánie	10	13	6	6	13
Alžírsko	38	15	23	21	31
Angola	1	5	2	2	5
Argentina	0	1	0	1	1
Arménie	14	15	24	26	21
Austrálie	1	2	2	8	3
Ázerbájdžán	1	2	2	4	2
Bahamy	0	0	0	0	1
Bahrajn	0	0	0	1	0
Bangladéš	1	2	1	1	2
Belgie	4	6	4	6	3
Bělorusko	67	53	55	38	39
Benin	1	1	0	1	1
Bolívie	0	0	1	0	0
Bosna a Hercegovina	19	17	16	14	22
Brazílie	1	1	1	0	0
Bulharsko	94	98	102	111	160
Burkina Faso	0	0	1	0	0
Čad	3	5	2	4	2
Černá Hora	5	0	3	2	3
Čínská lidová republika	32	31	16	21	20
Dánsko	0	2	0	3	1
Dominikánská republika	1	0	1	2	0
Egypt	3	6	1	4	10
Ekvádor	1	0	1	3	1

⁵¹ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012, Brno 2013

Estonsko	7	3	6	4	1
Etiopie	0	0	1	1	0
Fidži	0	0	2	0	0
Finsko	1	1	0	1	0
Francie	5	13	16	15	7
Gambie	0	0	0	0	1
Ghana	4	5	2	2	3
Gruzie	24	45	19	22	16
Guinea	1	1	2	3	7
Guinea-Bissau	0	1	1	0	1
Chorvatsko	19	19	17	17	17
Indie	4	1	3	6	1
Irák	3	5	3	3	1
Írán	2	0	3	1	2
Irsko	0	2	1	3	1
Island	0	0	0	1	0
Itálie	23	18	19	25	21
Izrael	8	7	3	2	5
Japonsko	0	1	0	1	0
Jemen	0	1	0	1	2
Jihoafrická republika	0	0	1	2	1
Jordánsko	1	3	1	0	0
Kamerun	0	5	1	6	2
Kanada	2	3	1	3	3
Kapverdská republika	0	0	0	1	0
Kazachstán	27	30	18	30	32
Keňa	1	0	0	0	0
KLDR	1	0	0	1	0
Korejská republika	1	2	4	2	4
Kuvajt	0	0	0	1	0
Kyrgyzstán	6	8	12	4	6
Laos	0	0	0	1	0
Libanon	4	2	0	3	1
Libérie	0	0	0	0	1
Libye	4	1	1	1	1
Lichtenštejsko	0	0	0	1	0
Litva	30	32	33	36	22
Lotyšsko	3	3	10	10	20
Lucembursko	0	1	1	0	0
Kolumbie	1	2	2	0	1
Konžská republika	2	1	0	1	5
Demokratická republika Kongo	2	1	0	2	1

Kostarika	0	0	0	0	1
Kuba	4	4	3	5	4
Kypr	0	0	1	0	0
Maďarsko	11	10	7	10	10
Makedonie	29	25	26	7	27
Malajsie	2	0	0	0	1
Mali	2	0	0	1	0
Maroko	1	3	6	5	5
Mexiko	0	0	1	0	0
Moldávie	91	62	67	89	90
Mongolsko	99	93	61	49	50
Namibie	0	1	0	0	0
Niger	1	4	4	3	1
Nigérie	12	25	35	28	28
Nikaragua	0	0	1	0	0
Nizozemsko	18	12	16	4	11
Norsko	0	3	3	2	1
Nový Zéland	0	0	0	0	1
Pákistán	4	0	4	3	2
Palestína	2	5	3	3	5
Panama	0	0	0	0	1
Paraguay	0	0	0	1	0
Peru	0	2	1	2	0
Pobřeží slonoviny	4	4	1	2	1
Polsko	300	318	265	284	287
Portugalsko	2	3	1	2	1
Rakousko	33	35	69	46	43
Republika Sv. Tomáš a Princův ostrov	1	0	0	0	0
Rumunsko	125	126	113	150	159
Ruská federace	121	117	110	93	133
Rwanda	0	1	0	0	0
Řecko	3	2	3	5	11
Saúdská Arábie	0	2	3	0	0
Senegal	2	0	1	2	2
Seychely	0	1	1	0	0
Sierra Leone	0	1	0	1	0
Singapur	0	2	0	0	0
Slovensko	2368	2238	1942	2009	1966
Slovinsko	4	3	6	4	3
Somálsko	0	0	1	0	2
Spojené arabské emiráty	0	0	0	0	2
Spolková republika Německo	98	103	115	101	107

Srbsko	26	39	49	31	49
Súdán	0	0	0	1	0
Surinam	0	0	1	0	0
Sýrie	6	4	1	8	5
Šalamounovy ostrovy	1	0	0	0	0
Španělsko	4	2	11	10	3
Švédsko	0	1	2	3	1
Švýcarsko	1	1	1	5	4
Tádžická republika	1	0	0	0	0
Tanzanie	0	2	1	0	2
Thajsko	0	0	0	0	1
Tunisko	6	14	12	12	11
Turecko	20	7	22	7	10
Turkmenistán	0	1	0	0	0
Ukrajina	1077	1036	832	751	778
Uruguay	1	0	0	0	0
USA	16	12	5	15	11
Uzbekistán	8	6	7	12	11
Vanuatu	1	0	1	0	0
Velká Británie	21	13	14	20	20
Vietnam	487	486	564	557	506
Zambie	1	1	0	1	0
Zimbabwe	0	0	0	1	0
Republika Kosovo				3	13
Celkem	5500	5324	4844	4842	4908
procento z celkového počtu odsouzených	7,25 %	7,22 %	6,79 %	6,89 %	6,87 %

Pramen: Statistika Ministerstva spravedlnosti ČR (CSLAV)

Z tabulky je patrné, že podíl počtu odsouzených cizinců na celkovém počtu odsouzených osob je jen nepatrně vyšší než činí jejich podíl na známých pachatelích. Také je zjevné, že rozhodující podíl na odsouzených osobách mají občané pouze několika států, jak ukazuje tabulka 6.

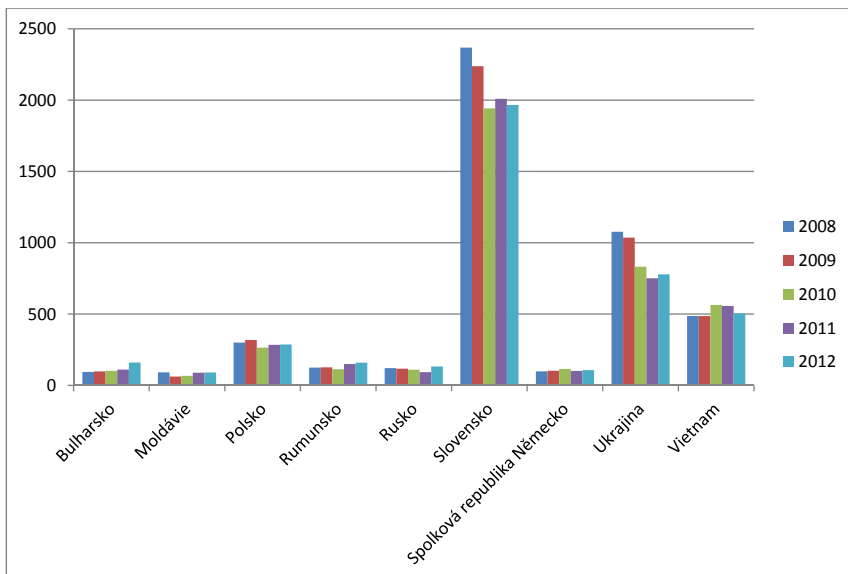
Tabulka 6: Nejpočetnější zastoupené státy u odsouzených osob

	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem za 5 let
Bulharsko	94	98	102	111	160	565
Moldávie	91	62	67	89	90	399
Polsko	300	318	265	284	287	1454
Rumunsko	125	126	113	150	159	673
Rusko	121	117	110	93	133	574
Slovensko	2368	2238	1942	2009	1966	10523
Spolková republika Německo	98	103	115	101	107	524
Ukrajina	1077	1036	832	751	778	4474
Vietnam	487	486	564	557	506	2600

Pramen: Statistika Ministerstva spravedlnosti ČR (CSLAV)

Tabulku lze pro přehlednost doplnit i grafem.

Graf 3: Nejpočetnější zastoupené státy u odsouzených osob

Většina výše uvedených 69 států je ovšem ve vězení zastoupena pouze jednotlivci. Dále uvedená tabulka 9 uvádí státy, jejichž občané jsou v českých věznicích zastoupeni v počtu alespoň 15 osob. Logicky mezi nimi výrazně převažují občané Slovenska a dále Vietnamu a Ukrajiny. Zde je zajímavé, že v počtu vězňených osob se vietnamští občané dostali před Ukrajince, kterých je naopak více mezi odsouzenými osobami. Pravděpodobně jsou tedy občané Vietnamu odsuzováni k nepodmíněným trestům častěji než občané Ukrajiny.

Tabulka 7: Podíl cizinců na počtu odsouzených a podíl občanů SR na počtu odsouzených cizinců

	2008	2009	2010	2011	2012	součet
všichni odsouzení	75781	68361	70570	70084	71400	356196
občané ČR	70281	73685	65726	65242	66942	341876
všichni cizinci	5500	5324	4844	4842	4908	25418
podíl cizinců na všech odsouzených	7,25 %	7,22 %	6,86 %	6,89 %	6,87 %	7,13 %
z toho občané SR	2368	2238	1942	2009	1966	10523
podíl občanů SR na odsouzených cizincích	43,05 %	42,03 %	40,09 %	41,49 %	40,05 %	41,39 %

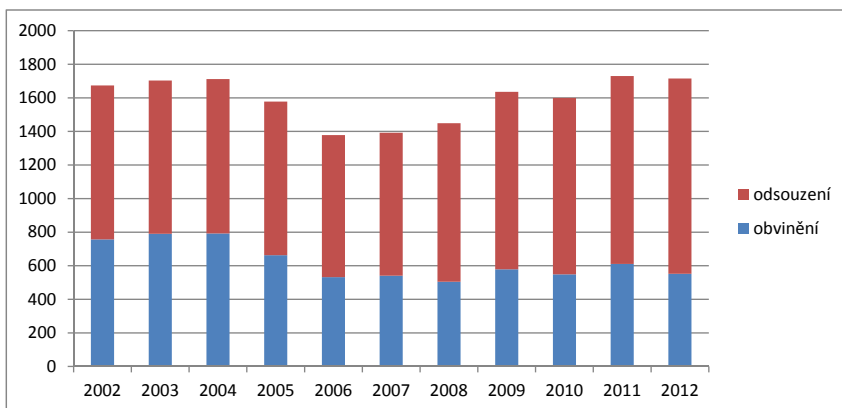
Pestrá skladba odsouzených cizích státních příslušníků se odráží i ve skladbě **vězeňské populace**, i když samozřejmě ne v takové šíři. V roce 2012 byli ve vězení občané 69 cizích států a dále 7 osob neurčené státní příslušnosti. Vývoj stavu obviněných a odsouzených cizinců ve věznicích v ČR ukazuje tabulka 8 a v delší perspektivě graf 4.

Tabulka 8: Vývoj stavu obviněných a odsouzených cizinců 2008 - 2012 vždy k 31.12.

	2008	2009	2010	2011	2012
obvinění	505	579	549	611	552
odsouzení	944	1057	1051	1119	1163
celkem	1449	1636	1600	1730	1715

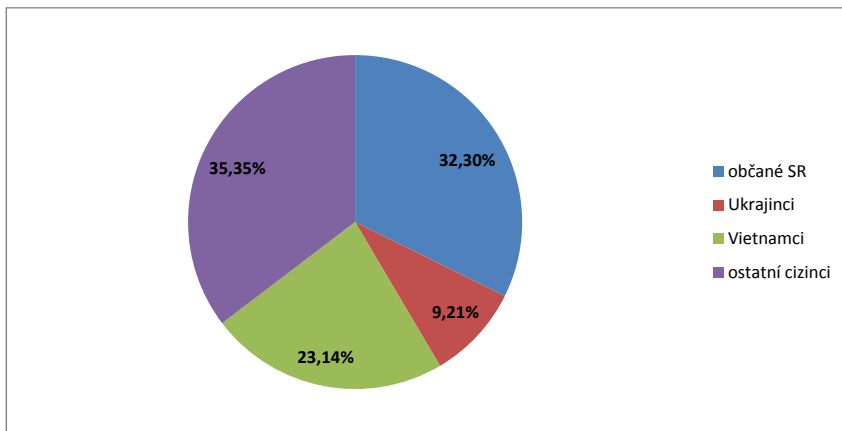
Pramen: Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2012

Graf 4: Vývoj stavu obviněných a odsouzených cizinců 2002 - 2012 vždy k 31.12.

Většina výše uvedených 69 států je ovšem ve vězení zastoupena pouze jednotlivci. Dále uvedená tabulka 9 uvádí státy, jejichž občané jsou v českých věznicích zastoupeni v počtu alespoň 15 osob. Logicky mezi nimi výrazně převažují občané Slovenska a dále Vietnamu a Ukrajiny. Zde je zajímavé, že v počtu vězněných osob se vietnamští občané dostali před Ukrajince, kterých je naopak více mezi odsouzenými osobami. Pravděpodobně jsou tedy občané Vietnamu odsuzováni k nepodmíněným trestům častěji než občané Ukrajiny.

Graf 5: Podíl nejvíce zastoupených států na celkovém počtu cizinců ve vězení 2012

Tabulka 9: Státy s největším zastoupením svých občanů ve věznicích v ČR

	2008	2009	2010	2011	2012
Alžírsko	21	20	19	14	19
Bělorusko	22	23	25	17	14
Bulharsko	29	39	32	52	59
Čína	18	12	16	13	10
Gruzie	11	16	12	15	13
Kosovo	1	13	15	18	24
Litva	15	11	13	14	8
Makedonie	31	27	17	25	26
Moldavsko	31	27	22	19	14
Mongolsko	16	21	14	10	9
Nigérie	17	33	38	44	35
Polsko	59	50	59	71	69
Rumunsko	62	84	67	71	52
Rusko	45	51	39	47	54
Slovensko	449	522	525	566	554
Srbsko a ČR	32	39	47	46	33
Ukrajina	248	232	186	170	158
Vietnam	196	252	299	341	397

Pramen: Statistické ročenky Vězeňské služby ČR

Zajímavé zjištění ovšem ukazuje pohled na podíl cizinců na obviněných a odsouzených osobách v tabulce 10.

Tabulka 10: Počet a podíl cizinců na odsouzených a obviněných osobách 2008 – 2012 vždy k 31.12.

	2008	2009	2010	2011	2012
obvinění cizinci	505	579	549	611	552
obvinění ČR	1897	1781	1894	2002	1631
odsouzení cizinci	944	1057	1051	1119	1163
odsouzení ČR	17156	18317	18398	19422	19266
celkem	20502	21734	21892	23154	22612
% cizinců z počtu obviněných vězňů	21,02 %	23,53 %	22,47 %	23,38 %	25,28 %
% cizinců z počtu odsouzených vězňů	5,21 %	5,45 %	5,40 %	5,44 %	5,69 %
% cizinců z celkového počtu vězňů	7,06 %	7,52 %	7,31 %	7,47 %	7,58 %

Pramen: Statistické ročenky Vězeňské služby ČR

Z údajů vyplývá, že cizí státní příslušníci jsou výrazněji zastoupeni mezi obviněnými ve vazbě, a to velmi podstatně. Podíl vazebně stíhaných cizinců na všech vazebně stíhaných osobách je 4-5x vyšší než podíl odsouzených cizinců; počet cizinců ve vazbě v posledních pěti letech tvoří cca třetinu jejich celkového počtu ve vězení, kdežto u občanů ČR tvoří vazebně stíhání méně než jednu desetinu všech občanů ČR ve vězení. Je to vysvětlitelné tím že soudy daleko častěji spatřují u cizinců důvody pro tzv. útěkovou vazbu, ale i tak je toto číslo dosti vysoké.

Rozvrstvení cizinců ve výkonu trestu nepodmíněného odnětí svobody podle diferenciací výkonu trestu uvádí tabulka č. 11. Vyplývá z ní, že větší část cizinců je odsuzována k výkonu trestu do věznic s ostrahou a zvýšenou ostrahou, i když se počty cizinců odsouzených k výkonu trestu do věznic s dohledem a dozorem v posledních pěti letech postupně zvyšují. Mladistvých odsouzených cizinců je minimální počet.

Tabulka 11: Odsouzení cizinci ve výkonu trestu 2008 - 2012 podle diferenciací výkonu trestu

	2008	2009	2010	2011	2012
dohled	14	16	18	15	31
dozor	318	344	411	485	509
ostraha	489	584	505	500	500
zvýšená ostraha	119	110	115	116	119
mladiství	4	3	2	3	4
celkem	944	1057	1051	1119	1163

Pramen: Statistické ročenky Vězeňské služby ČR

Souhrn

V souhrnu lze říci, že podíl cizinců na spáchané kriminalitě o něco převyšuje podíl cizinců s trvalým a dlouhodobým pobytem na celkovém počtu obyvatel ČR, který činil v roce 2012 4,18 %. Podíl cizinců na počtu spáchaných skutků již po delší dobu nepřevyšuje 8 %, na počtu známých a stíhaných pachatelů se pohybuje mezi 6-7 %. Mezi známými pachateli, mezi odsouzenými i uvězněnými osobami jsou zastoupeni občané velkého množství států z celého světa, ale pouze občané několika států jsou zastoupeni početněji. Jde zejména o občany Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu; v menší míře o občany Polska, Německa, Ruska, Bulharska, Rumunska.

Cizinci jsou nejčastěji stíháni pro trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, krádeže, zanedbání povinné výživy a dopravní nehody silniční z nedbalosti. Nejvyšší podíl měli cizinci na pachatelích trestných činů

spojených s ochranou duševního vlastnictví. Vyšší podíl než činí průměr jejich podílu na známých pachatelích je patrný u kapesních krádeží, ale také u závažných násilných trestných činů – vraždy a loupeže. Zprávy o bezpečnostní situaci i zprávy o činnosti státního zastupitelství shodně konstatují nárůst trestné činnosti spojené s produkcí drog u vietnamských občanů.

Nicméně podíl cizích státních příslušníků na známé a registrované kriminalitě je u nás nadále spíše nižší, zejména ve srovnání s řadou jiných evropských států.

Resumé

Alena Marešová

Již od roku 1992 Institut pro kriminologii a sociální prevenci vydává tiskem každoročně publikaci, jejímž cílem je uceleně popsat stav kriminality v roce předcházejícím roku jejího vydání, s využitím všech oficiálních i vnitrosortních informačních zdrojů, a to včetně materiálů dostupných jen na internetu. Nedílnou součástí studie jsou časové řady vybraných ukazatelů kriminality, a to od počátku počítačového zpracování statistických dat o kriminalitě, tj. od let 1973 a 1974. „Analýza trendů kriminality v roce...“ má podobu tištěnou, ale je k mání i v elektronické podobě na webových stránkách IKSP. Možnosti zveřejnění publikace prostřednictvím internetu, který informace v ní obsažené opravdu zpřístupňuje široké odborné veřejnosti bez jakýchkoliv omezení, si ceníme.

Při zpracování všech v publikaci obsažených kapitol jsou maximálně využívány statistické údaje získané z Policejního prezidia ČR, a to v posledních letech též s využitím internetu. Tyto základní údaje jsou doplněny o statistické údaje z resortu Ministerstva spravedlnosti ČR, o informace a údaje ze zpráv Nejvyššího státního zastupitelství, z ročenek Vězeňské služby a z některých dalších resortních i mimoresortních materiálů hodnotících stav a vývoj kriminality a stav a vývoj počtu stíhaných, obžalovaných, odsouzených a vězňených pachatelů v tom kterém roce a v podobě vývojových řad. Vydáním studie se snažíme jednak zveřejnit vlastní pohled na kriminalitu v určitém období, jednak soustředit všechny základní dostupné informace o stavu kriminality v daném roce, a to bez úzké resortní specializace a v kontextu delšího časového vývoje. Tím, že „analýza“ má i tištěnou podobu se její užití ještě rozšiřuje a je opakovaně kladně hodnocen komfort, který tištěná podoba uživatelům poskytuje.

V úvodním příspěvku studie komentuje vedoucí autorského kolektivu základní ukazatele o kriminalitě v roce předchozím a jejich změny v posledním desetiletí, dále uvádí informace o pachatelích, v členění podle pohlaví, věku, recidivy. Obecně jsou zde popsány změny v počtu evidovaných obětí a některé informace o sebevraždách. Na úvodní příspěvek navazují v závěru studie publikované přílohy - tabulky, které současně doplňují v příspěvku uvedené grafy o další statistická data.

Obsah dalších kapitol byl vybírán tak, aby informoval o aktuální problematice s kriminalitou související, která je však v resortních materiálech zpracovávána kuse, bez

širších souvislostí a trendových změn. Jednotlivé kapitoly byly zpracovány jak pracovníky IKSP, tak i externisty.

V části věnované výzkumu organizovaného zločinu jsou uvedena základní data o struktuře a činnosti organizovaných zločineckých skupin na území ČR. Počátkem roku 2013 se uskutečnilo již XX. expertní šetření, v němž se 36 pracovníků specializovaných útvarů Policie České republiky a Celní správy vyjádřilo ke struktuře a formám činností organizovaných zločineckých skupin za rok 2012.

V další kapitole je popsán vztah české mládeže ke společenským menšinám ve srovnání let 1995 a 2011. V rámci výzkumu sympatií českých středoškoláků k radikálním hnutím byl v roce 1995 zkoumán i jejich poměr k menšinám. Výzkum byl zopakován po 16 letech a provedeno porovnání s původními výsledky. Získaná data jsou zároveň konfrontována s jinými výzkumy veřejného mínění k problematice vztahu k menšinám.

Jedna kapitola je věnována v současnosti stále častěji diskutovanému problému posuzování a vyhledávání tzv. cyber crime, a to z pohledu policejního důstojníka, který se touto problematikou profesně zabývá.

Část věnovaná problematice obětí trestné činnosti v České republice v roce 2012 je nejrozsáhlejším materiálem poskytujícím souhrnné informace o obětech jinde nezveřejňovaných. Její hodnotu umocňuje řada podrobných tabulek obsahujících statistické údaje o obětech v maximálně možném členění.

Nejen stavu a vývoji trestné činnosti cizích státních příslušníků na území České republiky od roku 1993 se věnuje další kapitola. Zabývá se též nelegální migrací a stavem cizích státních příslušníků trvale či přechodně žijících v ČR, vývojem stavu odsouzených cizinců a podílem občanů SR mezi nimi.

Významnou část sborníku tvoří přílohy – tabulky zachycující kontinuální vývoj kriminality obecně i vývoj jednotlivých druhů kriminality a také méně dostupné informace získané při řešení jiných úkolů v IKSP, které však s problematikou hodnocení kriminality v ČR šířeji souvisejí (např. statistické údaje o počtu vězněných osob ve světě).

Summary

Marešová, Alena: Analysis of Trends in Criminality for 2012

Since 1992, the Institute for Criminology and Social Prevention has been printing this publication whose aim is to describe as fully as possible the level of criminality in the year preceding its publication, using all official and intra-departmental sources of information, including materials accessible only on the internet. Integral to the study are time series of selected criminality indicators, dating back to the beginnings of computer processing of statistical data on criminality, i.e. to 1973 and 1974. “Analysis of Trends in Criminality for ...” is printed in hard copy, but is also available in electronic form on the ICSP website. We highly value the option of publishing this periodical on the internet, making the information contained in it readily available to the professional community at large.

While working on all of the chapters contained in the publication, statistical data obtained from the Police Presidium of the Czech Republic is used to the maximum, over the past few years also using the internet. This basic data is supplemented with statistical data from the Ministry of Justice of the Czech Republic, information and data from reports issued by the Supreme Public Prosecutor’s Office, from the Prison Service annual report and from several other departmental and non-departmental materials evaluating the situation and developments in criminality and the situation and trend in the number of charged, arraigned and convicted and imprisoned offenders year by year in the form of development graphs. By publishing the study, we are trying firstly to make known our own view of criminality during a certain period, and secondly to concentrate all basic available information on the level of criminality in the year in question, without restricting it to departmental specialisation, and in the context of longer term development. The fact that “analysis” also comes in printed form gives it a wider-scale appeal and the convenience that the hard copy edition offers to its readers is repeatedly evaluated positively.

In the introductory chapter of the study, the head of the team of authors comments on the basic indicators of criminality in the preceding year and the manner in which they have changed over the past decade, and also presents information concerning offenders, categorized according to gender, age and level of recidivism. The introduction describes in general terms the changes in the numbers of registered victims and some information on suicides. Charts appearing at the end of the study follow up on the topics dealt with in the

introduction, supplementing the graphs appearing in the introduction with additional statistical data.

The contents of the following chapters was selected so it would provide information on current issues related with criminality which are addressed only briefly in departmental materials, without considering the wider picture and changes in trends. The separate chapters were composed both by ICSP staff and external experts.

The part addressing research of organised crime provides basic data on the structure and activities of criminal groups within the territory of Czech Republic. At the beginning of 2013, we conducted our 20th expert survey, where 36 staff members of special units of the Police of the Czech Republic and the Customs Service commented on the structure and nature of activities of organised criminal groups over the course of 2012.

The next chapter describes the attitude of Czech youths to the minorities in society, comparing the years 1995 and 2011. As part of a survey of sympathy amongst secondary school students towards radical movements in 1995, their stance towards minorities was also investigated. The same survey was repeated 16 years later, and a comparison made of those results against the original results. The data obtained is displayed alongside other public opinion surveys concerning attitudes towards minorities.

One chapter addresses the currently ever more frequently discussed problem of assessment and detection of cyber crime, from the point of view of a police officer who is professionally involved in dealing with this issue.

The part addressing the issue of crime victims in the Czech Republic for 2012 is the most comprehensive material providing information about victims not published elsewhere. Its value is augmented by a series of detailed charts containing statistical data on victims, divided into categories to the maximum possible extent.

The following chapter addresses not only the level and development of criminal activity performed by foreign nationals within the territory of the Czech Republic since 1993; it also addresses illegal migration and the number of foreign nationals living permanently or temporarily in the Czech Republic, the trend in the numbers of convicted foreign nationals and the proportion citizens of Slovak among them.

A significant part of this compendium is made up of appendices – charts illustrating not only the continual development of criminality in general but also the development of separate types of criminality and, additionally, less easily available information relating in broader terms to the matter of evaluating criminality in the Czech Republic, encountered

while performing other tasks within the ICSP (e.g. statistical data on the numbers of persons imprisoned around the world).

Traslated by: Presto

Příloha č. 1

Celková kriminalita v České republice (Policíí ČR evidované trestné činy od počátku počítačového zpracování dat o kriminalitě) zpracovala A. Marešová

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné tr. činy	Procento
1973	109 355	92 685	85,00
1974	109573	92 536	84,45
1975	110 957	96725	87,17
1976	106 602	93 753	87,94
1977	103 083	89 956	87,26
1978	103 251	89 798	86,97
1979	98 091	83 825	85,45
1980	103 219	86 653	83,95
1981	110 312	90 906	82,40
1982	120 444	97 847	81,23
1983	117 001	96 939	82,85
1984	120 918	100 672	83,25
1985	121 272	100 665	83,00
1986	122 122	101 000	82,70
1987	120 260	99 006	82,32
1988	119 675	97 064	81,10
1989	120 768	93 542	77,45
1990	216 852	83 237	38,38
1991	282 998	94 115	33,25
1992	345 140	108 380	31,40
1993	398 505	126 442	31,72
1994	372 427	136 935	36,76
1995	375 630	151 842	40,42
1996	394 267	162 929	41,32
1997	403 654	169 177	41,90
1998	425 930	185 093	43,46
1999	426 626	193 354	45,32
2000	391 469	172 245	43,99
2001	358 577	166 827	46,52
2002	372 341	151 492	40,69
2003	357 740	135 581	37,90
2004	351 629	134 444	38,23
2005	344 060	135 281	39,32
2006	336 446	133 695	39,74
2007	357 391	138 852	38,85
2008	343 799	127 906	37,20
2009	332 829	127 604	38,33
2010	313 387	117 685	37,55
2011	317 177	122 238	38,53
2012	304 528	120 168	39,46

Příloha č. 2

Trestná činnost v České republice v roce 2012 podle územního členění zpracovala A. Marešová

	Tr. činy evidované policíí	Počet obyvatel k 1.1.2010	Tr. činy na 1000 obyvatel	Pořadí podle zamořenosti území evid. kriminalitou Srov.2011/2012 (k počtu obyv.)
Česká republika	304 528	10 506 813	28,98	
Praha	72 345	1 249 026	57,92	<u>1.</u>
Středočeský kraj	35 612	1 247 533	28,54	5.
Jihočeský kraj	14 005	637 643	21,95	9.
Plzeňský kraj	12 822	571 863	22,42	8.
Karlovarský kraj	7 582	307 636	24,62	6.
Ústecký kraj	27 427	836 198	29,22	<u>2.</u>
Liberecký kraj	13 003	439 027	29,62	4./2.
Královesradercký kraj	10 785	554 403	19,47	11.
Pardubický kraj	8 994	516 329	17,43	12.
Vysočina	8 543	514 992	16,59	13.
Jihomoravský kraj	29 533	1 151 708	25,64	7.
Olomoucký kraj	14 367	642 041	22,37	10.
Zlínský kraj	8 887	591 042	15,03	14.
Moravskoslezský kraj	40 623	1 247 373	32,58	<u>3.</u>

*Zdroj: Ročenka ČSÚ

Příloha č. 3

Trestná činnost v Praze podle jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR (oblastí) 2012

(ze statistik Policie ČR zpracovala A. Marešová)

	Praha I.	Praha II.	Praha III.	Praha IV.	Praha celkem
Násilná kriminalita					
Evidováno tr. činů	568	381	430	716	2 095
Objasněno	381	210	240	328	1 159
Tj. procent	67,1	55,1	55,8	45,8	55,3
Mravnostní kriminalita					
Evidováno tr. činů	34	68	48	88	238
Objasněno	21	44	34	52	151
Tj. procent	61,8	64,7	62,8	40,3	50,2
Krádeže vloupáním*					
Evidováno tr. činů	1582	1713	2312	3626	9 233
Objasněno	180	119	330	141	770
Tj. procent	11,4	7,0	14,3	3,9	8,3
Krádeže prosté*					
Evidováno tr. činů	10063	8595	7459	13527	39 644
Objasněno	811	650	776	706	2 943
Tj. procent	8,1	7,6	10,4	5,2	7,4
Ostatní majetková kriminalita					
Evidováno tr. činů	1045	1174	1201	1702	5 122
Objasněno	281	232	297	215	1 025
Tj. procent	26,9	19,8	24,7	12,6	20,0

Hospodářská kriminalita					
Evidováno tr. činů	2360	1315	1400	1618	6 693
Objasněno	843	430	739	505	2 517
Tj. procent	35,7	32,7	52,8	31,2	37,6
Ostatní kriminalita					
Evidováno tr. činů	1210	1050	1353	1322	4 935
Objasněno	983	815	1119	916	3 833
Tj. procent	81,2	77,6	82,7	69,3	77,7
Zbývající kriminalita					
Evidováno tr. činů	685	995	1155	1408	4 243
Objasněno	571	848	990	1142	3 551
Tj. procent	83,4	88,2	85,7	81,1	83,7

*Případné drobné nesrovnalosti v součtech jsou způsobeny tím, že do celkových dat je zahrnuta i evidence trestných činů zjištěná policií na letišti v Ruzyni. Celkem v roce 2012 to bylo 137 trestných činů převážně majetkové (114 tr. činů) a hospodářské kriminality (20 tr. činů).

Rozdělení pražských obvodů pod správu jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR (oblastí) je následující:

- Obvodní ředitelství PČR Praha I. – obvody 1,6,7
- Obvodní ředitelství PČR Praha II. – obvody 2,5
- Obvodní ředitelství PČR Praha III. – obvody 3,8,9
- Obvodní ředitelství PČR Praha IV. – obvody 4,10

Příloha č. 4

Kriminalita od roku 1987 z pohledu policejní statistik a statistik státních zastupitelství a soudů (ze statistik Policie ČR a statistik MS ČR zpracovala A. Marešová)

Rok	Policií zjištěné trestné činy	Policií objasněné trestné činy	Stíháno nebo zkrácené příp. řízení	Obžalováno nebo návrh na potrestání	Soudy odsouzené osoby
1987	120 260	99 006	71 716	59 379	53 366
1988	119 657	97 064	72 887	51 782	47 887
1989	120 768	93 542	65 959	48 523	41 005
1990	216 852	83 237	55 317	26 341	16 521
1991	282 998	94 115	63 194	44 114	27 837
1992	345 1400	108 380	66 565	48 556	31 017
1993	398 505	126 442	82 575	57 917	35 148
1994	372 427	136 935	85 929	65 139	51 931
1995	375 630	151 842	105 169	84 006	54 957
1996	394 267	162 929	109 204	85 374	57 974
1997	403 654	169 177	108 275	84 066	59 777
1998	425 930	185 093	106 488	73 905*	54 083*
1999	426 626	193 354	107 879**	84 973	62 595
2000	391 469	172 245	110 808	86 074	63 211
2001	358 577	166 827	110 461	84 855	60 182
2002	372 341	151 491	110 800**	93 881**	65 098
2003	357 740	135 581	110 997**	95 920**	66 131
2004	351 629	134 444	108 061**	94 430**	68 443
2005	344 060	135 281	108 250**	95 767**	67 561
2006	336 446	133 695	110 484**	97 880**	69 445
2007	357 391	138 852	113 910**	101 240**	75 728
2008	343 799	127 906	110 505**	98 446**	75 761
2009	332 829	127 604	113 408**	102 667**	73 787
2010	313 387	117 685	101 326**	92 807**	69 953***
2011	317 177	122 238	102 955**	94 618**	70 084***
2012	304 528	120 168	103 387**	95 218**	71 471***

Vysvětlivky:

Stíháno – počet osob, jejichž stíhání vedené podle § 160 trestního řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno

Obžalováno – počet osob, na něž byla podána obžaloba podle § 176 trestního řádu

Odsouzeno – počet osob pravomocně odsouzených

Od roku 2002 jsou v počtu stíhaných osob zahrnuti i osoby, u kterých bylo vedeno zkrácené přípravné řízení a u obžalovaných osob i osoby navržené na potrestání.

* V roce 1998 v důsledku amnestie prezidenta bylo v přípravném řízení ukončeno více než 27 tisíc trestních věcí a zastaveno stíhání více než 15 tis. osob. Projevilo se to jak snížením počtu obžalovaných osob, tak i následně osob odsouzených. Největší dopad měla amnestie na počty obžalovaných mladistvých pachatelů a obžalovaných žen.

** Údaje byly převzaty z přílohy „Přehled o celkovém stavu a vývoji trestné činnosti podle počtu osob stíhaných, osob, kterým bylo sděleno podezření, a odsouzených“ ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství (NSZ) za rok 2012. Údaje sloupce „stíháno nebo...“ se každoročně i zpětně od roku 2005 liší, tj. jsou zpětně upravovány. Které z již prezentovaných údajů jsou správné nelze zjistit.

*** V některých materiálech ze soudní statistiky, ve srovnání s údaji ve statistické ročence MSp, je uváděn poněkud jiný počet odsouzených osob. Ověřit, jaký údaj je správný, se nám zatím nepodařilo.

Příloha č. 5

Počty policíí evidovaných vražd* na území ČR od roku 1974

(ze statistik Policie ČR zpracovala A. Marešová)

Rok	Evidované vraždy	Objasněné činy	Z toho pokusů	Novorozeneých dětí
1974	151	-	50	16
1975	137	-	36	14
1976	114	-	32	9
1977	101	-	33	11
1978	120	-	31	13
1979	130	-	37	12
1980	124	-	44	5
1981	135	-	39	7
1982	161	-	57	21
1983	173	-	67	12
1984	147	-	56	15
1985	142	-	45	12
1986	129	-	38	12
1987	139	-	35	12
1988	100	-	33	1
1989	126	119	41	5
1990	212	184	55	7
1991	194	174	61	9
1992	258	219	78	8
1993	278	229	83	6
1994	286	237	82	4
1995	277	239	96	3
1996	267	226	91	4
1997	291	252	101	3
1998	313	272	135	1
1999	265	236	89	4
2000	279	228	101	6
2001	234	208	84	1
2002	234	210	92	1
2003	232	199	66	3
2004	227	205	85	0
2005	186	161	79	0
2006	231	196	88	2
2007	196	174	64	0
2008	202	174	87	1
2009	181	157	73	2
2010	173	156	64	1
2011	173	148	85	1
2012	188	175	87	1

* včetně přípravy vraždy a pokusu vraždy. Počet příprav k trestnému činu vraždy představuje cca 4-8 skutků ročně. V roce 2012 to bylo 6 skutků.

Příloha č. 6**Počty policíí evidovaných loupeží na území ČR od roku 1973**
(ze statistik Policie ČR zpracovala A. Marešová)

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné trestné činy
1973	522	445
1974	483	402
1975	469	389
1976	408	322
1977	641	547
1978	664	558
1979	602	540
1980	735	645
1981	643	534
1982	712	601
1983	893	732
1984	815	695
1985	944	816
1986	870	754
1987	800	683
1988	799	675
1989	789	631
1990	3 855	1 475
1991	4 142	1 515
1992	3 855	1 475
1993	4 109	1 530
1994	3 826	1 767
1995	3 978	1 752
1996	4 218	1 965
1997	4 751	2 006
1998	4 306	1 861
1999	4 817	1 900
2000	4 644	1 811
2001	4 372	1 813
2002	5 434	2 450
2003	5 468	2 334
2004	6 107	2 598
2005	5 550	2 388
2006	4 783	2 128
2007	4 668	1 893
2008	4 515	1 966
2009	4 687	2 125
2010	4 019	1 900
2011	3 761	1 729
2012	3 283	1 585

Příloha č. 7

Vývoj stavu obviněných a odsouzených ve věznicích ČR v letech 2003-2012 (zpracováno ze statistik GRVS ČR)

1. Vývoj stavů obviněných v letech 2003 – 2012 (vždy k 31.12.)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Muži	3244	3084	2697	2277	2110	2214	2209	2279	2428	2028
Ženy	165	185	163	122	144	188	151	164	185	155
Celkem	3409	3269	2860	2399	2254	2402	2360	2443	2613	2183

2. Vývoj stavů odsouzených v letech 2003 - 2012

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Muži	13298	14437	15336	15376	15792	17209	18367	18320	19234	19129
Ženy	570	637	741	803	855	891	1 007	1129	1307	1300
Celkem	13868	15074	16077	16179	16647	18100	19374	19449	20541	20429

3. Vývoj stavů mladistvých v letech 2003 – 2012

a) Obvinění

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Muži	90	73	63	58	33	58	44	47	43	29
Ženy	3	6	1	1	1	3	1	2	3	3
Celkem	93	79	64	59	34	61	45	49	46	32

b) Odsouzení

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Muži	90	96	120	109	133	148	166	142	150	47
Ženy	4	6	4	2	1	4	8	9	9	4
Celkem	94	102	124	111	134	152	174	151	159	51

4. Vývoj stavů obviněných a odsouzených cizích státních příslušníků v letech 2003 – 2012

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obvinění	790	792	663	532	541	505	579	549	611	551
Odsouzení	913	920	915	846	851	944	1057	1051	1119	1163
Celkem	1703	1712	1578	1378	1392	1449	1636	1600	1730	1714

Příloha č. 8

Počty vězňených osob ve vybraných státech Evropy a mimoevropských státech včetně indexů vězňených osob k počtu obyvatel

Zpracovala A. Marešová podle Walmsley⁵², Roy: World Prison Population List (ninth edition), King's College London, International Centre for Prison Studies (2011)

Stát/pořadí (jen prvních 10)	Počet vězňených osob	Data k měsíc/rok	Přibližný počet obyvatel v mil.	Index na 100 tis. obyv.	Zdroj dat
Albánie	4 482	9/09	3,19	141	C of E Penal Stat.
Andorra	61	12/10	0,08	73	MJ
Anglie a Wales	84 883	4/11	55,44	153	MJ
Arménie	4 807	2010	3,09	156	MJ
Azerbajdžán	20 470	4/11	8,96	228	C of E Penal Stat.
Belgie	10 561	3/10	8,39	103	NPA
Bělorusko -3)	36 533	1/09	9,59	381	NPA
Bosna a	1 671	12/10	2,3	73	Human rights report
Bulharsko	9 071	12/09	7,58	120	NPA
Česká republika	23 028	4/11	10,56	218	NPA
Dánsko	4 091	4/11	5,56	74	NPA
Estonsko	3 405	3/11	1,34	254	MJ
Finsko	3 189	1/11	5,36	59×	NPA
Francie ⁵³	59 655	7/08	62,10	96	NPA
Holandsko	15 604	4/10	16,61	94	NPA
Chorvatsko	5 165	1/11	4,42	117	NPA
Irsko	4 495	5/11	4,49	100	NPA
Island	189	1/11	0,316	60×	NPA
Itálie	67 615	2/11	60,68	111	NPA
Kosovo	1 450	12/10	2,2	66	Human rights report
Kypr	883	9/09	0,801	110	C of E Penal Stat.
Litva	9 139	1/11	3,31	276	NPA
Lotyšsko	7 055	1/10	2,25	314	NPA
Maďarsko	16 537	12/10	10,00	165	NPA
Makedonie	2 329	11/10	2.04	114	Ombudsman.Maced

⁵² Roy Walmsley je poradce OSN a Mezinárodního centra pro vězeňské studie (ICPS) při Univerzitě v Essexu – blíže www.prisonstudies.org.

⁵³ Jen evropská část Francie

Malta	583	4/10	0,418	140	MJ
Moldávie/6.	6 324	1/11	3,56	178	NPA
Německo	69 385	11/10	81,62	85	GFSSO (Statistical Office)
Norsko	3 602	5/11	4,94	73	NPA
Polsko/8.	83 401	4/11	38,21	218	NPA
Portugalsko	12 038	5/11	10,65	113	NPA
Rakousko	8 658	2010	8,39	103	NPA
Rumunsko	29 126	4/11	21,41	136	NPA
Rusko -2)	806 100	5/11	141,93	568	NPA
Řecko	11 547	12/09	11,3	102	NPA
Skotsko	8 000	4/11	5,24	153	NPA
Slovensko	10 031	12/10	5,44	184	NPA
Slovinsko	1 304	12/10	2,06	63	NPA
Srbsko	12 000	3/10	7,30	164	Ombudsman, Serbia
Srbská republika	1 046	12/10	1,4	75	NPA
Španělsko	73 459	4/11	46,20	159	NPA
Švédsko	7 106	10/10	9,32	78	NPA
Švýcarsko	6 181	9/10	7,80	79	SFSSO (Statistical Office)
Turecko	124 074	4/11	73,95	168	NPA
Ukrajina – 4)	154 027	1/11	45,60	338	NPA

Vybrané mimoevropské státy

Stát	Počet vězněných osob	K datu měsíc/rok	Přibližný počet obyvatel	Index na 100 tis obyvatel	
Alžír	58 000	2010	35,42	164	NPA
Angola	16 183	9/09	18,6	87	Human rights report
Argentina	60 611	12/08	40,14	151	MJ
Austrálie	29 700	6/10	22,34	133	ASO (Statistical Office)
Bolívie	8 700	7/10	10,03	87	NPA
Brazílie	496 251	12/10	196,4	253	NPA
Čína	1 650 000	2010	1,354,1	122	NPA
Egypt	64 378	12/06	79,35	81	UN
Ekvádor	11 800	7/10	13,78	86	NPA
Etiopie	85 450	12/10	86,1	99	Human rights report

Filipíny	102 267	6/09	92,0	111	UN
Chile	52 563	4/11	17,22	305	NPA
Indie	384 753	12/08	1,192,1	32×	Crime Records Bureau
Indonésie	117 863	2010	232,5	51×	NPA
Irán	220 000	3/11	75,7	291	NPA
Japonsko	74 476	2010	127,9	58	NPA
Jižní Afrika	159 265	2/11	50,44	316	NPA
Kanada	39 132	8/09	33,4	117	Statistics Canada
Kolumbie	69 689	9/08	46,7	149	NPA
Korea	47 097	6/08	48,4	97	NPA
Maroko	61 405	8/10	32,45	189	MJ
Mexiko	222 330	11/10	110,9	200	NPA
Malajsie	38 387	2010	27,91	138	NPA
Mongolsko	7 265	2010	2,7	269	Human rights report
Nigérie	50 000	4/11	161,2	31×	NPA
Nový Zéland	8 755	3/11	4,41	199	NPA
Paraguay	6 146	7/09	6,35	97	NPA
Peru	47 164	3/11	29,75	159	NPA
Saúdská Arábie	44 600	1/09	25,0	178	NPA
Srí Lanka	26 798	2010	20,41	131	NPA
Tanzanie	40 111	9/09	44,0	92	NPA
Thajsko – 5)	224 292	3/11	68,4	328	NPA
Tunis	31 000	1/11	10,43	297	MJ
Uganda	30 312	8/10	34,0	89	Human rights report
USA- 1)	2 292 133	12/09	308,4	743	USÚJS
Uruguay	6 783	8/10	3,37	261	NPA
Venezuela	43 461	10/10	29,17	149	NPA
Vietnam	108 557	2010	89,0	122	NPA

Pozn.: V tabulce je zvýrazněno a označeno pořadím 5 nejvyšších indexů vyjadřujících poměr počtu vězňů k počtu obyvatel v hodnoceném období. Nejnižších 5 indexů je označeno křížkem.

Vysvětlivky: NPA – National prison administration
UN – United Nations
MJ – ministerstva justice
ÚJS apod. – statistické úřady
C of E – Council of Europe

Několik dalších poznatků z World Prison Population List⁵⁴:

- Více než 10,1 mil. osob je drženo ve vězeňských zařízeních po celém světě, z toho téměř polovina v USA (2,29 mil.), Rusku (0,81 mil.) a Číně (1,65 mil.). Vězeňská populace t.č. roste na všech pěti kontinentech.
- USA má nejvyšší index vězněných osob k počtu obyvatel – 743 vězňů na 100 000 obyvatel. Následuje Rwanda (595) a Rusko (568).
- U více než u poloviny zemí a územních celků světa představuje index 150 osob na 100 000 obyvatel.
- V Evropě medián indexů jednotlivých států představuje: 1) pro západní Evropu 96, 2) pro ostatní státy Evropy včetně států, jejichž území zasahuje i do Asie (Rusko a Turecko) – 228 vězňů na 100 000 obyvatel.

---

⁵⁴ Pochopitelně se zde vychází z dostupných statistických údajů. Přesvědčení o tom, nakolik tyto údaje odpovídají skutečnosti, se u jednotlivých států i kontinentů značně liší.

Analýza trendů kriminality v roce 2012

Autoři: Alena Marešová
Martin Cejp
Jakub Holas
Karel Kuchařík
Milada Martinková
Miroslav Scheinost

Vydavatel: Institut pro kriminologii a sociální prevenci
Pro odbornou veřejnost

Tiskárna: Vydavatelství KUFR s.r.o.
Naskové 3, Praha 5

Dáno do tisku: prosinec 2013

Edice: Studie

Vydání: první

Náklad: 200 ks

www.kriminologie.cz

ISBN 978-80-7338-136-3